

Filozofická fakulta Univerzity Palackého

Soudní tlumočení: Radovan Krejčíř

před jihoafrickým soudem

(případová studie)

(Diplomová práce)

Filozofická fakulta Univerzity Palackého

Katedra anglistiky a amerikanistiky

**Soudní tlumočení: Radovan Krejčíř před
jihoafrickým soudem (případová studie)**

**Court Interpreting: South Africa Vs.
Radovan Krejcir (Case Study)**

(diplomová práce)

Autor: Michaela Rudolfová (Angličtina se zaměřením na tlumočení a překlad)

Vedoucí práce: PhDr. Veronika Prágerová, Ph.D.

Olomouc 2017

Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci vypracovala samostatně a uvedla
úplný seznam použité a citované literatury.

V Olomouci dne

.....

vlastnoruční podpis

Děkuji PhDr. Veronice Prágerové, Ph.D., za odborné vedení při zpracování mé diplomové práce a za užitečné rady, které mi v průběhu psaní práce poskytla. Dále bych chtěla poděkovat Dr. Lianne Barnard, M.A., za poskytnuté informace týkající se realit Jihoafrické republiky a místních jazyků.

Abecední seznam zkratk

CZK – česká koruna

ČR – Česká republika

JAR – Jihoafrická republika

KST ČR – Komora soudních tlumočnicků České republiky

NAJIT – National Association of Judiciary Interpreters & Translators

SABC – South African Broadcasting Corporation

SATI – South African Translator's Institute

ZAR – jihoafrický rand

ZnalZ – Zákon o znalcích a tlumočnících

OBSAH

Úvod.....	1
Teoretická část	4
1 Charakteristika soudního tlumočení.....	4
2 Etika soudního tlumočení.....	6
3 Role soudního tlumočnicka.....	9
4 Soudní tlumočení v České republice.....	12
4.1 Česká právní úprava soudního tlumočení	13
4.1.1 Návrh nového zákona.....	16
4.2 Aktuální problémy soudního tlumočení v ČR.....	20
5 Soudní tlumočení v Jihoafrické republice.....	23
5.1 Právní úprava soudního tlumočení v Jihoafrické republice	23
5.2 Aktuální problémy soudního tlumočení v JAR.....	25
Praktická část	29
6 Metodologie	29
7 Případ Radovana Krejčíře	30
8 Prostředí soudu a účastníci jednání	32
9 Analýza projevu účastníků	34
9.1 Projev Radovana Krejčíře.....	34
9.2 Projev žalobce a soudce	36
10 Analýza tlumočení	37
10.1 Problémy spojené s přípravou.....	37
10.2 Vystupování tlumočnice, způsoby.....	38
10.3 Nedostatky na jazykové úrovni.....	41
10.4 Závažné nedostatky narušující kvalitu tlumočení.....	43
10.4.1 Pozměnění informace a chybné uvedení informace.....	43
10.4.2 Vynechání informace nebo její části	46

10.4.3 Úseky s výskytem více závažných nedostatků najednou.....	50
10.5 Vystoupení z role tlumočníka.....	56
Vyhodnocení analýzy.....	58
11 Obecná východiska, etické kodexy a role tlumočníka.....	58
12 Aktuální problémy soudního tlumočení v ČR a JAR.....	61
Závěr.....	65
Příloha 1: Etický kodex schválený KST ČR.....	67
Příloha 2: Etický kodex NAJIT.....	71
Příloha 3: Transkript soudního jednání s Radovanem Krejčířem.....	73
Příloha 4: CD.....	105
Summary.....	106
Bibliografie.....	111
Anotace.....	122

Úvod

Tato diplomová práce se zabývá rozdílným přístupem České a Jihoafrické republiky (JAR) k soudnímu tlumočení a staví do kontrastu (ne)přítomnost právní úpravy soudního tlumočení v těchto státech a celkové vnímání a postavení soudního tlumočnicka. Cílem práce je popsat tyto rozdíly a zmínit aktuální problémy soudního tlumočení v těchto zemích, které se i přes rozdílný přístup potýkají s podobnými problémy. Pojítkem mezi Českou a Jihoafrickou republikou se v nedávné době stal případ Radovana Krejčíře, českého zločince, který uprchl do Jihoafrické republiky, kde byl v roce 2016 souzen za své činy spáchané na území JAR. Radovan Krejčíř si k závěrečnému jednání, které proběhlo dne 23. února 2016 u Nejvyššího soudu v Johannesburgu, provincii Gauteng v Jihoafrické republice (South Gauteng High Court), vyžádal přítomnost tlumočnice. Soudní jednání v JAR jsou veřejně přístupná a v některých případech místní televize SABC vysílá přímý přenos. Tak tomu bylo i v tomto případě, přičemž záznam je zveřejněn i online. Právě toto jednání se stalo předmětem této diplomové práce. Jedná se tedy o případovou studii, která popíše průběh tohoto jednání a jeho účastníky a dále bude provedena i analýza výkonu tlumočnice u výše zmíněného jednání. Kvalita výkonu pak bude srovnána s požadavky uvedenými v etických kodexech a českém zákoně.

Ačkoli není jisté, do které doby sahají počátky soudního tlumočení, dá se předpokládat, že se objevilo se vznikem prvních právních systémů a z historických událostí vyplývá, že největší rozmach tohoto odvětví nastal v době kolonizace. Ta probíhala i na území dnešní Jihoafrické republiky, díky čemuž zde dnes nacházíme jak specifický právní systém, tak jazykovou situaci. Na rozdíl od jiných druhů tlumočení je soudní tlumočení specifické tím, jaký vliv může mít na život účastníka soudního řízení. Jelikož soudní tlumočníci potkávají nejrůznější osoby pocházející z nejrůznějšího prostředí, klade tato profese velký důraz na jejich znalosti a dovednosti, a to jak z jazykové stránky, tak ze stránky profesního zaměření (Keratsa 2005, Lee 2015, s. 187). Aby byly tyto podmínky splněny, existují v některých zemích, mezi něž patří i Česká republika, stanovená pravidla a zákony, kterými se soudní tlumočníci musí řídit. To však není případ Jihoafrické republiky,

kde žádná právní úprava soudního tlumočení neexistuje a není přesně vymezeno, kdo může působit jako soudní tlumočník. Na kvalitu tlumočení pak v některých případech dohlíží i profesní organizace a asociace, u nás např. Komora soudních tlumočnicků České republiky (KST ČR), které mají své etické kodexy a jejichž členové se těchto kodexů musí držet. V JAR opět žádný kodex neexistuje, nicméně místní odborníci se odkazují především na kodex asociace NAJIT, který je využit i v této práci společně s Etickým kodexem KST ČR, jenž vychází ze Zákona o znalcích a tlumočnících. Pomocí těchto kodexů budou specifikovány požadavky na soudního tlumočnicka. Oba kodexy se zaměřují především na práva a povinnosti soudního tlumočnicka, mezi které řadí zejména přesnost, kvalitu a úroveň projevu tlumočnicka, dále pak jeho nestrannost a nezávislost, mlčenlivost, celoživotní vzdělávání a zvyšování kvality, dodržování způsobů, dochvilnost, kolegiální, vystupování aj. Kodexy hovoří také o úměrnosti zakázek a zdůrazňují také přípravu tlumočnicka a fakt, že tlumočnick se má věnovat pouze tomu, k čemu má oprávnění, tedy tlumočení (KST ČR 2015, NAJIT). Absence takovýchto závazných dokumentů pak může mít neblahý vliv na kvalitu tlumočení.

Tato práce je rozdělena do tří částí, tedy části teoretické, praktické a části zabývající se vyhodnocením analýzy. Práce vychází z deskriptivního přístupu k překladu a zabývá se případovou studií. Teoretická část práce stručně shrnuje základní charakteristiku soudního tlumočení a dále postupuje od obecného ke konkrétnímu, zkoumá tedy vybrané etické kodexy (Etický kodex Komory soudních tlumočnicků České republiky a etický kodex asociace NAJIT), publikace zabývající se rolí soudního tlumočnicka a v poslední části zkoumá právní úpravu soudního tlumočení v České a Jihoafrické republice a aktuální problémy soudního tlumočení v těchto zemích.

Část praktická vychází z pozorování audiovizuálního záznamu soudního jednání s Radovanem Krejčířem ze dne 23. února 2016 a pracuje i s transkriptem tohoto jednání. Tato část nejprve poskytuje krátké shrnutí případu Radovana Krejčíře, dále popisuje prostředí soudního jednání a jeho účastníky. Následuje krátká analýza projevu účastníků, tedy Radovana Krejčíře, soudce a žalobce. Poté je analyzováno samotné tlumočení pomocí komparativní analýzy, kdy jsou promluvy účastníků porovnány s projevem tlumočnice. Tato analýza je rozdělena

na problémy spojené s přípravou, dále se zabývá vystupováním a způsoby tlumočnické a jazykovými nedostatky. Závažné nedostatky jsou pak podrobněji rozebrány v částech věnujícím se případům pozměnění a chybného uvedení informace, vynechání informace a případům, kdy se vyskytlo více nedostatků v jednom úseku. V závěru se práce věnuje i situacím, kdy tlumočnické vystupuje z role soudního tlumočnicka.

V poslední části, která se zabývá vyhodnocením analýzy, jsou výsledky analýzy porovnány s poznatky uvedenými v části teoretické. Na základě tohoto porovnání je hodnocen výkon tlumočnické.

Teoretická část

1 Charakteristika soudního tlumočení

O počátcích tlumočení v oblasti práva neexistují přesné záznamy, dá se ale předpokládat, že vzniklo společně s prvními systémy práva a z historie vyplývá, že největší rozmach nastal v době kolonizace. Soudní tlumočení zahrnuje tlumočení nejen u soudu, ale i tlumočení policejních výslechů, konzultací mezi právníkem a klientem, tlumočení ve vězení a mnoho dalších. Nicméně právě tlumočení u soudu přivedlo nejvíce pozornosti k tomuto typu tlumočení (Framer 2005, s. 3, Keratsa 2005, Lee 2015, s. 186). Vzhledem k rozmanitosti prostředí se soudní tlumočníci setkávají s lidmi nejrůznějšího věku, postavení, vzdělání a kulturního zázemí (Keratsa 2005). Tomu musí odpovídat i jejich znalosti a rozsah slovní zásoby, jelikož musí ovládat jak kolokvialismy, slang a nejrůznější nářečí, tak formální rejstřík jazyka, např. právníký žargon a specifické termíny. Samozřejmostí je také pochopení právního systému dané země a pokročilé schopnosti v oblasti tlumočení (Keratsa 2005, Lee 2015, s. 187). Soudní tlumočení je náročné i z toho důvodu, jak uvádí Aignerová, že tlumočnick může být přivolán i v noci, v kterýkoli den a na všemožná místa. Soudní jednání mohou být také velmi stresující v závislosti na chování obžalovaného a samotné povaze případu (Aigner 2015).

V rámci soudního tlumočení se můžeme setkat s několika typy tlumočení, nejčastěji se však používá krátká konsekvativa, simultánní tlumočení se pak volí pro tlumočení soudního řízení, nejčastěji v podobě šušotáže, u rozsáhlých případů mohou být využity i kabiny, jako tomu bylo např. při tlumočení Norimberských procesů, které výrazně ovlivnily další vývoj tohoto odvětví. V ojedinělých případech se používá i metoda relé (relay interpreting). Pokud se řízení účastní více obžalovaných, kteří mluví rozdílnými jazyky, bývá tlumočnick přidělen každému zvlášť. Pokud se jedná o zásadní jednání či se dá předpokládat časová náročnost, je nezbytné zajistit tlumočnický tým, aby se tlumočnicki mohli vystřídat, čímž se předejde únavě, a tedy i zhoršené kvalitě tlumočení (Lee 2015, s. 187, 194).

Právě kvalita je pro soudní tlumočení zcela zásadní, jelikož výsledek řízení ovlivňuje život účastníka, ať už se jedná o majetek, svobodu či jakýkoliv jiný aspekt

jeho života (Framer 2005, s.3, Lee 2015, s. 194). Jak uvádí Leeová, zatímco v některých zemích jsou pravidla soudního tlumočení stanovena zákony, jinde se účastníci řídí pouze nepsanými pravidly. V obou případech je však kvalita definována pouze vágně a nekvalitní výkon tak často projde bez povšimnutí (Lee 2015, s. 189, 191). V takových případech však může dojít i k situacím, kdy kvalita tlumočení zásadně ovlivní výsledek řízení, jako např. v případě Alejandra Ramireze (Framer 2000) a dalších (např. González, Vásquez a Mikkelson 2012). Bohužel mnoho zemí nemá zaveden jakýkoli systém, který by zajistil kvalitu tlumočení např. skrze certifikaci (Lee 2015, s. 191, 192). Mnoho tlumočnicků tak nemá odpovídající vzdělání či není dostatečně proškoleny, a to také kvůli nízkému počtu kurzů zaměřených tímto směrem. Velkou měrou tomu nahrávají také špatné pracovní podmínky, které kvalitní tlumočnický od tohoto odvětví odrazují, což má dopad právě i na kvalitu tlumočení (Lee 2015, s. 193, 194.) Ve většině zemí jsou tlumočníci k soudnímu řízení přizváni na základě smlouvy či jako ad hoc tlumočníci, kteří jinak pracují na volné noze. V některých zemích je však poptávka po soudním tlumočení vyšší a tlumočníci mohou pro soudy pracovat na plný či zkrácený úvazek, v ojedinělých případech se z nich stávají i státní zaměstnanci, kteří mimo tlumočení vykonávají i další úkony (Lee 2015, s. 193), což však opět vede ke zhoršení kvality.

Kvalita tlumočení, certifikace tlumočnicků a jejich školení jsou také úzce svázány s etikou soudního tlumočení. Organizace a asociace zaměřené na toto odvětví často vydávají své etické kodexy závazné pro členy, které se snaží skrze sankce při jejich porušení motivovat k podání co nejkvalitnějšího výkonu (Lee 2015, s. 192).

2 Etika soudního tlumočení

Jak bylo uvedeno výše, soudní tlumočnick je osoba, která pro mnohé zajišťuje spravedlivé jednání u soudu bez ohledu na jazykovou bariéru. Jako takový má „zvýšenou společenskou, právní a morální odpovědnost“ (KST ČR 2015), která vyžaduje dodržování etických standardů (NAJIT). Ty jsou většinou tvořeny zvlášť pro jednotlivé organizace, nicméně vycházejí ze stejných principů a zabývají se především právy a povinnostmi soudního tlumočnicka.

V České republice funguje profesní organizace Komora soudních tlumočnicků České republiky (dále jen KST ČR), která vznikla v roce 1996, sdružuje soudní tlumočnicka a organizuje různé semináře, konference a další akce nejen pro své členy, ale i pro další zájemce (KST ČR). V současné době je v České republice 3 307 soudních tlumočnicků jmenovaných dle zákona č. 36/1967 Sb., o znalcích a tlumočnickách (Ministerstvo spravedlnosti České republiky), nicméně členství v KST ČR je dobrovolné, Komora má aktuálně přibližně 400 členů (KST ČR). Etický kodex, který schválila Komora soudních tlumočnicků České republiky dne 28. února 2015, je závazný pouze pro členy Komory, nicméně tento kodex je víceméně určitým rozšířeným shrnutím práv a povinností uvedených v Zákoně o soudních znalcích a tlumočnickách, které jsou závazné pro všechny soudní tlumočnicka bez ohledu na to, zda jsou či nejsou členy KST ČR.

V Jihoafrické republice žádný takový kodex neexistuje, zainteresovaní odborníci se však často odkazují na Etický kodex neziskové profesní národní asociace soudních tlumočnicků a překladatelů NAJIT (National Association of Judiciary Interpreters & Translators), která sdružuje tlumočnicka a překladatele především z USA, nicméně někteří její členové žijí a pracují i v jiných částech světa (NAJIT 2016). Pro účely této práce, tedy k popsání požadavků na soudní tlumočnicka z hlediska etiky, budou využity tyto výše uvedené etické kodexy. Oba etické kodexy jsou přiloženy k této práci (Příloha 1, Příloha 2) a jsou dostupné také online na webových stránkách daných organizací.

Zatímco český etický kodex má celkem 19 bodů, kodex vydaný asociací NAJIT jich má pouze 8. Oba kodexy se v několika z těchto bodů shodují, a to v těch nejzásadnějších. Mezi ně patří hned první bod uvedený asociací NAJIT, a to

přesnost tlumočení, tedy přirozenost projevu se všemi prvky původní výpovědi, bez dodání či ubírání informací, vysvětlování či parafrázování. Tento bod v podstatě odpovídá třetímu bodu českého kodexu, který se zabývá kvalitou tlumočení, sedmému bodu popisujícímu úroveň projevu a částečně pak i bodu deset, který mluví o zanášení vlastních myšlenek do tlumočení a skákání do řeči. Shodné jsou pak i body dva kodexu NAJIT a devět českého kodexu, které se zabývají nestranností, střetem zájmů a nezávislostí. Samozřejmostí je pak také mlčenlivost, zahrnutá asociací NAJIT ve třetím bodě a v českém kodexu v bodech 11 a 12 (tento bod se zabývá ochranou svěřených dokumentů). Oba kodexy také uvádějí, že tlumočnick smí vykonávat pouze úkony, k nimž je oprávněn (bod pět českého kodexu, čtvrtý bod kodexu NAJIT). Shodný je pak i požadavek na celoživotní vzdělávání a zvyšování kvality tlumočení, který asociace NAJIT uvádí v bodě šest a KST ČR v 17. bodě. Poslední bod, v němž nalézáme shodu, se věnuje úměrnosti zakázek a upozornění na situace, kdy je něco v nepořádku, konkrétně první bod českého kodexu a poslední bod kodexu asociace NAJIT (KST ČR 2015, NAJIT).

Etický kodex vytvořený asociací NAJIT obsahuje oproti českému kodexu navíc požadavek na dodržování protokolu a apeluje na tlumočnický v otázce dodržování způsobů (kam spadá např. i tlumočení v 1. osobě) uvedené v bodě pět a vyzývá tlumočnický, aby dostáli dosaženému vzdělání (bod sedm). Tento kodex je závazný pro všechny členy asociace NAJIT (NAJIT).

Český etický kodex schválený KST ČR je pochopitelně závazný pro členy Komory. Před samotnými body zde však najdeme i definice soudního tlumočnicka a zadavatele, zatímco ve druhém, výše uvedeném, kodexu tyto definice chybí, nalezneme zde pouze preambuli s obecným úvodem. Český kodex je o něco obsáhlejší a explicitně dodává další body, které se v jiných zemích mohou zdát samozřejmé, nicméně jak bylo uvedeno výše, tento kodex čerpá především z informací uvedených v zákoně. Komora soudních tlumočnicků zde tak uvádí např. požadavek, že tlumočnick musí úkon provést osobně (bod dvě), musí dodržovat dohodnuté termíny a být dochvilný (bod čtyři), být kolegiální (bod 15) a mít důstojné vystupování (bod 10, který hovoří i o oblečení a zevnějšku tlumočnicka). Tento etický kodex řeší i účtování odměny (bod 16) a v posledních dvou bodech uvádí i způsoby řešení stížností na soudní tlumočnický a shrnuje jejich

práva. Zajímavé jsou pak především body šest a osm, které explicitně uvádí, že tlumočnický je povinen se řádně připravit a také se v průběhu výkonu ujistovat, zda osoba, pro kterou tlumočí, rozumí a pokud tomu tak není, měl by zvážit, zda na tuto situaci upozorní zadavatele – případné vysvětlení je však již na zadavateli, nikoliv tlumočnickovi. Toto téma se dá považovat za kontroverzní, neboť různí autoři se k němu staví odlišně – např. Isabel Framerová explicitně uvádí, že není na tlumočnickovi, aby se ujistoval, zda osoba rozumí (Framer 2005, s. 5), s čímž nesouhlasí nejen KST ČR, ale např. i Holly Mikkelsonová (Mikkelson 1998). Tlumočnick by též neměl opravovat chyby ve výchozím sdělení, ale opět by na ně měl pouze upozornit zadavatele (bod 14). V bodě 13 se kodex věnuje i úrovni písemného projevu (KST ČR 2015), ta je však pro tuto práci zabývající se čistě tlumočením, tedy mluveným projevem, irelevantní.

3 Role soudního tlumočnicka

Soudní tlumočnick slouží jako záruka toho, že i osoby nehovořící stejným jazykem se dorozumí a soudní řízení, kterého se účastní, bude (z jazykového hlediska) spravedlivé. Jak uvádí Mikkelsonová, díky tlumočnickovi se taková osoba dostává na stejnou úroveň, jako průměrný občan – laik – daným jazykem hovořící. Poskytnutí tlumočení by nemělo vést k jakýmkoli výhodám (Mikkelson 1998). Tlumočnick je osoba neutrální, nestranná a nezajatá a během jednání zajišťuje porozumění pro všechny strany zahrnuté v jednání, např. u soudního řízení musí být pro obžalovaného tlumočena i komunikace mezi soudcem a obhájcem, aby v případě potřeby mohl reagovat na vyřčené (Framer 2005, s. 4, Lebese 2013, s. 87). Stejně tak se tlumočnick nesmí nechat ovlivnit ani emocemi, které v něm případ či jednání může vyvolat (Lebese 2013, s. 79)

Obecně vzato by měl tlumočnick zajistit plynulou komunikaci mezi účastníky jednání tím, že „*zprostředk[uje] nezkráslenou a úplnou jazykovou informaci*“ (Aigner 2015). Jak se autoři shodují, taková informace by měla obsahovat veškeré vyřčené informace, včetně nonverbálních prvků, tedy váhání, pauz a pragmlingvistických jevů, a to ve stejné podobě, tedy pokud je mluvčí opakuje, měl by je zopakovat i tlumočnick – je vyloučené informace dodávat, ubírat, shrnovat či upravovat (Aigner 2015, Framer 2005, s. 4, Keratsa 2005). Tlumočnick by měl zachovat i styl, tón a rejstřík původní promluvy, ačkoli může být nevhodná, nesrozumitelná či dokonce urážlivá (Lee 2015, s. 196, Mikkelson 1998).

Jak uvádí Lebese, tlumočnick na sebe během výkonu může vzít vícero rolí (Lebese 2015, s. 62). Všechny níže uvedené role nemusí být nutně „správnými“ rolemi, které by měl soudní tlumočnick zastávat, jedná se spíše o výčet možných rolí, které jsou vnímány rozdílně jak akademiky a samotnými tlumočnick, tak soudci či právníky. Navíc ani mezi akademiky neexistuje shoda ohledně toho, jaká by měla být role soudního tlumočnicka (Lebese 2013, s. 130, Lebese 2015, s. 62, Lee 2009, s. 37). Lebese ovšem soudí, že pokud by byla jasně definována role soudního tlumočnicka, došlo by i ke zlepšení kvality soudního tlumočení (Lebese 2013, s. 128).

Nejčastěji se objevuje vnímání soudního tlumočnicka jako prostředníka v komunikaci, který by se dal připodobnit k překladovému přístroji, jenž mohou účastníci využít dle svého přání: výkon tlumočnicka je zcela odosobněn a nepočítá se s jakýmkoli zásahem z jeho strany. Nejčastěji se tedy mluví o komunikačním kanále (conduit), jazykovém kanále či prostředníku, neviditelném prostředníku či až neviditelném potrubí, které přenáší původní sdělení z výchozího jazyka do jazyka cílového bez jakékoli změny (Biernacka 2016, s. 90, 92, Lebese 2013, s. 14-18, 130, Lebese 2015, s. 67, Lee 2015, s. 195). Toto pojetí počítá pouze s převodem informací a neočekává se, že by tlumočnick žádal např. o vysvětlení, pokud nerozumí, neboť si zúčastnění, především soudci, nepřejí, aby se k nim dostávaly již zpracované informace ovlivněné vnímáním tlumočnicka a tlumočení vnímají pouze jako převod slovo za slovo – nevidí tedy důvod, proč by tlumočnick měl rozumět smyslu (Lebese 2013, s. 14, 18, Lebese 2015, s. 68).

Zatímco výše uvedený popis role soudního tlumočnicka zastávají především osoby pracující v oblasti práva (soudci, právníci), sami tlumočnicki preferují spíše označení jakéhosi pomocníka či asistenta (facilitator) (Lee 2009, s. 43), který usnadňuje komunikaci mezi účastníky (Lebese 2013, s. 26, Lee 2015, s. 195). Tlumočnick opět musí tlumočit přesně a nezaujatě (Lebese 2013, s. 29), nicméně přenáší i neverbální a kulturní prvky sdělení (Lee 2015, s. 195). K tomuto vnímání se dá připojit i role tlumočnicka jakožto mostu pro komunikaci, kdy je tlumočnick opět vnímán jako prostředník komunikace (Lebese 2013, s. 26). I přesto by však zúčastněné osoby měly mluvit přímo na sebe, nikoli přes tlumočnicka a ten by měl tlumočit v 1. osobě (Aigner 2015, Lebese 2013, s. 72).

Výše zmíněné role jsou většinou vnímány jako protiklady, nicméně, jak uvádí Leeová, některé osoby jsou toho názoru, že tlumočnick může zastávat oba tyto protipóly (Lee 2009, s. 44). Mimo tyto hlavní role se můžeme setkat i s dělením rolí soudního tlumočnicka dle osob, pro které tlumočí (Lebese 2013, s. 25), může být také vnímán jako osoba, která zaručuje práva obžalovaného (Lebese 2013, s. 23). Soudní tlumočnick může být považován i za součást týmu, jelikož spolupracuje s ostatními soudními úředníky, či jako osoba, která reprodukuje původní výpověď (Lebese 2013, s. 27).

Někdy je tlumočník vnímán i jako osoba, která zasahuje do dění u soudu např. když pozmění otázku či výpověď tak, aby daná osoba rozuměla (Lebese 2013, s. 22). Ačkoli obžalovaní mohou tlumočnický v podobných situacích vnímat jako své zachránce, právníci je naopak vnímají jako zrádce (Lebese 2013, s. 17, 20). Vzhledem k tomu, že soudci často mají jiný názor na to, jakou roli soudní tlumočnick v jednání má, vnímají ho mnohdy jako soudního pomocníka, kterému mohou uložit nejrůznější úkoly, jež nemají nic společného s tlumočením (Lebese 2013, s. 28-29, Mikkelsen 1998).

Autoři se shodují, že pokud je tlumočník vnímán pouze jako překladový přístroj, jeho role je podceňována. Měl by se stát aktivním účastníkem jednání, aby mohl flexibilně tlumočit a řešit nastalé problémy, např. pokud nerozumí on či osoba, pro kterou tlumočí (Biernacka 2016, s. 91, Keratsa 2005, Lee 2009, s. 36, 47, Mikkelsen 1998). Role pomocníka či asistenta (facilitator) umožňuje lepší náhled na komunikaci (Lee 2015, s. 195) a zachovává i převod kulturních prvků, které mohou ovlivnit kvalitu tlumočení (Lebese 2013, s. 16). Ta se samozřejmě liší v závislosti na jednotlivých tlumočnicích (Lee 2009, s. 49), a proto je třeba zlepšit i jejich vzdělávání a školení (Keratsa 2005, Mikkelsen 1998).

4 Soudní tlumočení v České republice

Jak je stanoveno i ve Všeobecné deklaraci lidských práv, jejímž schválením se přítomné státy, tedy i Česká republika a Jihoafrická republika (JAR), zavázaly k jednání v souladu s jejím zněním, každý účastník soudního řízení má právo na spravedlivý proces (OSN Česká republika 2015). V evropském kontextu je pak právo na spravedlivé řízení blíže specifikováno v Evropské úmluvě o ochraně lidských práv, právu na tlumočnicka se věnuje konkrétně článek 6, bod 3:

Každý, kdo je obviněn z trestného činu, má tato minimální práva:

- a. být neprodleně a v jazyce, jemuž rozumí, podrobně seznámen s povahou a důvodem obvinění proti němu;

(...)

- e. mít bezplatnou pomoc tlumočnicka, jestliže nerozumí jazyku používanému před soudem nebo tímto jazykem nemluví. (Evropský soud pro lidská práva, s. 9)

V roce 2010 schválil Evropský parlament a Rada Evropské Unie Směrnici o právu na tlumočení a překlad v trestním řízení (European Commission 2010), která stanovuje určitá pravidla závazná pro členské státy Evropské unie. Jak je v této směrnici uvedeno, měla by také posílit důvěru v systémy trestního soudnictví napříč členskými státy a usnadnit uznání rozsudků a dalších pravomocných rozhodnutí, stejně jako i spolupráci napříč státy. Nejdůležitější by pak mělo být usnadnění uplatňování práva na tlumočení a překlad stanoveného článkem 6 Evropské úmluvy o ochraně lidských práv. Směrnice stanovuje např. zajištění tlumočení bez prodlení, tlumočení komunikace s právním zástupcem, překlad potřebných dokumentů pro obviněného aj. a měla by vycházet ze zkušeností nasbíraných z reálných situací. Členské státy specifikované ve směrnici se zavazují řídit se touto směrnicí, nicméně mají právo zde uvedená práva nadále rozšířit (Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2010/64/EU).

4.1 Česká právní úprava soudního tlumočení

První zmínka o soudním tlumočení na našem území pochází již z konce 19. století, a to z patentů císaře Josefa II. (Linhartová 2014, s. 46). Od té doby soudní tlumočení prošlo určitým vývojem a dočkalo se vlastní právní úpravy. V České republice je právo na spravedlivý soudní proces, tedy i na tlumočnicka u soudu, stanoveno nejen skrze výše zmíněné dokumenty, ale je zakotveno i v Listině základních práv a svobod, jež je součástí ústavního pořádku, a to v článku 37 odst. 4, podle kterého má každý „*kdo prohlásí, že neovládá jazyk, jímž se vede jednání, (...) právo na tlumočnicka*“ (Usnesení č. 2/1993 Sb.). Blíže specifikováno je pak i v zákoně č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, kde je v § 2, odst. 14 uvedeno, že „*[k]aždý, kdo prohlásí, že neovládá český jazyk, je oprávněn používat před orgány činnými v trestním řízení svého mateřského jazyka nebo jazyka, o kterém uvede, že ho ovládá*“ a § 28 odst. 1 stanovuje, že „*[j]e-li třeba přetlumočit obsah písemnosti, výpovědi nebo jiného procesního úkonu nebo využije-li obviněný právo uvedené v § 2 odst. 14, přibere se tlumočnick*“ (Zákon č. 141/1961 Sb.).

Problematice soudních tlumočnicků, jejich jmenování, právům a povinnostem se pak věnuje samostatný zákon, tedy Zákon o znalcích a tlumočnickách č. 36/1967 Sb. ze dne 6. dubna 1967, aktuálně ve znění zákona č. 322/2006 Sb., a souvisí s ním také Vyhláška ministerstva spravedlnosti k provedení zákona o znalcích a tlumočnickách¹, která stanovuje např. výši odměny. Tento zákon jasně stanovuje, kdo je soudním tlumočnickem², tedy dle § 2 mohou tlumočnickou činnost před státními orgány vykonávat pouze tlumočnicki zapsaní do seznamu tlumočnicků, ve výjimečných případech (dále stanovených zákonem) je pak možno ustanovit ad hoc tlumočnicka. Tento bod je důležitý pro kontrolu odbornosti a nestrannosti tlumočnickova výkonu, a tak garantuje právo účastníka/ů na spravedlivý proces (Dörfl 2009, s. 13). Oddíl II. se zabývá jmenováním tlumočnicků, které provádí ministr spravedlnosti (či na jeho pověření předseda

¹ Vyhláška ministerstva spravedlnosti k provedení zákona o znalcích a tlumočnickách č. 37/1967 Sb. ze dne 17. dubna 1967 ve znění vyhlášky č. 11/1985 Sb., č. 184/1990 Sb., č. 77/1993 Sb. a č. 432/2002 Sb.

² Zákon nerozlišuje mezi tlumočnicki a překladateli.

krajského soudu), a stanovuje podmínky jmenování, mezi které patří náležitost státního občanství (dle zákona československého), jejíž nesplnění má však ministr spravedlnosti právo prominout, dále znalosti a zkušenosti z jazyka, ve kterém tlumočnický působí, absolvování speciální výuky pro tuto činnost (dnes poskytované univerzitami, vzdělávacími instituty či profesními organizacemi, např. KST ČR), má takové osobní vlastnosti, díky kterým lze předpokládat, že bude řádně tlumočit, a souhlas se jmenováním. Zákon však neupřesňuje ani konkrétní stupeň dosažených znalostí, ani délku nebo rozsah nabytých zkušeností a nespecifikuje ani zmíněné osobní vlastnosti (Dörfl 2009, s. 20-23). Dále je zde stanoven okruh osob a subjektů, které mohou podat návrh na jmenování, ovšem je třeba podotknout, že ani ten tlumočnický, jenž splňuje uvedené podmínky, nemá nárok na jmenování (Dörfl 2009, s. 24). Součástí jmenování je i složení slibu³, který má zaručit odbornost, dodržení právních předpisů, nestrannost a mlčenlivost (Dörfl 2009, s. 30-31), jeho porušení (tj. pokud je tlumočení nesprávné, hrubě zkreslené nebo neúplné) je klasifikováno jako křivé tlumočení (Dörfl 2009, s. 41). Po složení slibu dochází k zápisu tlumočnicků do seznamu znalců a tlumočnicků, který je veden krajským soudem v místě jejich bydliště a je veřejně přístupný (Dörfl 2009, s. 42). V dalších částech pak zákon stanovuje povinnosti tlumočnicka, tedy:

- vykonávat činnost řádně a ve stanovené lhůtě (§ 8 ZnalZ),
 - vykonávat (...) tlumočnickou činnost osobně (§ 10 ZnalZ),
 - povinnost oznámit důvody podjatosti (§ 11 ZnalZ),
 - povinnost (...) provést tlumočnický výkon v řízení před státním orgánem (§ 12 odst. 1 ZnalZ)
 - (...)
 - povinnost vést (...) tlumočnický deník (§ 15 ZnalZ),
 - povinnost účtování odměny a náhrady nákladů (...) [při provedení tlumočení] (§ 19 odst. 1 ZnalZ) [a účtovat] úměrn[ě] a úpln[ě] (...) (§ 19 odst. 2 ZnalZ)
- (Dörfl 2009, s. 33-34).

³ V přesném znění: „Slibuji, že při své tlumočnické činnosti budu přesně dodržovat právní předpisy, že tlumočnickou činnost budu konat nestranně podle svého nejlepšího vědomí, že budu plně využívat všech svých znalostí a že zachovám mlčenlivost o skutečnostech, o nichž jsem se při výkonu tlumočnické činnosti dozvěděl.“ (Dörfl 2009, s. 30-31)

Jak naznačuje § 12 odst. 1 Zákona o znalcích a tlumočnících, tlumočnick je povinen dostavit se na základě předvolání k soudnímu řízení, případně se bez prodlení omluvit (Dörfl 2009, s. 35, s. 58). Tlumočení musí vykonat osobně, nicméně v rámci přípravy na jednání, během které má tlumočnick právo např. nahlédnout do spisů (Dörfl 2009, s. 62), má tlumočnick právo přibrat konzultanta (Dörfl 2009, s. 68). Co se týče stanovení odměny, tlumočnick má nárok na odměnu dle sazeb stanovených vyhláškou, dle stupně odbornosti a množství práce od 150 do 350 Kč za hodinu práce (Dörfl 2009, s. 108, s. 170), nicméně u finančního ohodnocení přípravy neexistují jednotná pravidla (Dörfl 2009, s. 109). Vyhláška také uvádí, že odměnu je také možné snížit či navýšit (Dörfl 2009, s. 110). Tlumočnick může být odvolán a ze seznamu soudních tlumočnicků vyškrtnut mj. v případě, že neplní či porušuje své povinnosti (Dörfl 2009, s. 130). V § 24 se zákon věnuje ad hoc ustanoveným tlumočnickům, určuje, v jakých případech lze takového tlumočnicka ustanovit a ukládá podmínku složení slibu dle § 6 odst. 2 (Dörfl 2009, s. 151-152). I takovýto tlumočnick musí dodržovat povinnosti a postup stanovený zákonem a vyhláškou (Dörfl 2009, s. 153).

V závěru zákona jsou pak uvedena přechodná a závěrečná ustanovení, např. zmocňovací ustanovení, na jehož základě došlo k vydání vyhlášky č. 37/1969 Sb., a zrušovací ustanovení, které zrušuje mj. zákon č. 47/1959 Sb., o úpravě právních poměrů znalců a tlumočnicků, a vyhlášku č. 193/1959 Ú. 1., k provedení tohoto zákona. Zákon o znalcích a tlumočnících č. 36/1967 Sb. nabyl účinnosti dne 1. července 1967 (Dörfl 2009, s. 158-161).

Zatímco výše zmíněná vyhláška č. 37/1969 Sb. byla čtyřikrát novelizována (Dörfl 2009, s. 159), samotný zákon, i přes různé snahy (Köhlerová 2002, s. 11, Šprcová a Gorgolová 2010), nebyl zásadně novelizován, došlo pouze k upravení § 17 odst. 3 o zvýšení částky o DPH vydáním zákona č. 322/2006 Sb. (Zákon č. 322/2006 Sb.). S ohledem na dějiny České republiky je zcela zřejmé, že tento zákon nereflektuje současný stav v zemi, a to ani z ekonomicko-právního hlediska (změny právních předpisů a rozdílné vnímání samostatně výdělečné činnosti po roce 1989), ani z profesního hlediska (profesionalizace tlumočnicků, vznik Komory soudních tlumočnicků) (Dörfl 2009, s. IX, Köhlerová 2002, s. 11-12). Je zřejmé, že současná podoba zákona obsahuje mnoho nedostatků, což negativně

ovlivňuje postavení tlumočnicků (Šprcová a Gorgolová 2010, s. 8). Zákon nahlíží na tlumočení u soudu jako na činnost, kterou tlumočnick vykonává mimo normální pracovní poměr (Dörfl 2009, s. 107), což se odráží nejen v limitaci počtu osob, které jsou jmenovány soudním tlumočnickem, ale i na výši odměny. Ačkoli vyhláška, stanovující výši odměny, novelizována byla, současné sazby neodpovídají částce, kterou si tlumočnicki za tento výkon zaslouží (Dörfl 2009, s. 159). Problematický je i fakt, že zákon nerozlišuje mezi tlumočnicki a překladateli a ani tlumočením (a překladem) z mateřského a do mateřského jazyka či mezi jazyky cizími, nehovoří pak ani o zvyšování kvalifikace soudních tlumočnicků (Köhlerová 2002, s. 11-12).

4.1.1 Návrh nového zákona

Od roku 1996 docházelo k různým návrhům nového zákona či návrhům novelizace zákona stávajícího (Dörfl 2009, Köhlerová 2002, Šprcová a Gorgolová 2010). O to se velkým dílem zasloužila i Komora soudních tlumočnicků České republiky, která připomínkovala navržené novely zákona a také iniciovala návrh nové právní úpravy, samostatného zákona pro tlumočnicki a překladatele (Šprcová a Gorgolová 2010, s. 7). Otázka nového zákona se řeší již poměrně dlouhou dobu (Parlament České republiky, Poslanecká sněmovna 2016), z důvodů změn ve vládě však nikdy nebyla dořešena, až v březnu 2016 byl návrh konečně projednáván ve vládě, nicméně ve výsledku byl vyřešen pouze zákon o znalcích (Gorgolová 2016). Mezní termín odeslání připomínek v rámci připomínkovacího řízení k návrhu zákona o soudních tlumočnickích a soudních překladatelích byl 18. 8. 2016 (Úřad vlády České republiky 2017), své připomínky zaslala i KST ČR (Gorgolová 2016), nicméně většina z nich nebyla zohledněna a již dříve byl návrh označován za nevyhovující (Stadlerová 2016). Návrh byl doručen 4. 11. 2016 (Gorgolová 2016) a na schůzi vlády dne 25. 1. 2017 byl projednáván a schválen (Úřad vlády České republiky 2017, EPA a ČTK 2017), aktuálně čeká na projednání a schválení Poslaneckou sněmovnou (EPA a ČTK 2017).

Návrh nového zákona přináší několik změn. Hned na úvod nalezneme vymezení činnosti soudních tlumočnicků (a zvláště pak soudních překladatelů), nově k základním povinnostem soudního tlumočnicka mimo vykonání práce ve sjednané

době a osobně přibyla povinnost vykonávat činnost s odbornou péčí, nezávisle, nestranně a pouze v jazyce, pro který je tlumočník zapsán. Některé z dalších podmínek byly pozměněny (znalosti, zkušenosti a speciální výuka jsou shrnuty pod odbornou způsobilost k tlumočení v daném jazyce, státní občanství je nahrazeno trvalým pobytem či kontaktní adresou na území České republiky v případě cizinců), mnoho jich však přibýlo. Mezi ty patří bezúhonnost, plná svéprávnost, tlumočník dále nesmí být v úpadku, musí být rodilým mluvčím či prokázat znalost českého jazyka a nesmí být v posledních třech letech trestán zákazem činnosti či pokutou. Slib, který tlumočník skládá, se výrazně nezměnil, přibyla pouze nezávislost, rozvoj znalostí a svědomí⁴. Výše zmíněná odborná způsobilost je dále specifikována v § 8, jedná se tedy o vysokoškolské vzdělání v magisterském programu, absolvování státní jazykové zkoušky z tlumočení, pokud není součástí studia jazyka, 5 let aktivní praxe (po ukončení vysoké školy), doplňkové studium v oblasti práva na vysoké škole, případně jiné osvědčení (z akreditovaného kurzu) a úspěšné složení vstupní zkoušky. Vzdělání a osvědčení dále specifikuje Vyhláška k provedení zákona o soudních tlumočnících a soudních překladatelích, stejně jako náležitosti vstupní zkoušky, která slouží k ověření znalosti právních předpisů a náležitostí tlumočnické činnosti. Novinkou je také nárok na zápis do seznamu soudních tlumočnicků, tedy tlumočník, který podá žádost o zapsání do seznamu a splní výše uvedené podmínky (či vykoná rozdílovou zkoušku), má právo být zapsán do seznamu soudních tlumočnicků. Seznam by měl být nově veden v elektronické podobě a měl by obsahovat údaje veřejné a neveřejné⁵, ke kterým bude mít přístup pouze ministerstvo a předseda krajského soudu (Zákon o soudních tlumočnících a překladatelích 2017).

Návrh zákona dále přidává možnost pozastavení činnosti. Činnost tlumočnicka bude vždy pozastavena, pokud spáchá trestný čin související s jeho

⁴ Zákon obsahuje dvě verze slibu pro tlumočnickou činnost a překladatelskou činnost, a to ve stejném znění, pouze se zaměněním typu činnosti.

⁵ Mezi veřejné údaje dle návrhu zákona patří jméno, sídlo a kontaktní adresa osoby, jazyk, pro který je zapsán, identifikační číslo osoby, identifikátor datové schránky, telefonní číslo, den zápisu, údaje o zápisu, údaje o přestupcích a trestech, údaje o pozastavení činnosti. Mezi neveřejné údaje pak patří přestupky a tresty po uplynutí 5 let od nabytí právní moci rozhodnutí o tomto přestupku, výtky, údaje o zahájení správního řízení, údaje o zániku oprávnění a údaje o trvalém pobytu cizinců (Zákon o soudních tlumočnících a překladatelích 2017, § 16).

činností, je vzat do vazby, nastoupí k výkonu trestu, či pokud sám požádá o pozastavení. Činnost dále může být pozastavena ze zdravotních důvodů či při zahájení řízení o omezení svéprávnosti. Tlumočnická činnost může být pozastavena opakovaně, ne však déle než na více jak 6 let celkem. Podmínky pro zánik oprávnění k výkonu tlumočnické činnosti se taktéž změnily, shodný je pouze případ, kdy tlumočnická činnost přestane splňovat podmínky stanovené zákonem. V návrhu nového zákona pak nalzáme i případ nedoložení dokladu o pojištění náhrady újmy, zdravotní či jiné závažné důvody dlouhodobě znemožňující činnost a úmrtí tlumočnicka, které současný zákon klasifikuje pod skutečnosti znemožňující výkon činnosti. Tlumočnick dle současného zákona může požádat o vyškrtnutí ze seznamu, dle návrhu nového zákona mu oprávnění zaniká, pokud oznámí ukončení činnosti (Zákon o soudních tlumočnících a překladatelích 2017).

V Hlavě IV se návrh nového zákona blíže věnuje právům a povinnostem tlumočnicka. I zde se některé části shodují s aktuálně platným zákonem, jedná se o části týkající se konzultanta, ad hoc tlumočnicka a podjatosti tlumočnicka, oproti zákonu z roku 1967 však nalezneme samostatný paragraf (§ 20) týkající se mlčenlivosti. Nově má tlumočnick povinnost nahradit způsobenou újmu, s čímž souvisí povinné pojištění tlumočnicků (§ 22). Návrh také upravuje právo tlumočnicka odmítnout výkon, a to v případě, pokud má pozastavenou činnost, nemá oprávnění tlumočit v daném jazyce, má již mnoho zadaných úkonů, či pokud tlumočení znemožňují závažné zdravotní okolnosti nebo rodinná situace, případně pokud má mimořádné pracovní povinnosti (Zákon o soudních tlumočnících a překladatelích 2017), což by „*měl[o] předcházet zneužívání možnosti odmítnat podání posudku nebo překladu*“ (Dörfl 2009, s. 81). Povinnost vést evidenci (v současném zákoně označovaná jako tlumočnický deník) zůstává, nově by však měla být vedena elektronicky (Zákon o soudních tlumočnících a překladatelích 2017).

V závěru zákona se objevují i poslední změny, týkající se především účtování, výtek a přestupků. Odměny, stanovené vyhláškou, by se nově měly navýšit na 300-550 Kč a každé tři roky by mělo dojít k jejich přezkoumání a případné úpravě. Náhrady také stanovuje vyhláška, nově by se mělo jednat o 300 Kč za každou započatou hodinu strávenou čekáním tlumočnicka či na cestě, pokud má tlumočit mimo sídlo působnosti (Vyhláška k provedení zákona

o soudních tlumočnících a soudních překladatelích 2017, Zákon o soudních tlumočnících a překladatelích 2017). Účtování má opět proběhnout bez zbytečného odkladu po provedení tlumočení, nově však zákon stanoví dobu úhrady. Část 4 ustanovuje předsedu krajského soudu jako osobu odpovědnou za dohled a umožňuje zřídit poradní sbory. Předseda také tlumočnickovi písemně vytýká drobné nedostatky a poklesky v chování. V předposlední části pak zákon hovoří o přestupcích a uvádí, že pokud tlumočnick jedná v rozporu s povinnostmi a podmínkami uvedenými v tomto zákoně, hrozí mu pokuta 100 000, 250 000 či 500 000 Kč nebo zákaz činnosti v závislosti na přestupku (Zákon o soudních tlumočnících a překladatelích 2017).

Pokud bude návrh nového zákona schválen a podepsán, měl by nabýt účinnosti od 1. 1. 2018 (Zákon o soudních tlumočnících a překladatelích 2017). Z vyjádření Komory soudních tlumočnicků a překladatelů je zřejmé, že ačkoli návrh nového zákona vnímá jako velký posun k lepšímu, shledává v něm i určité nedostatky. Největší nespokojenost vyjadřuje KST ČR s odměnami, nicméně oceňují jejich navýšení. Namísto rozpětí však preferují stanovenou částku (např. 400 Kč), která by se dala zvyšovat či snižovat, jak je v zákoně již ostatně uvedeno, jelikož s uvedeným rozpětím stejně dochází k účtování nejnižší možné částky bez ohledu na náročnost tlumočení, za nespravedlivou pak považuje také stejnou sazbu pro tlumočení z cizího jazyka do cizího jazyka i z cizího jazyka do mateřského jazyka nebo naopak. Dále protestují proti snižování sazby při opakovaných úkonech až o 30 % (§ 5 vyhlášky) s tím, že takové snížení sazby je pochopitelné u překladů, ne však u tlumočení, kdy tlumočnick musí být stále přítomen a tlumočit, ačkoli se jedná o stejný obsah sdělení (např. tlumočení pro několik svědků). Podobně Komora oceňuje i náhradu doby na cestě, nicméně ta se vztahuje pouze na tlumočení mimo sídlo tlumočnicka a nebere ohled na cestování po velkých městech (např. z jednoho konce Prahy na druhý). Po finanční stránce pak kritizují příliš vysoké sankce, které jsou v nepoměru k výdělku, kdy např. při špatném vyúčtování, kdy může dojít např. k pouhému překlepu, tlumočnickovi hrozí až půl milionová pokuta. Na rozdíl od nového zákona KST ČR navrhovala připsat do povinnosti tlumočnicka i celoživotní vzdělávání na základě kreditového systému, které by zajistilo neklesající odbornost a rozvoj tlumočnicka. Této připomínce však

nebylo vyhověno. Stejně tak nebylo vyhověno ani žádosti o možnost odmítnutí úkonu, pokud oslovený tlumočnický není odborníkem v dané oblasti. Omezení možnosti odmítnutí je celkově vnímáno jako problematické, neboť většina soudních tlumočnicků zároveň pracuje jako osoba samostatně výdělečně činná pro soukromé klienty, agentury či společnosti z toho důvodu, že samotná činnost soudního tlumočnicka by nebyla dostačující pro zajištění obživy, nicméně takto je tlumočnick nucen vždy dát přednost tlumočení u soudního jednání (pokud se nejedná o mimořádný případ, který však zákonem není dále specifikován). Velmi pozitivně však Komora hodnotí nejen navýšení odměny a náhradu času na cestě, ale i existenci samostatného zákona bez znalců a rozdělení na soudní tlumočnicka a soudní překladatele. Oceňuje také uvádění specializace u jednotlivých tlumočnicků jakožto neveřejného údaje. Jako problém však KST ČR vidí fakt, že vyhlášky specifikující zákon nejsou dopracované a připomínky k nim se prozatím neřeší (Gorgolová 2016).

4.2 Aktuální problémy soudního tlumočení v ČR

Otázkám problémů týkajících se soudního tlumočení v České republice se nejvíce věnuje KST ČR, a to i kvůli tomu, že „[o]d roku 1996 hájí profesní, pracovní právní a sociální zájmy svých členů“ (KST ČR). Komora také umožňuje a zprostředkovává komunikaci mezi členy při různých akcích či online. V roce 2013 tak například zprostředkovala přístup k dotazníku Yvety Linhartové, který se zabýval současnou situací v oblasti soudního tlumočení a aktuálními problémy (Linhartová 2014, s. 46-47). Většina odpovědí se sice vztahuje spíše k překladu, než k tlumočení⁶, nicméně i tak výsledky považuji za relevantní. Z informačních statistik jistě před samotnými problémy stojí za zmínku i poměry týkající se zadavatelů, kdy hlavním klientem bývají fyzické osoby (27 %) a až těsně za nimi jsou státní orgány (25 %) (Linhartová 2014, s. 48). To se odráží i v nespokojenosti KST ČR s návrhem nového zákona v části hovořící o možnostech odmítnutí

⁶ Z odpovědí vyplývá, že „65 % členů KST ČR se z valné části věnuje překladům, naproti tomu pouze zanedbatelné 1 % pouze tlumočí“ (Linhartová 2014, s. 47, podtržení dodáno). Linhartová však v článku neuvádí, kolik členů z valné části tlumočí, kolik se věnuje pouze překladům, či kolik se věnuje jak překladům, tak tlumočení.

výkonu, zmiňované výše. Mimo práci se soudy pak tlumočníci jako velký problém spojený se stresem uvádí i testy řídičské způsobilosti, nicméně nejčastěji si stěžují na špatnou komunikaci se soudy, kdy i přes technické možnosti dnešní doby hlavním prostředníkem zůstává tradiční poštovní zásilka, kde pak kvůli prodlení (při vyzvednutí a následné reakci) hrozí pokuta, na lhůty proplácení činnosti⁷ a čas strávený na cestě (Linhartová 2014, s. 48, 49).

Palčivým problémem je pak samotné postavení tlumočníka u soudu. Jak jeden z respondentů uvedl, tlumočník je u soudu vnímán jako služebník spravedlnosti. Přesto však tato nenahraditelná osoba často nemá možnost vidět na některé klíčové účastníky řízení, dobře slyšet jejich promluvy či využívat určitou techniku. Ačkoli by tomu tak mělo být, jeho pozice není jasně definovaná a za svou práci často nedostane ani odpovídající finanční odměnu, která, jak vyplývá i z předchozí části věnující se návrhu nového zákona, je jedním z nejkontroverznějších témat (Linhartová 2014, s. 48, 49). Špatné zkušenosti s chováním soudců a úředníků v České republice pak zmiňuje Hana Ashová. Mezi ty patří např. neposkytnutí jakýchkoli informací (jak předmět jednání, tak jména účastníků či relevantní názvy institucí) spojené s povýšeným jednáním soudce, který opět tlumočníka považuje za přístroj, který pouze převádí obsah a nepotřebuje tedy znát žádné další informace (jak Hana Ashová uvádí, nedělá to přeci poprvé), přerušování tlumočení účastníky jednání, či arogantní přístup úřednice Cizinecké policie, která opět očekává (a vyžaduje) pouze tlumočení slovo za slovo a je toho názoru, že tlumočník věc nepotřebuje ani chápat, ani jí rozumět (Ash 2015, s. 47).

Situaci v České republice pak nepřímou komentuje i Silvie Marinovová, která do kontrastu staví situaci v Lichtenštejnsku (konkrétně zkušenost s tlumočením u lichtenštejnského Zemského soudu 1. stupně). Oproti výše zmíněnému vnímání postavení tlumočníka u soudu je zde tlumočník brán jako aktivní účastník jednání, který se soudcem spolupracuje. Rozdíl také vidíme ve využívání nových technologií. Při jednání je pak tlumočník usazen vedle soudce, díky čemuž má přímý přístup k protokolaci, kterou vidí na počítači před soudcem

⁷ Je otázkou, zda v tomto případě ke zlepšení situace napomůže návrh nového zákona. Maximálně 30denní lhůta je již aktuálně uvedena v trestním řádu (Köhlerová 2002, s. 10), avšak i přesto si tlumočníci stěžují na pozdní vyúčtování.

(Mariniovová 2015, s. 45–46). Jak uvádí Rozsypal, právě zajištění vhodného místa pro tlumočnicka je dalším nedostatkem soudní praxe. Při trestním řízení se často stává, že je tlumočnicka usazen vedle obžalovaného, nemá před sebou dostatečné místo na podklady či prostor na tvorbu poznámek a přes povahu výkonu nemá k dispozici ani sklenici vody. Špatné usazení tlumočnicka pak často vede i k tendencím obžalovaného řešit s tlumočnickem otázky, které by měl směřovat na svého obhájce. S podklady pak souvisí i neochota soudů poskytnout spisy k nahlédnutí či proplatit čas vynaložený na jejich studium (Rozsypal 2002, s. 6, 7), což by do budoucna snad měl změnit nový zákon (viz výše). Rozsypal také komentuje vybavení soudních síní, které dovoluje pouze konsektivní tlumočení, což řízení prodlužuje a zvyšuje tak náročnost tlumočení, tlumočení pro obžalovaného pak často probíhá šušotází, která může působit jako rušivý element pro všechny účastníky řízení. Z důvodu časové náročnosti pak poukazuje i na nemožnost vystřídaní se a časovou tíseň, která vede k tomu, že spisy jsou čteny rychlostí neumožňující plnohodnotné tlumočení (Rozsypal 2002, s. 6-7), což způsobuje rychlejší vyčerpání tlumočnicka a může vést ke snížení kvality tlumočení. Ostatně „*[k]valita výkonu tlumočnicka je závislá na kvalitě přednesu a formulaci mluveného slova určeného k přetlumočení*“, což zahrnuje i vyjadřovací schopnosti účastníků (Rozsypal 2002, s. 7). Kvalitu tlumočení pak může zhoršovat i jednání soudce, který výpověď diktuje do protokolu a může ji tedy pozměnit a zkreslit. Pokud jej na to však tlumočnicka upozorní, dochází často k negativní změně postoje soudu k tlumočnickovi. V neposlední řadě je zmíněn i nepoměr finanční odměny obhájce a tlumočnicka (Rozsypal 2002, s. 7).

5 Soudní tlumočení v Jihoafrické republice

Prvopočátky soudního tlumočení v Jihoafrické republice můžeme nalézt již v 17. století, kdy s příchodem kolonialistů vznikla potřeba tohoto druhu tlumočení (Moeketsi 1999), ačkoli Lebesse uvádí, že dle Du Plessise je tlumočení relativně novodobou záležitostí v JAR (Lebesse 2013, s. 34). Jak bylo uvedeno výše, dle Všeobecné deklarace lidských práv, schválené i Jihoafrickou republikou, má každý účastník soudního řízení právo na spravedlivý proces (OSN Česká republika 2015). Právě v prostředí Jihoafrické republiky je toto právo dosti svázáno s právem na tlumočnicka, neboť JAR má 11 oficiálních jazyků (The World Factbook 2013-2014), přičemž pro méně než 2 % obyvatel je mateřským jazykem jiný než oficiální jazyk a pouze 0,5 % obyvatel uvádí jako mateřský jazyk znakový (Census 2011: Census in brief 2012, p. 24) Nadto se v soudní síni samozřejmě díky migraci objevují i jiné jazyky než jazyky oficiální, jednání je však vedeno v angličtině či afrikánštině, a to z toho důvodu, že právníky, soudci i žalobci jsou především vzdělaní běloši hovořící těmito jazyky, nikoliv domorodými africkými jazyky či dialekty (Moeketsi 1999). Situace u jihoafrických soudů je navíc komplikována i zdejším systémem práva, které, jak vysvětluje Lenel, vychází z římsko-holandského práva zavedeného búrskými osadníky a které bylo později ovlivněno i právem anglickým (v současné době se projevují i další vlivy, např. právo šaría, nicméně předchozí dva prameny jsou nejvýznamnější). Zatímco některá odvětví vycházejí převážně z jednoho z výše zmíněných systémů (např. právo ústavní je založeno na anglickém právu), jiná jsou doslova směsicí obou právních systémů, což platí právě i pro právo trestní (Lenel 2002, s. 5-7). Vzhledem k velkému počtu oficiálních jazyků a také množství dialektů je potřeba tlumočnicka u soudního jednání častější.

5.1 Právní úprava soudního tlumočení v Jihoafrické republice

Ačkoli je účast soudního tlumočnicka u soudů v Jihoafrické republice téměř nezbytná, na rozdíl od České republiky zde neexistuje specifická právní úprava týkající se soudního tlumočení a soudních tlumočnicků. Této záležitosti se pouze okrajově dotýká Zákon č. 32/1944 o nižších soudech (Magistrates' Courts Act 32 of 1944) ve znění pozdějších předpisů, který uvádí, že během soudních jednání

může být použit jakýkoli z oficiálních jazyků a pokud svědek či obžalovaný takovým jazykem nehovoří (nebo jím nehovoří dostatečně plynně), může u soudu používat jakýkoli jiný jazyk a soud mu zajistí kompetentního tlumočnicka, prostřednictvím kterého skládá i přísahu (Magistrates' Courts Act 32 of 1944 as amended, part I, chpt. I, § 6, part V, chpt. XVIII, § 112). Podobný bod pak lze nalézt i v ústavě, která uvádí, že každý obžalovaný má právo na spravedlivý proces, který buď bude probíhat v jazyce, kterému rozumí, nebo mu bude jednání tlumočeno (Constitution of the Republic of South Africa 1996, chpt. 2: Bill of Rights, § 36, odd. 3). Jak poznamenává i Lebesse, ústava však nemluví o žádných tlumočnících, natož o tlumočnících soudních (Lebesse 2013, s. 125), nikde tedy není specifikováno, kdo může tlumočení provést. Jak uvádí Moeketsiová, ve většině případů je tlumočnick přirazen Ministerstvem spravedlnosti k určité soudní síni a konkrétnímu soudci jako státní zaměstnanec a řeší tak veškeré případy, které se u takového soudu objeví (Moeketsi 1999). V ostatních případech se pak využije služeb ad hoc tlumočnicka.

Co se týče vzdělání soudních tlumočnicků v Jihoafrické republice, Moeketsiová uvádí, že v devadesátých letech bylo na alarmující úrovni – typický soudní tlumočnick v JAR měl v té době za sebou pouze šestitýdenní kurz poskytovaný Ministerstvem spravedlnosti, který většinou vedl nevyškolený personál (Moeketsi 1999). Mahlangu dále doplňuje, že osoba, která se chtěla stát soudním tlumočnickem, musela projít testem a v 12 měsíční zkušební době musela absolvovat kurz na Justice College v Pretorii, kdy dva týdny byly přednášky z oblasti trestního práva, trestního a občanského řízení a latiny, po kterých následovaly dva týdny praxe u soudu. Po dokončení tohoto kurzu měl každého tlumočnicka alespoň jedenkrát za dva roky navštívit vrchní inspektor (Mahlangu 1993, s. 49). Jak uvádí Lebesse, na tuto situaci v nedávné době zareagovaly některé místní univerzity a začaly nabízet programy pro soudní tlumočnicky, po jejichž absolvování účastníci obdrželi diplom ze soudního tlumočení. Některé z těchto programů již byly ukončeny (např. na University of North West, University of South Africa či University of Port Elizabeth), některé stále pokračují (WITS University). Různé kurzy pak nabízejí i další akademické instituce, např. University of Pretoria nebo Durban University of Technology (Lebesse 2013, s. 35). Sám

Lebese spolu s dalšími kolegy vedl v letech 2011 a 2012 workshopy na University of South Africa, které měly podpořit i celoživotní vzdělávání (Lebese 2015, s. 61, 62).

Dne 25. srpna 1956 byl v Johannesburgu založen institut jihoafrických tlumočnicků South African Translator's Institut (SATI), který by měl, podobně jako asociace soudních tlumočnicků The Court Interpreters Association of South Africa, založená dne 20. října 1990, zajistit profesionální status tlumočnicků. Samotná asociace by pak měla pracovat na zvyšování profesních standardů a pořádat různé kurzy a školení pro své členy, které by měly mimo jiné i zlepšit kvalitu tlumočení v JAR (Mahlangu 1993, s. 49, The South African Translator's Institute 2007). K sjednocení a vytváření profesních asociací vyzývá i Lebese (2013, s. 24).

5.2 Aktuální problémy soudního tlumočení v JAR

Právě neexistence právní úpravy či vymezení práv a povinností soudního tlumočnicka působí v Jihoafrické republice největší problémy. Vzhledem k tomu, že zákon nespecifikuje, kdo může být tlumočnickem u soudu, může se stát, že Ministerstvo spravedlnosti zaměstná pouze osobu bilingvní, což často vede k nepřesnostem v tlumočení. Jak uvádí Louwová, právě nepřesné tlumočení, obvykle z důvodu využití neprofesionálního či nedostatečně školeného tlumočnicka, který je pro výkon vybrán osobami, jež nejsou schopny posoudit jeho kvalifikaci, patří mezi nejpalčivější problémy v Jihoafrické republice (Louw 2015). I Lebese konstatuje, že při pořádání workshopů pro soudní tlumočnický byly mezi účastníky (začínajícími tlumočnický i těmi, kteří se v této profesi již několik let pohybují) především osoby se vzděláním na úrovni maturity, pouze pár jich mělo jakýkoliv vysokoškolský diplom (nesouvisející s tlumočením) a z celkového počtu 112 účastníků všech workshopů měly pouze tři osoby diplom ze soudního tlumočení (Lebese 2015, s. 72). Školení či vzdělávání soudních tlumočnicků je problematické především z toho důvodu, jak již bylo uvedeno výše, že zde není dostatek programů či kurzů daného zaměření a, jak uvádí Lebese, v Jihoafrické republice není ani žádný model soudního tlumočení, podle kterého by soudní tlumočnický mohli jednat (Lebese 2015).

Vedle neadekvátního vzdělání či školení si tlumočníci stěžují také na špatné platy, příliš únavná jednání, administrativní pracovníky u soudu, kteří zasahují do práce tlumočnicků, omezené možnosti vypořádání se s traumatickými případy a minimální dohled a vedení ze strany Ministerstva spravedlnosti (Louw 2015). Co se týče platů, dle doporučených sazeb pro rok 2016/2017 by tlumočnick za hodinu tlumočení mezi angličtinou a češtinou měl dostat 500-600 ZAR (cca 1 000-1 200 CZK⁸), za soudní tlumočení je však navíc příplatek 25-30 % (LAMP 2016). Z porovnání životních nákladů v Praze a v Pretorii⁹ je zřejmé, že obě oblasti se v určitých nákladech liší, nicméně obecně vzato jsou životní náklady srovnatelné (Numbeo 2017a). Z toho vyplývá, že s takovým platem by tlumočníci mohli být relativně spokojeni. Zcela zásadní je ale fakt, že zde se jedná pouze o doporučené ceny, které nejsou pevně stanovené, tudíž je otázkou, jaký plat tlumočníci reálně dostávají.

Jak již bylo uvedeno výše, soudní tlumočníci v Jihoafrické republice jsou nejčastěji přiřazeni ke konkrétnímu soudu a soudci, kde jsou v podstatě stálými zaměstnanci (Moeketsi 1999). Tohoto bodu se právě týkají především stížnosti na únavu a omezené možnosti zpracování proběhlých případů, jelikož tlumočnick si nemůže vybrat, které jednání bude tlumočit, a jak Moeketsiová uvádí, zákony sice chrání osoby přítomné na soudním jednání, tedy obžalovaného a svědky, nicméně nikoliv soudního tlumočnicka, o němž zde není ani zmínka (Moeketsi 1999).

Situaci zde komplikuje také samotný lingvistický kontext. Jak vysvětluje Lebes, účastníci soudního jednání často ve své řeči používají metafory, které vycházejí z jejich rodného jazyka. Tyto výrazy však často nemají svůj přímý protějšek v jazyce, který používá soud (především angličtina), a pokud jim tlumočnick plně neporozumí, může být komunikace nepřirozená (Lebes 2015, s. 61, 68), až nesrozumitelná. Lebes také komentuje závěry Moeketsiové

⁸ Dle kurzu platnému k 18. 3. 2017 se jedná přesně o 989,41 CZK – 1 187,29 CZK (<https://themoneyconverter.com/ZAR/CZK.aspx>).

⁹ Jihoafrická republika má celkem tři hlavní města: Pretorie (zde sídlí výkonná moc), Kapské město (sídlo zákonodárné moci) a Bloemfontein (sídlo justice). Vzhledem k velkým rozdílům mezi Kapským městem, kde jsou životní náklady podstatně vyšší, a Bloemfontein, kde jsou naopak podstatně nižší (např. ceny nájmu jsou v Bloemfontein až o 60 % nižší než v Kapském městě) (Numbeo 2017b) byla pro porovnání s Českou republikou zvolena Pretorie.

a Wallmachové, které odhalily absenci některých výrazů používaných u soudu v afrických jazycích (Lebese 2013, s. 35), což také značně ztěžuje práci tlumočnicka.

Nejvíce diskutovaným problémem soudního tlumočení v JAR je však absence zákona či jiného dokumentu, který by definoval roli soudního tlumočnicka. Jak vychází z Lebeseho průzkumu, soudní tlumočníci se nedrží žádného společného modelu, ale jednají dle vlastního uvážení (Lebese 2015, s. 76). To vychází právě z absence definice práv a povinností soudního tlumočnicka, jelikož každý z účastníků si pak jeho roli definuje dle svého. Jak uvádí Lebese, soudci často považují tlumočnicka za pomocníka (Lebese 2015, s. 67), a to nejen pro obžalovaného, ale i pro jejich vlastní potřebu. To může vycházet také ze skutečnosti, že tlumočníci často bývají přiřazeni k jednomu soudci jako stálí zaměstnanci. Dle Moeketsiové se pak často stává, že tlumočníci vykonávají i úkony, které by měl mít na starost spíše soudní zřízenec (Moeketsi 1999). S tím souhlasí i Lebese, který říká, že právě díky absenci přesně stanovených pravidel si soudci často sami utvářejí názor na to, jaká je role soudního tlumočnicka, kterému pak připisují mnohem více činností, než jen samotné tlumočení (Lebese 2013, s. iv, 1). Z právního hlediska jsou to právě soudci, kdo dohlíží na zapojení účastníků soudního jednání a rozhodují o jejich úkolech, čehož často zneužívají (Lebese 2013, s. 2). Proti tomu se Lebese ohrazuje ve své další publikaci, kde zmiňuje, že tlumočníci by se neměli řídit pokyny někoho, kdo nemá nejmenší tušení, jakou činnost má (či by měl) soudní tlumočnick vykonávat (Lebese 2015, s. 63). Lebese ve své práci tuto problematiku zmapoval a zjistil, že tlumočníci mimo tlumočení často zprostředkovávají vzetí svědka pod přísahu, dotazují se obžalovaného, zda chce přiznat, či popřít svou vinu nebo vysvětlují obžalovanému jeho práva, k čemuž nejsou právně způsobilí – takovéto jednání by se dalo považovat i za justiční omyl (Lebese 2013, s. 3, 53, 57, 60, 71). Stejně tak je povinností soudce, nikoliv soudního tlumočnicka, ptát se obžalovaného, zda obžalobě rozumí (Lebese 2013, s. 75, 80). Tlumočnick by žádné takové administrativní úkony vykonávat neměl, měl by se soustředit pouze na tlumočení, aby zajistil nejlepší možný výkon (Lebese 2013, s. 32).

Vzhledem k absenci definice role soudního tlumočnicka někdy sami tlumočníci tápou, jak uvádí Lebese, nevědí, co se od nich očekává, a vzhledem

k absenci jasně stanovených hranic (Lebese 2013, s. 125) i sami vystupují ze své role tlumočnicka. To se projevuje, jak pozoroval Lebese, např. přidáváním informací, přebíráním povinností soudce (vysvětlení práv obžalovaného), vynecháním informací či promluv mezi soudcem a obhájcem (Lebese 2013, s. 56, 81, 83, 87, 123). V některých případech tlumočnick dokonce pozměnil výpověď svědka (Lebese 2013, s. 62), v jiném případě pak svědka přerušil před dokončením výpovědi. Jak říká Lebese, tlumočnick by neměl rozhodovat o tom, co by svědek měl či neměl ve své výpovědi uvést, a měl by za všech okolností zůstat neutrální, neměl by se nechat ovlivnit emocemi (Lebese 2013, s. 83, 84). Tlumočnicki se také někdy uchylují k tlumočení ve druhé či třetí osobě, místo v osobě první, jak je obecně doporučováno (Lebese 2013, s. 72, 83).

Z uvedených případů je zcela zřejmé, že absence jasné definice role soudního tlumočnicka a nedostatek odpovídajícího vzdělání nepříznivě ovlivňuje kvalitu tlumočení, na čemž se shodují i výše uvedení autoři (Lebese 2013, s. 36, Lebese 2015, s. 61, Moeketsi 1999). Zatímco Moeketsiová doporučuje především školení personálu u soudu ohledně soudního tlumočení, které by zamezilo zaměstnání nekompetentních osob na pozici soudního tlumočnicka (Moeketsi 1999), Lebese doporučuje především vytvoření asociací, které zajistí disciplínu, standardizaci a lepší vzdělávání, dále právní ochranu tlumočnicka a samozřejmě jasnou právně stanovenou definici role soudního tlumočnicka (Lebese 2013, s. 25, 135).

Praktická část

V praktické části bude na základě transkriptu (Příloha 3) a audiovizuální nahrávky (součást Přílohy 4, dostupná též online) analyzováno tlumočení při závěrečném jednání v případě Radovana Krejčíře u jihoafrického soudu. Soudní jednání v Jihoafrické republice jsou veřejně přístupná a pokud se jedná o větší kauzy, jsou i živě vysílána jihoafrickou státní televizí SABC, záznam zůstává veřejně přístupný na internetu. Níže uvedené popisy a informace vychází z audiovizuálního záznamu a transkriptu promluv.

6 Metodologie

Tato práce vychází z deskriptivního přístupu k překladu a tlumočení, který se zaměřuje na pozorování a popis. Zde se jedná o případovou studii, zaměřující se na závěrečné jednání v případě Radovana Krejčíře u Nejvyššího soudu v Johannesburgu v Jihoafrické republice, ke kterému si Radovan Krejčíř vyžádal tlumočnicki. Záznam tohoto jednání se nachází online na internetovém serveru Youtube, kam byl nahrán na kanál jihoafrické státní televize SABC Digital News. Audiovizuální nahrávka byla stažena do počítače, kde byla následně převedena do formátu mp4 a na základě této nahrávky byl poté vytvořen transkript jednání (Příloha 3), resp. části jednání, kdy Radovan Krejčíř využívá služeb tlumočnice.

Na základě pozorování dostupné audiovizuální nahrávky a výše uvedeného transkriptu jednání je popsána situace v soudní síni, její prostředí a účastníci soudního jednání. Nejprve je analyzován projev účastníků jednání (Radovana Krejčíře, soudce a žalobce) a poté projev tlumočnice. Následně byla provedena komparativní analýza. V rámci té došlo k porovnání výchozích promluv účastníků a informací v nich obsažených s informacemi převedenými tlumočnicki.

7 Příklad Radovana Krejčíře

Český zločinec Radovan Krejčíř je nechvalně známou osobností nejen českého podsvětí, někdy bývá označován jako český gangster světového formátu (např. Kmenta 2014, 2015a). V České republice se jeho jméno začalo objevovat v médiích převážně po přelomu tisíciletí, po jeho útěku v roce 2005 i ve světových médiích.

Radovan Krejčíř se narodil 4. listopadu 1968 v Českém Těšíně. Jak uvádí Kmenta, který se kauzám českého podsvětí dlouhodobě věnuje, před revolucí působil jako „vekslák“, zbohatl však až během privatizace, dále skrze podvody spáchané na bankovních domech, tunelování společností a daňové úniky. V té době kolem něho také začali mizet lidé (Kmenta 2015a, s. 14). Mezi nejznámější kauzy, do kterých byl zapojen, patří podvod s akciemi Teplárny Otrokovice, praní špinavých peněz, maření vyšetřování pomocí falšování úřední listiny, vytunelování firmy Staviva, podvod s půjčkou od Jaroslava Bubly, který skončil krachem firmy Stavo Artikel a především kauza M5, tedy daňový podvod firmy M5, za který byl roku 2012 v nepřítomnosti odsouzen na deset a půl roku vězení (Kmenta 2014, s. 11, Kmenta 2015a, s. 290-292). Za snahu vytunelovat státní podnik Čepro a pokus o vraždu celníka mu pak 27. listopadu 2015 byl vyměřen nový souhrnný trest na 15 let vězení (Třeček 2015).

Dne 18. června 2005, kdy policie přišla provést domovní prohlídku jeho černošické vily, utekl Radovan Krejčíř ze země, přes Polsko, Ukrajinu a Turecko nejprve do Dubaje, kde se setkal se svou rodinou, společně poté odcestovali na Seychely, kde si zakoupili občanství. Po dvou letech Krejčíř utekl lodí na Madagaskar, odtud s falešným pasem odletěl do Jihoafrické republiky (Kmenta 2014, s. 32), kde byl zadržen na letišti v Johannesburgu (Slonková 2007). Zde se poté snažil získat azyl (Kmenta 2014, s. 11), jako žadatel tedy nemohl být vydán. Namísto toho se, jak uvádí Kmenta, „*začlenil do struktur organizovaného zločinu*“ a americký časopis Time ho dokonce označil „*za hlavní postavu organizovaného zločinu v JAR.*“ (Kmenta 2014, s. 11). V roce 2011 byl podezírán z pojišťovacího podvodu, kdy urolog Martin Tupy zaměnil vzorky moče a Krejčířovi tak byla diagnostikována rakovina močového měchýře. Při vyšetřování se sice Tupy přiznal,

nicméně jeho svědectví bylo znevěrohodněno prohlášením, že Tupy najal vraha k odstranění Radovana Krejčíře. Tupy sám posléze své svědectví stáhl a obvinění proti Krejčířovi byla stažena. Následně Tupy odebral nové vzorky, které mají rakovinu potvrzovat (Kmenta 2014, s. 111-115). Dne 22. listopadu 2013 byl Krejčíř zatčen a následně obviněn z pokusu o vraždu a z únosu (Kmenta 2014, s. 233). Z vazby již nebyl propuštěn, naopak byl dále obviněn z přípravy vraždy detektiva Nkosany Ximby, soukromého detektiva Paula O'Sullvana, v roce 2014 pak z podílu na vraždě Phumlaniho Ncubea a z únosu a mučení Bheki Lukheleho (Kmenta 2014, s. 237). V únoru 2015 byl obviněn z vraždy Sama Issy (Kmenta 2015b). V září téhož roku pak policie zmařila jeho plánovaný útěk z vězení (Kmenta 2015c). Dne 23. února 2016 byl „*Radovan Krejčíř (...) odsouzen k 35 letům vězení za pokus o vraždu, za únos a za obchod s drogami*“ (Kmenta 2016a). Krejčíř však veškerá obvinění popírá, považuje se za oběť spiknutí a při jednáních si stěžuje na zdravotní stav a předpojatost soudce (Kmenta 2014, s. 11, SABC Digital News). V říjnu 2016 Krejčíř stáhl svou žádost o azyl (Kmenta 2016b) a spekuluje se o jeho vydání do České republiky.

8 Prostředí soudu a účastníci jednání

Závěrečné jednání tohoto případu se uskutečnilo dne 23. února 2016 před Nejvyšším soudem v Johannesburgu, provincii Gauteng v Jihoafrické republice (South Gauteng High Court). Závěrečné jednání se mělo původně konat o den dříve, tj. v pondělí 22. února 2016, nicméně v budově soudu byla hlášena bomba, a proto bylo jednání přerušeno (Kmenta 2016a). K jednání si Radovan Krejčíř vyžádal tlumočníci, jelikož tvrdil, že není schopen dostatečně popsat svůj zdravotní stav, na který se odvolával, ačkoli během předchozích jednání se soudem komunikoval v angličtině (Kmenta 2016a, SABC Digital News 2016). Tlumočnice tlumočila převážně konsekutivně, příp. šušotází.

Vrchním soudcem jednání byl Colin Lamont, jednání se účastnila i Annelene van den Heever, bývalá obhájkyň Radovana Krejčíře, která zastupovala některé z dalších obžalovaných podobně jako Johann Spangenberg, a Louis Mashiane jako žalobce. V soudní síni bylo celkem šest obžalovaných, mimo obžalovaného č. 1, tedy Radovana Krejčíře, také Desai Lupondo, Siboniso Miya, Samuel Maropeng, George Nthoroane a Jan Lefu Mofokeng (TNA Reporter 2016). Tlumočnice nebyla přítomna od začátku jednání (přichází přibližně v čase 0:18:33 nahrávky).



Obr. 1: Zasedací pořádek v soudní síni.

Jak je zřejmé z Obr. 1, soudce Lamont sedí na vyvýšené lavici v čele síně, po jeho pravici se níže po straně síně nachází žalobce Louis Mashiane, dole v síni čelem k soudci sedí oba obhájci. Za nimi se nachází východ z cel a také lavice, u které

poté mluví obžalovaní, kteří jsou usazeni hned v další lavici. Za nimi už se nachází pouze veřejnost, po pravé straně síně směrem od východu ze síně stojí ochranka. Soudce mluví do mikrofonu, obhájkyňe ani žalobce však do mikrofonu nemluví.



Obr. 2: Zasedací pořádek v soudní síni z pohledu soudce.

Tlumočnice nemá vyhrazené takové místo, které by dle Aignerové bylo vhodné, tj. nedá se říci, že by ostatní dobře viděla i slyšela, nenachází se po levé ruce soudce (Aigner 2015), nýbrž po levé ruce Radovana Krejčíře (viz Obr. 2). Tlumočnice tedy stojí vedle lavice obžalovaných, kolem sebe má jen minimum prostoru (počítač si odkládá po svém boku na lavici) a nemá k dispozici žádný nápoj (v průběhu jednání pouze krátce vytahuje z kabelky vlastní lahvičku s pitím), což jsou nedostatky, které zmiňuje např. i Rozsypal (viz podkapitola 4.2). Tlumočnice se jednání aktivně účastní přibližně hodinu a půl (konkrétně od času 0:39:30 nahrávky do času 2:05:30, kdy opouští soudní síň, včetně pauz). Po ní se během jednání objevuje ještě další tlumočnice pro obžalovaného č. 6.

9 Analýza projevu účastníků

9.1 Projev Radovana Krejčíře

Jak je zřejmé z transkriptu i z audiovizuálního záznamu, Radovan Krejčíř se během jednání chová spíše ofenzivně. Ohledně přítomnosti tlumočnice, kterou si sám vyžádal, nedává najevo žádné výraznější emoce, čiší z něj spíše lhostejnost, např. už jen z pozdravu (*Dobrej*). V několika případech skáče tlumočnici do řeči či mluví zároveň s jinými osobami (soudce, žalobce). Nepoužívá spisovnou češtinu, což se projevuje např. u tvarů slov (*prsty na rukách a na nohách, od včerejška, potrebujou príkaz, ted'ka, mojem, téma, tadyti, odsad*), či shody podmětu s přísudkem a špatné užití vazby mezi slovy (*moje pouta byly, kvůli toho, pocity, které jsem byl vystaven, kvůli těch notes*).

Vzhledem k tomu, že Radovan Krejčíř při předchozích jednáních komunikoval v angličtině a i zde (přibližně v čase 02:05:00) uvádí, že pro rozmluvu s Louisem Mashianem a po zbytek jednání již tlumočnici potřebovat nebude, je zřejmé, že angličtinu ovládá a běžně v tomto jazyce komunikuje. To se projevuje např. i anglickou stavbou některých jeho českých vět (*já jsem neměl možnost s ním konzultovat; já jsem ...se ptal otázky; on mi říkal, že jsme přes to šli včera; navštívila svého klienta tam; on může doručit svědka; nebyl jsem schopen přijmout/dostat fair trial; pro to, pro co jsem odsouzen; protože není jim dovoleno, aby přijeli do země*). Ještě výraznější je v jeho projevu však používání přímo anglických výrazů či počestěných anglicismů, nebo tzv. false friends, tedy podobných slov s jiným významem (*nebyt personální (myšleno osobní), přinést aplikaci (application – žádost (Chovanec, Bázlik a Hrehovčík 2011, s. 205)), authority, judgement, supportovat, můj council, než jsem terminated její mandate, criminologist(a/u/ovi), urgentní request, phone call, nebyl jsem allowed, ani witnesses ani criminologist, jediné issue, on je busy s nějakým casem, odpověď na koment od pana prosekutora, security people, jako privilege, jako rights for prepare, není available, working preparation notes, můj sentencing procedure, psychologist, mental state, physical state, těžký depression patient na chronical medication, v mojem medical file, medikální sestra, byla subpoena, kondice té subpoena (condition - podmínka, předpoklad (Chromá 1995, s. 73)), v té solitary*

confinement, reporty, ve holding cells, bladder /blad.ɪ/, jako ted' as we speak, užívá crystal meth, v televizi na tom news, tadyti addicts, pro jednoho person, nemohl jsem udělat ten arrangements, měl jsem ty notes, aplikaci na special entry pro irregularity, illegality, dostat fair trial, unfair sentencing, s complainem, v případě complainenta, nebyla udělaná ID parade, s tolika panic attacky, mělo impakt, množství contradictions, victim a jeho injuries, bavíme se o kidnapping, není žádná evidence o mojí účasti (evidence – důkaz(y) (Chromá 1995, s. 123)), accused no. 2, attempting murder, měl redness a nějaké swollen mild, mildly swollen).

Znalost angličtiny se projevuje i v případech, kdy Radovan Krejčíř opravuje tlumočnicki. Někdy je oprava na místě, jako například při opravování názvů míst a vlastních jmen (*věznice Zonderwater, paní van den Heever*) či při posunu významu (*not allowed, I must make a plan; the psychologist – psychiatrist; visited me – no, visited accused 2; ne blood, bladder; belittling – despise; not proved – it never happened*), občas se ale jedná pouze o osobní preference při volbě slov (*prejudiced – biased, význam je stejný (Chovanec, Bázlik a Hrehovčík 2011, s. 157)*). Krejčíř také tlumočnicki několikrát napovídá, když si nemůže vzpomenout na slovo, nebo pokud zapoměla obsah původní promluvy (*- they need a court... - order; - I asked to bring a psychologist, criminologist... - Psychiatra; the hopelessness; - When I was in... - Kgosi Mampuru.*).

Vzhledem k tomu, že se jedná o mluvený projev, vyskytuje se v řeči také mnoho výplňkových slov (*jako, vlastně, prostě, takže*), nedokončené výpovědi, opakování slov a opakované začátky vět. Jedná se víceméně o projev spatra pouze s poznámkami, struktura věty tedy není příliš propracovaná, věty v některých případech příliš nenavazují a nejsou zcela koherentní.

V některých případech dochází k tomu, že Radovan Krejčíř přestává mluvit přímo na soudce, ale informace sděluje tlumočnicki (*jenom tu patnáctku jestli by si mohl...; řekněte mu patnáct; chtěl bych informovat pana soudce...; když mi řekl...; co mi řekl; ne on mi říkal, že jsme...; já mu jsem schopn vysvětlit; medikálně mu nejsem schopn vysvětlit; aby on byl seznámen; aby on měl tu možnost; vysvětlila mu; na jeho včerejší otázku; když se mě zeptal; já jsem mu říkal; jeho včerejší kalkulace; já jsem mu dal; on mi ho nevrátil; od něho; od něj; upozorňoval jsem ho na jeho...), což by se, jak bylo uvedeno výše, stávat nemělo.*

9.2 Projev žalobce a soudce

Soudcův projev odpovídá prostředí, nicméně používá zkrácené tvary (*I don't, you've, you're, there's, 'cause, what she gonna say* atd.) a v jeho projevech nenajdeme přespříliš odborné terminologie mimo obvyklých výrazů, které se v tomto prostředí dají očekávat (*the dock, legally represented, adjourns, give evidence sworn/under oath, cross examination*), objevuje se pouze minimum chyb (např. *that relate to the psychiatrist, What you have to say about Alexander? He did said it.*). Jako největší problém se dá uvést jeho přízvuk a zhoršená výslovnost, kdy mu bohužel v určitých momentech není dostatečně rozumět. Na rozdíl od Radovana Krejčíře soudce k obžalovanému mluví přímo, pouze výjimečně se obrací na tlumočnicku (*Is there anything else accused one wishes to say? Is that what he's trying to tell me?*).

Projev žalobce Louise Mashianeho je též na úrovni odpovídající danému prostředí, soudce oslovuje se vši úctou a respektem, používá oslovení *my Lord*, stejně jako Radovan Krejčíř i Annelene van den Heever. Oproti projevu soudce však obsahuje více chyb (např. *I've got no comments to make to the application, As regard the psychologist, This other names keep popping, they're ought to be in court, as the accused intended that he has made arrangement*). U Louise Mashianeho je rovněž nejproblematictější silný přízvuk a fakt, že hůře vyslovuje, což má za následek několik pasáží, kdy mu není rozumět, příp. není zcela jisté, které slovo použil.

Je zcela logické, že takovéto situace, tedy pokud osoby, jejichž promluvy má tlumočnick přetlumočit, mají silný přízvuk a jejich řeči není vlivem horší výslovnosti správně rozumět, pro tlumočnicka představují zvýšenou náročnost celého výkonu a mohou ovlivnit i kvalitu tlumočení.

10 Analýza tlumočení

Radovan Krejčíř o přítomnost tlumočnice požádal předchozí den (Kubištová a Mánert 2016). Ať už byla tlumočnice přizvána v jakoukoli následnou dobu, poskytnuté tlumočení by mělo být kvalitní, což, jak je zdůvodněno níže, v tomto případě nelze potvrdit. Při příchodu tlumočnice se soudce Lamont ptá a pro účely zápisu ověřuje, zda je tlumočnice soudní tlumočnicí (sworn translator) tohoto soudu a zda už pro tento případ tlumočila, konkrétně mezi češtinou a angličtinou. Všechny tyto informace tlumočnice potvrzuje, ačkoli není známo, že by v rámci tohoto případu Radovan Krejčíř již někdy využil služeb tlumočnicka.

10.1 Problémy spojené s přípravou

Na základě transkriptu a audiovizuálního záznamu lze usoudit, že tlumočnice buď měla velmi málo času na přípravu (v případě, že k tlumočení byla přizvána v rychlosti), nebo přípravu podcenila. Radovan Krejčíř si o přítomnost tlumočnice zažádal předchozí den, pravděpodobně v dopoledních hodinách, vzhledem k tomu, že kolem jedné hodiny musel být soud vyklizen (Kubištová a Mánert 2016), není však známo, kdy byla tato tlumočnice oslovena – nelze tedy s přesností říci, o který případ se jedná. Nicméně pokud by tlumočnice měla skutečně málo času na přípravu a věděla by tedy, že nemůže odvést kvalitní výkon, měla by zakázku odmítnout. To se však nestalo. Nepřípravenost tlumočnice se projevuje především neznalostí jmen osob a míst, kterých se případ týká, především se jedná o jméno Annelene van den Heever, dále název věznice Zonderwater a věznice Kgosi Mampuru, která komolí (v případě Annelene van den Heever se tak děje opakovaně) a zapomíná. Vzhledem k tomu, že kauza Radovana Krejčíře je poměrně známá nejen v České a Jihoafrické republice, kde i patřila mezi nejsledovanější případy (Watson 2014), a vzhledem k tomu, že tlumočnice nepochybně působí v Jihoafrické republice, ovšem vzhledem k znalosti českého jazyka by se měla vyznat i v dění v České republice, jehož je tento případ značnou součástí, měla by tato jména, která jsou s Krejčířem spojována, znát, případně si je vyhledat.

Jak již bylo zmíněno, není známo, kdy přesně byla tlumočnice k jednání přivolána, nicméně jak uvádí i KST ČR, tlumočnick by měl být dochvilný

a dodržovat dohodnuté termíny (KST ČR 2015). Tlumočnice se však k jednání dostavila se zpožděním (konkrétně v čase 0:18:30 nahrávky), a ačkoli její služby nebyly potřeba ihned od začátku jednání, ona sama by měla být přítomna.

10.2 Vystupování tlumočnice, způsoby

Oba výše popsané etické kodexy mim jiné hovoří také o důstojném vystupování soudního tlumočnicka a dodržování způsobů. Ani tohoto se přítomná tlumočnice příliš nadržuje. K důstojnému vystupování u soudu zcela jistě nepatří přehnaná gestikulace, která ani nevychází z projevu obžalovaného, krčení rameny, ukazování hlavou na osoby v síni, naklánění se, nepatřičná mimika či hlasité povzdychnutí si. Jako jediná z přítomných osob komunikujících před soudem tlumočnice oslovuje soudce nikoli *my Lord*, ale *Mr. Judge*.

Vyskytují se také momenty, kdy tlumočnice přestává tlumočit v první osobě (*he or you told me; he must make a plan; jenom jeden z vás může mluvit; chcete mu říct, co to je; včera že měl pocit; takže mu můžete říct; a on se vás zeptal*). Tohoto posunu by se tlumočnice neměla dopouštět, jak bylo uvedeno výše, tlumočnick by měl tlumočit v první osobě a pouze pokud se chce od promluvy distancovat či potřebuje promluvit za sebe, může použít třetí osobu.

Za největší nedostatek považují absenci poznámek. Tlumočnice s sebou nemá žádné připravené poznámky a při příchodu si pouze vedle sebe otevře notebook, se kterým však po celou dobu nijak nepracuje, ani se do něj nedívá. Ačkoli se jedná o konsektivu, kdy tlumočí po kratších úsecích, poznámky, či alespoň blok na poznámky, by byly vhodné. Vzhledem k tomu, že si však tlumočnice poznámky nedělá, dochází k tomu, že opakovaně komolí a zapomíná jména osob a míst.

Annelene van den Heever /anəli:n fʌn den jɛfəɪ/	<i>paní Vanderief</i> <i>Mrs. Van de Reeve</i> <i>Counsellor Van de Reefen</i> <i>Mrs. Van de Rierfe</i>
věznice Zonderwater	<i>Zonerwelt</i> <i>Zonderwald</i>
věznice Kgosi Mampuru	<i>Skushmanpuru</i>

Z této ukázky je zřejmé, že tlumočnice předem připravená nebyla, pokud by však s sebou měla nějaký blok na poznámky, mohla si při prvním výskytu jmen a názvů zaznamenat, když už ne přímo jména a názvy, alespoň jejich výslovnost. To se však nestalo a toto komolení zcela jistě není žádoucí. Obdobný je i případ Dr. Tzatzí, hlavní doktorky ve věznici Kgosi Mampuru, kterou však tlumočnice uvádí jako doktora a v následujícím okamžiku její jméno zapomene.

Jak již bylo uvedeno výše, nejenom že tlumočnice komolí jména a názvy, někdy je také zapomíná, přičemž poznámky by jistě napomohly vybavení si. V některých případech zapomíná i jiné části promluvy než jen jména a ačkoli se jedná ve většině případů o tlumočení po krátkých úsecích, někdy možná až příliš krátkých, je zřejmé, že jindy by bylo vhodné tlumočení se zápisem.

Obžalovaný (Radovan Krejčíř)	Tlumočnice
Doktorku z Kgosi Mampuru, Dr. Tzatzí. Z Kgosi Mampuru, kde jsem byl 15 měsíců.	And Dr. Tzatzí <i>from?</i> (<i>šeptem na RK</i>) Skushimanpuru where I spent 15 months.
Které jednoznačně vlastně říkají, co jsem si prošel a co...je se mnou špatně. Co je se mnou špatně.	Which clearly state what I have been through and... What is wrong with me.
No, tyto svědky bych chtěl, aby byli schopni tady být a mohli by se vyjádřit k mojemu sentencing procedure. ¹⁰ Ne tři, všechny.	I would like these witnesses (<i>otáčí se na obžalovaného</i>) tři?
No já jsem...jako jednomu jsem získal informaci od paní van den Heever, která mi řekla, že tady může být zítra.../krajminolodzist/	

¹⁰ V předchozí části se mluví o čtyřech svědcích: psychiatr Dr. Dikobe, psychologka plk. Dreyer, kriminolog Mr. Zein a Dr. Tzatzí.

Van den Heever.	About the one witness I...gain information from Mrs. ... <i>(šeptem na obžalovaného)</i> jak se...?
Heever.	Van de Rierfe.
And...jako...co za zoufalství v podstatě, strach a beznaděj vlastně...procházelo mojí hlavou nebo co jsem prodělal kvůli toho, že jsem byl v segregaci.	And because I was in segregation, what was happening to me, the anxiety, the depression, which happened to me.
Hopelessness.	The hopelessness as well.

Soudce	Tlumočnice	Obžalovaný (RK)
Yes. And what about the other person, Dr. Tzatzzi?	<p>A co doktor Tzatzzi?</p> <p>Eh...<i>(šeptem na obžalovaného)</i> jak se jmenuje?</p> <p>Doctor Tzatzzi is the main person I would like to be here because she had the experience with me for 15 month when I was in... <i>(tázavě se otáčí na obžalovaného)</i></p>	<p>Doktor Tzatzzi, to je...tu doktorku bych chtěl hlavně proto, že ta měla...se mnou zkušenost 15 měsíců, což jsem byl v Kgosi Mampuru.</p> <p>Doctor Tzatzzi.</p> <p>Kgosi Mampur.</p>

10.3 Nedostatky na jazykové úrovni

U tlumočnice se navíc objevují i určité nedostatky na jazykové úrovni, a to jak v angličtině, kde se jedná především o gramatiku či slovosled, tak v češtině, kde se nejčastěji jedná o výskyt anglicismů v češtině (*např. aplikace, mentální stav, říct tu kondici, co s vámi je fyzicky a mentálně, kriminologista, iregularita*) a nepřírozenou vazbu, pády či slovosled (*Je to pro bezpečnostní opatření; je ještě něco, co si obžalovaný číslo jedna chce říct; protože je na jiném případě; kdybyste nebyl dán do vězení*).

V angličtině se jedná především o gramatické chyby, užití špatných předložek či vazeb, špatný slovosled aj. (*I would like to plea if my handcuffs could be removed – plea je podstatné jméno, sloveso je plead, které se navíc užívá v kontextu plead guilty/not guilty; I would like to apply for it; I have these handcuffs on me; There was an article in the newspaper that I wanted to kill Mr. Lamont; bring a judgement, Before I terminate her mandate, she was my councillor; I would informed Mr. Judge that I when yesterday...; exactly what you asked me to; I did everything what I could; my situation since yesterday haven't change; to have my lawyer here to my disposal; The issue why he isn't here is because I was not able to contact him; what is different to what the prosecutor said; because we had around always some security people; I would like to further say; so the psychiatrist I wanted to be present; what my mental state is like; the depression which happened to me; which are part of my medical file; I know the terms of it; I would like the file to be here; which were as a result of me spending 27 months in isolation; I would not be capable to give you the proper medical terminology because I'm not a doctor; I applied countless to not be in solitary compartment; In my medical file, there are reports (V mojem medical filu jsou jako reporty); the medical file does have these reports in; from the Kgosi Mampuru; not just the psychiatrist side of me but also the physical state of me; their position according to my sentencing; 25 thousand of grams; the drug of the name of Ice; but what has happened since yesterday, at night from yesterday until today; one of the member of prison staff; I gain information; all the application I have applied for; today during the whole time; impact of it on me personally was if the same as if I were...; In the whole trial is countless number of contradictions; for me the most important is the victim;*

the circumstances what I'm sentenced for; and what the attempt of, attempted murder is concerned).

Diskutabilní je také špatná výslovnost některých slov (*anxiety* /enkʃti/ - správně /æŋ'zaiəti/ (Oxford Advanced Learner's Dictionary 2010, s. 54), *subpoena* /s'pi:ni/ - správně /sə'pi:nə/ (Chromá 1995, s. 294), *warrant* /wernt/ - správně /'wo:rənt/ (Chromá 1995, s. 326), *drugs* /dregs/ - správně /drʌgz/ (Oxford Advanced Learner's Dictionary 2010, s. 451)). V projevu tlumočnice také nalézáme jedno (pravděpodobně) přeroknutí (*Krejčíř: Abych nebyl v solitary confinement. – Tlumočnice: to not be in solitary compartment*), ale také několik případů chybného použití terminologie (*opakované použití imprisonment (uvěznění, odnětí svobody) místo prison* (Oherová et al. 2005, s. 246), *bringing witnesses – správně call/summon witnesses* (Oxford Advanced Learner's Dictionary 2010, s. 813), *chronical medication – správně chronic, She came according to subpoena or according to a warrant – zbytečný dodatek, správně je subpoena (předvolání), nikoliv warrant (soudní příkaz obecně)* (Chromá 1995, s. 294, 326), *psychiatrist side of me – psychiatrist je podstatné jméno* (Oxford Advanced Learner's Dictionary 2010, s. 1182), *psychiatr, nehledě na to, že Radovan Krejčíř říkal z hlediska psychologického*). V jeden okamžik si tlumočnice není schopna vybavit slovní spojení soudní příkaz, které jí musí napovědět sám obžalovaný.

Obžalovaný (Radovan Krejčíř)	Tlumočnice
<p>A řekli mi, že...pokud pan Lamont chce, abych...měl dovoleno zavolat svému právníkovi, tak potřebují soudní příkaz.</p> <p>Order.</p>	<p>They told me, that if Mr. Lamonte wants me to call my lawyer, they need a court...</p> <p>Order for it.</p>

10.4 Závažné nedostatky narušující kvalitu tlumočení

Výše uvedené problémy sice snižují kvalitu tlumočení, ale nemění výrazně jeho smysl, neboť ostatní účastníci jednání by měli být schopni i přes špatnou výslovnost jmen a názvů poznat, o kterých místech či osobách se mluví. Fakt, že si tlumočnice nepíše poznámky a zapomíná tak některé informace, jak bylo uvedeno výše, také není natolik ohrožující, neboť jsou tyto informace doplněny obžalovaným, ať už na vyžádání nebo z vlastní iniciativy, případně obžalovaný tlumočnicki opravuje. Výskyt anglicismů v češtině při tomto tlumočení je sice nevhodný, nicméně vzhledem ke stylu projevu Radovana Krejčíře popsanému výše je zřejmé, že nezpůsobuje nedorozumění. Nedostatky v gramatice, výslovnosti a terminologii jsou také tristní, nicméně neznemožňují komunikaci u soudu.

V projevu tlumočnice se však objevují i závažnější nedostatky, mezi které patří chyby, vynechání či přidání informace či pozměnění informace, které mohou vést, a v některých případech zcela jasně vedou, ke zkreslení výpovědi.

10.4.1 Pozměnění informace a chybné uvedení informace

Během jednání se objevují dvě situace, kdy tlumočnice zcela zřetelně chybně přetlumočí obsah výpovědi.

Obžalovaný (Radovan Krejčíř)	Tlumočnice
Chtěl bych jestli, chtěl bych psychiatra Dr. Dikobe. Psychiatrist.	The psychologist Dr. The psychiatrist Dr. Dikobe.
Tak chci říct, že...injuries, které, které specifikoval...doktor, byly, že měl redness a nějaké <u>swollen, mild, mildly swollen</u> .	The injuries what the doctor specified, it was only redness and <u>minor swallowing, swallow</u> .

V prvním případě opět nastává situace, kdy se Krejčíř evidentně orientuje v projevu tlumočnice a její chybu opravuje, podruhé se tak již neděje.

Zde se může jednat buď o přidání informace, nebo o chybné přetlumočení, což je pravděpodobnější. Tlumočnice totiž začíná tlumočit ve chvíli, kdy soudce ještě doplňuje druhou větu, a vzhledem k jeho přízvuku a faktu, že mluví víceméně oba zároveň, pravděpodobně špatně slyší druhou větu či špatně pochopí její význam.

Soudce	Tlumočnice	
Mr. Krejcir. In what respects do you say the sentence was irregular? Or the sentencing procedures are irregular?	Řekněte mi jenom kdy to... ...kdy to bylo neregulární. Všechno ostatní je irelevantní.	
Soudce	Tlumočnice	Obžalovaný (RK)
The application is refused. Next.	<p>Nedovolujeme. Pokračujeme.</p> <p>I would informed Mr. Judge, that I when yesterday he or you told me that I am allowed to call my lawyer and my criminologist, I have done exactly what you asked me to.</p> <p>That you did say that he must make a plan.</p>	<p>Jako další...chtěl bych informovat pana soudce, že...včera jsem...když mi řekl, že mám požádat o ten, abych mohl zavolat svému právníkovi a criminologistovi, tak jsem udělal přesně, co mi řekl.</p> <p>Not allowed, I must make a plan.</p>
<p>About the psychologist and psychiatrist, we'll deal with that later.</p> <p>I'll give you a chance to do...</p> <p>I'll give you a chance to deal with them.</p>	<p>Co se týká toho...</p> <p>And... ...the directors...</p> <p>Dám vám možnost, abyste to stihlo, abyste....</p>	Ředitele věznice.

Soudce	Tlumočnice	Obžalovaný (RK)
	<p>And the main condition of her appearance here was that she was supposed to bring the medical files with her... which is written on this document.</p>	<p>A hlavně kondice té subpoena byla, že má s sebou přinést jako mou medical file, což bych mu chtěl ukázat.</p>
<p>Mr. Krejcir? We've been through this. Why you're repeating what happened yesterday? I asked a simple question. Are you prepared to disclose what you, what your medical condition is which you want me to take account of?</p>	<p>Včera jsme s tímhle...</p> <p>Tohleto jsme řešili včera, máte... chcete mi jako říct něco, co s vámi je, abych to mohl... abych se na to mohl soustředit?</p>	
	<p>Mrs. Van de Reeve visited me.</p> <p>She visited Accused no. 2.</p>	<p>Navštívila svého klienta tam, Accused 2.</p> <p>No, visited Accused 2.</p>
<p>She says that? She's been working with you?</p>	<p>Takže ona... říkáte, že pro Vás pracovala?</p>	

Tlumočnice	Obžalovaný (Radovan Krejčíř)
<p>Eh...jak se jmenuje?</p> <p>Doctor Tzatzzi is the main person I would like to be here because she had the experience with me for 15 month when I was in...</p> <p>Kgosi Mampuru.</p>	<p>Doktor Tzatzzi, to je...tu doktorku bych chtěl hlavně proto, že ta měla...se mnou zkušenost 15 měsíců, co jsem byl v Kgosi Mampuru.</p> <p>Doctor Tzatzzi.</p> <p>Kgosi Mampuru.</p>

Ve výše uvedených případech se jedná o pozměnění přetlumočené informace oproti informaci uvedené v původní promluvě. Nejčastěji se tak děje v situacích, kdy mluvčí pronáší delší úsek textu a tlumočnice buď nestihne zachytit veškeré informace, nebo z nějakého jiného důvodu informace shrne. To se pak stává i v případě, kdy si účastníci, v tomto případě tedy soudce, obžalovaný Radovan Krejčíř a tlumočnice, skáčí do řeči nebo mluví zároveň.

Jak je patrné z uvedených příkladů, ve všech případech se jedná o nežádoucí posun z důvodu pozměnění informace. Ve druhém uvedeném případě dochází i k nepřetlumočení části informace, nicméně hlavní myšlenka je poté zopakována stejně, kdy je však pozměněna tlumočnicí. Jako nejrizikovější hodnotím příklad, kdy Radovan Krejčíř opět opravuje tlumočnici. Pokud by se tak nestalo, celá situace by vrhala na případ zcela jiné světlo, neboť paní van den Heever již pro Radovana Krejčíře v současné době nepracuje.

10.4.2 Vynechání informace nebo její části

Oba výše uvedené kodexy uvádějí, že u soudního tlumočení je zcela zásadní přesnost. Informace tedy musí být přenesena se všemi prvky původní promluvy, bez parafráze i jakéhokoli dodání či ubírání informace (KST ČR 2015, NAJIT), což se, jak je zřejmé z výše uvedených případů pozměnění informace, v tomto případě

neděje. Jak bylo uvedeno ve třetí kapitole, autoři se shodují, že přenesená informace by měla obsahovat vše, tedy i opakování, váhání a další pragmalingvistické jevy a nonverbální prvky (Aigner 2015, Framer 2005, s. 4, Keratsa 2005). To však tlumočnice nedělá a na mnoha místech informaci nebo její část ubírá, viz níže, čímž dochází k informačním posunům.

Soudce	Tlumočnice	Obžalovaný (RK)
Who is your counsellor? Before when?	Kdo je Váš...? Paní Vanderief. Before. Kdy?	Ne předtím jako, paní van den Heever. Předtím, předtím byla.
We're just dealing with the application for the legal representation.	I asked to bring a psychologist, criminologist... Psychologist The... Požádal jste ředitele věznice... This is just the answer to the comment of Mr. Prosecutor..	Já jsem ještě požádal kromě tady, že chci přivést...dokto...jako psychiatra, psychologa, criminologista... Psychiatra. Ředitele věznice. Jenom jako...to je jenom jako... Odpověď, odpověď, odpověď na koment od pana prosekutora.
Let's just start with one of them, are they here?	Jsou tady?	

Soudce	Tlumočnice	Obžalovaný (RK)
And you've been treated for these conditions?	A oni Vás na to léčili? Yes, I was treated.	Ne, ne, ne. Já jsem, já jsem, já jsem... jako léčili mě, ano.
	I would not be capable to give you the proper medical terminology, because I'm not a doctor but I can state my emotions.	Já bych hrozně rád, hrozně rád bych to udělal, ale nejsem schopen, protože nejsem doktor. Já mu jsem schopen vysvětlit, jaké pocity jsem prodělal a co jsem jako prošel si za těch 27 měsíců, ale medikálně mu nejsem schopen vysvětlit.
Mr. Krejcir, is there anything you want to add? These witnesses are not here.	Vaši svědkové tady nejsou.	
	During that time, I had countless panic attacks, which I could not prove here because it wa...because I was not allowed to do so.	S tolika panic attacky, co jsem prodělal za celou dobu, které jsem nemohl teda prokázat, protože mi nedovolil, abych tady měl doktory a můj medical file.
Yes. I don't know what else you want to tell me. You're unemployed... ...you have enough money that you don't	Já nevím, co mi chcete dál říct, vy jste nezaměstnaný...	

have to work, you have a degree in economics...what else you want to tell me	Že vy máte peníze, vy nepotřebujete pracovat, vy máte dost peněz.	
If you want to be with your family, will you go to the Czech Republic, is that what he's trying to tell me?	A pokud chcete být se svojí rodinou, tak vy pojedete do České republiky?	

Hned u prvního příkladu je zřejmé, že vynechávání informací vede k tomu, že projev tlumočnice není koherentní. Ačkoli je její projev nesouvislý a zmatečný, obě strany si rozumí. Tlumočnice také *paní van den Heever* do angličtiny přetlumočí opět s oslovením paní, tedy *Paní Vanderief*. Ve druhém případě se vyskytuje i zřejmá chyba, kdy tlumočnice zcela vynechává zmíněného psychiatra a místo něj znovu zmiňuje psychologa. Vzhledem k tomu, že zde hovoří více osob najednou, konkrétně obžalovaný a soudce, dochází k jakémusi zmatku a tlumočnice informaci o řediteli věznice pouze zopakuje v češtině a informaci od soudce nepředá vůbec. Promluva Radovana Krejčíře je přetlumočena v upravené podobě, tedy bez opakování. Krejčířův projev je upraven a zbaven opakování i u čtvrtého uvedeného případu. V případě, kdy Krejčíř mluví o panických záchvatech úzkosti, dochází kvůli vynechání informace o nedovolené přítomnosti lékařů a zdravotní dokumentace k posunu významu, kdy informace předaná tlumočnicí naznačuje, že Krejčíř neměl dovoleno prokázat záchvaty úzkosti. U většiny příkladů opakovaně chybí přetlumočení dotazů soudce ohledně doplnění informací či jejich ověření.

Ohledně chybějících informací je pak závažnější také to, že zatímco tlumočnice tlumočí Krejčířovy výpovědi a komunikaci mezi ním a soudcem během této komunikace, ve většině případů netlumočí delší projevy soudce při rozřešení otázky různých žádostí či komunikaci mezi soudcem a žalobcem Louisem Mashianem. V některých okamžicích tlumočnice tlumočí velmi potichu pomocí šušotáže, takže není zcela jasné, které informace a jak jsou převedeny, např. v úseku 1:17:05 až 1:20:24, kdy se řeší otázka přítomnosti svědků a na pozadí je občas slyšet

tlumený šepot. V jiných úsecích, např. 0:50:20 – 0:51:36, 0:57:35 – 0:58:34, 1:21:47 – 1:23:06, je zcela zřejmé (i z některých záběrů na audiovizuálním záznamu), že tlumočnice netlumočí, případně velmi krátce shrnuje výsledek řeči soudce (1:23:06 *Aplikace nepovolena. Zamítnuta.*). Jak bylo uvedeno výše, je zřejmé, že Radovan Krejčíř angličtině rozumí, a je tedy pravděpodobné, že se v průběhu jednání orientuje, nicméně pokud si vyžádal tlumočnici a výslovně ji nepožádal, že takovéto části tlumočit nepotřebuje, což z audiozáznamu nevyplývá, měla by tlumočnice tlumočit veškerou komunikaci, která se případu dotýká.

10.4.3 Úseky s výskytem více závažných nedostatků najednou

Kromě výše zmíněných nedostatků se v rámci tlumočení vyskytují i případy, kde se nahromadí více závažných nedostatků najednou.

Obžalovaný (Radovan Krejčíř)	Tlumočnice
<p>Takže já bych chtěl dneska, předtím, než začneme, chtěl bych podotknout, že bych chtěl být ne jak včera, ale chtěl bych být profesionální, <u>s respektem a úctou a nebýt personální.</u></p> <p>Z obou stran.</p>	<p>Before we start, I would like to state that today, unlike yesterday, I wish to be professional, I want to address everyone with respect and...ehm, <u>respect and remorse.</u></p> <p>With...with honour on both parts.</p>

Z projevu tlumočnice je zřejmé, že zapomněla poslední část věty a vzhledem k tomu, že si, jak již bylo uvedeno výše, nedělá poznámky, nevěděla, jak větu ukončit, a tak za respekt přidala ještě slovo *remorse*. To je zde ale zcela nevhodné, neboť neodpovídá tomu, co Krejčíř uvedl, ani tomu, jak se v průběhu jednání u soudu chová. Navíc sem nepatří ani významově, jelikož obvykle ostatní neupozorňujeme na to, že bychom k nim chtěli hovořit či je oslovovat s výčitkami svědomí.

Soudce	Tlumočnice	Obžalovaný (RK)
<p>You said in your statement that Alexander is not here because he is in another case <u>and not available</u>.</p> <p>No you said it now today.</p> <p><u>He</u> did said it.</p> <p>So you both are in agreement that he's not available.</p>	<p><u>Včera</u> jste řekl, že Alexander tu není, protože je na jiném případě, takže není...</p> <p>This is what I said yesterday.</p> <p>A řekl jste to <u>zase znovu</u> dneska.</p> <p>I did not know that <u>he's available, he's not available</u> today because I didn't have the opportunity to talk to him.</p> <p>The prosecutor said that he's not available if I remember correctly.</p> <p><u>Vy</u> jste to <u>ale</u> říkal.</p> <p><u>Vy</u> jste říkal, že jste oba se shodli, že...</p>	<p>To jsem řekl včera.</p> <p>Že ne...jak bych to věděl, že není available, já jsem s ním neměl možnost mluvit.</p> <p>To řekl prokurátor, že není...jestli si vzpomínám.</p> <p>Ale já to nevím, protože jsem s ním nemohl mluvit.</p>

V tomto úseku (0:55:02 – 0:55:45 nahrávky) se poprvé objevuje případ, kdy tlumočnice přidává informace a modifikací zcela mění smysl původního sdělení. Právě zde je zřetelně vidět, jaký posun a v důsledku i chaos a nedorozumění v komunikaci taková změna způsobí. Pokud tlumočnice změní osobu, o níž se hovoří (He did said it – Vy jste to říkal), mají obě strany k dispozici zcela odlišnou informaci, tudíž je zcela logické, že jejich argumentace a reakce na protější stranu bude odlišná a dojde tak k dalším posunům. Matoucí je také část, kde tlumočnice

nejdříve vypustí zápornku a ačkoli se následně opraví, celá věta vyznívá jinak než v původním sdělení. Posun je vidět i v uvozovací části této věty, kdy místo lehce sarkastického *jak bych to věděl, že není available* soudce slyší pouhé konstatování faktu (*I did not know that he's available, he's not available today*).

Soudce	Tlumočnice	Obžalovaný (RK)
What she gonna say? What you wanted to say?	Co by řekla? She was the main doctor from the Kgosi Mampuru and she knows also the other sides, not just the psycho, psychiatrist side of me but also the physical state of me. As in blood.... Oh, the bladder. The condition of my bladder.	<u>Ona by řekla přesně...prostě z medical filu.</u> Ona byla hlavní doktorkou Kgosi Mampuru. Takže bych chtěl, aby tam nebyli jenom <u>z hlediska psychologického, ale z hlediska...mojeho ...fyzického</u> jo jako... /blɒdɪ/ Blood ne blood. /blɒdɪ/ Jako...

Zde opět chybí převedení jedné otázky soudce a dále úvodní věta o zdravotní dokumentaci. Kvůli rozporu mezi spojením *z hlediska psychologického* a výrazem *psycho, psychiatrist side of me*, který je zcela nesmyslný a byl již uveden v části kriticky hodnotící chyby v projevu tlumočnice (podkapitola 9.3), dochází k vynechání informace, neboť pro člověka, který neumí česky, je nesrozumitelné, co tím obžalovaný chtěl vyjádřit. Nedorozumění ohledně bladder a blood je z větší části chyba Radovana Krejčíře, neboť používá špatnou výslovnost, kterou pak po vyjasnění ovšem přebírá i tlumočnice (*/blʌdɪ/* - správně */blædə/* (Oxford Advanced Learner's Dictionary 2010, s. 140)). Nicméně pokud by tlumočnice byla blíže

obeznámená s případem Radovana Krejčíře, pravděpodobně by si uvědomila, že se odvolává na svůj močový měchýř a nikoliv na krev, vzhledem k tomu, jaká kauza vznikla okolo údajné rakoviny močového měchýře Radovana Krejčíře (viz kapitola 6).

Soudce	Tlumočnice	Obžalovaný (RK)
<p><u>Do you wish to give evidence sworn or do you wish to speak from where you are?</u></p> <p>Do you wish <u>to give evidence under oath</u> or do you wish to speak from where you are?</p> <p>You'd be subject to cross examination <u>if you'd go there and it's evidence under oath, what you tell me from where you are is what you tell me.</u></p>	<p>---</p> <p>Chcete mluvit <u>do svědků</u> nebo chcete mluvit kde jste?</p> <p>What would be the difference?</p> <p>Bud' byste byl pod křížovým výslechem <u>a tady asi ne.</u></p>	<p>---</p> <p>Jaký je rozdíl v tom?</p>

Po přestávce vyžádané Radovanem Krejčířem (která proběhla v čase 1:25:30 – 1:41:31 nahrávky) se účastníci vrací do soudní síně a soudce si prvně ověřuje, odkud chce obžalovaný dále hovořit. Na jeho první dotaz nikdo nereaguje, a tak svou otázku opakuje. Zde evidentně došlo nejen k vypouštění informací a jejich pozměnění, ale také k hrubé chybě tlumočnice. Ta nejspíše není obeznámena s touto terminologií nebo jí neporozuměla, neboť v obou případech vypouští otázku, zda chce Krejčíř vypovídat pod přísahou, a naopak v prvním případě mluví o svědcích, o kterých řeč vůbec nebyla. V druhém případě pak na závěr dodává *a tady asi ne*, což je naprosto bezcenná informace s nulovou vypovídací hodnotou, která se v projevu soudce nevyskytuje a i osobě, která

anglicky neumí, by bylo jasné, že pochybnosti vychází z projevu tlumočnice, nikoliv z projevu soudce, který jistě ví, jak to u soudu chodí. Takovéto vyjadřování by pravděpodobně vedlo ke ztrátě důvěry v tlumočnici a její výkon a mohlo vést i k jejímu odvolání. Celé nedorozumění by také mohlo vést k dalším komplikacím v průběhu jednání, neboť obžalovaný má právo dostat relevantní informace, na jejichž základě se může svobodně rozhodnout, jakým způsobem chce u soudu hovořit.

Soudce	Tlumočnice	Obžalovaný (RK)
I beg your pardon.	<p>Well I did need the preparation of those very notes and I could not make the preparation, so I will be forced to improvise.</p> <p>I needed those notes during the break to do my preparation but <u>because I didn't find it in my...notes I will now be forced to improvise.</u></p>	<p>Takže já jsem tady měl ty notes a nemohl jsem se teďka s nima připravit, ale zkusím teda improvizovat nějak...nebo...já jsem, <u>já bych potřeboval právě na přípravu nějakou dobu právě kvůli těch notes, které jsem nenašel.</u></p>

Po přestávce Radovan Krejčíř konstatuje, že bude muset improvizovat, neboť poznámky, pomocí kterých se chtěl připravit, neměl k dispozici. V tomto úseku opět část informace mizí a velmi závažící je i fakt, že v momentě, kdy soudce naznačuje, že nerozuměl a přál by si výpověď zopakovat, tlumočnice výpověď upravuje a celá situace vyznívá tak, že Krejčíř cosi nenašel v poznámkách (což by byla čistě jeho chyba), nikoliv že nenašel poznámky.

Soudce	Tlumočnice	Obžalovaný (RK)
<p data-bbox="316 271 644 813"> <u>Mr. Krejcir? We're not yet dealing with...whether or not you should have been convicted, we're dealing here with what an appropriate sentence is.</u> So if you wish to deal with the injuries of the victim in that context, do so, but if you wish to deal with the injuries of the victim in any other context, it's inadmissible. </p> <p data-bbox="316 1697 628 1917"> What you say you should get less...less punishment? <u>Or you're less morally blame with it because of the injuries?</u> </p>	<p data-bbox="671 819 994 999"> Můžete se bavit o...o těch úrazech obviněného pouze v případě, že se to nějak vztahuje k tomu rozsudku, ale jinak ne. </p> <p data-bbox="671 1335 999 1626"> I do believe that it is a part of the sentencing because the differences between what the injured <u>or the accused</u> said and what the doctor said are so huge that it does make a big difference. </p> <p data-bbox="671 1917 938 2024"> Takže chcete říct, že máte pocit, že máte dostat méně? </p>	<p data-bbox="1026 1005 1353 1330"> Já si myslím, že se to vztahuje, protože ty...ty rozdíl, které řekl doktor o...o tom victims a které řekl victim jsou tak markantní, že je jasné, že...že ty victims, které řekl...ty injuries, které řekl victim nikdy neměl. </p> <p data-bbox="1026 1626 1334 1697"> Takže chci říct, že jsem prostě... </p>

Zde opět vidíme, že tlumočnice vynechává úvodní větu soudce s oslovením a upozorněním na to, čím se soud v současné době zabývá či nezabývá. Krejčířův následný projev je poněkud zmatený tím, že míchá *victim* a *injuries*, nicméně tlumočnice do toho všeho přidává ještě *the accused*, který v původním sdělení vůbec přítomen nebyl, a proto se nemá objevit ani v přetlumočeném úseku, kdy jeho uvedením dochází k posunu významu. Jak už bylo uvedeno i u jiných příkladů výše, tlumočnice opět upravuje výpověď tak, že Krejčířovo váhání, opakování a pauzy zcela mizí. V závěru tlumočnice opět vynechává část otázky soudce ohledně toho, zda se Krejčíř cítí méně morálně vinný.

10.5 Vystoupení z role tlumočnicka

Jak již bylo uvedeno v teoretické části, tlumočnick by měl mít u soudu určité postavení a přijmout určitou roli. Ačkoli mezi teoretiky neexistuje shoda ohledně toho, jakou roli by měl soudní tlumočnick přesně zastávat, povětšinou se shodují na tom, co by soudní tlumočnick dělat neměl, což je i případ následujících příkladů.

Za zcela nepřijatelné považuji následující chování tlumočnice:

Obžalovaný (Radovan Krejčíř)	Tlumočnice
Já, já, já prostě tu terminologii, já nejsem doktor, já neznám přesně tu terminologii, ale chtěl bych... ...aby tady ten medical file byl, <u>když to budu mít před sebou.</u>	<u>(šeptem) když to budu mít před sebou</u> I do not know the terms of it, <u>I would need to have my file in front of me and then I would say it.</u> I would like the file to be here.

Zde (čas 1:03:28) se jedná o jasný případ napovídání obžalovanému, což je v rámci soudního tlumočení nepřijatelné. Jak bylo uvedeno výše, soudní tlumočnick je přítomen u jednání soudu z toho důvodu, aby přesně přetlumočil komunikaci mezi oběma stranami a v žádném případě se nemá věnovat tomu, k čemu není oprávněn, tedy poskytovat rady obžalovanému. Jak je vidět, takováto rada zcela mění situaci a ačkoli ji Krejčíř ve svém projevu příliš dobře nezakomponoval, tlumočnice projev

následně upravila tak, že její tichá rada do promluvy krásně zapadá a teoreticky by mohla obžalovanému pomoci.

Druhou situací, kdy tlumočnice vystupuje ze své role osoby, která umožňuje komunikaci u soudu, je následující případ (v čase 0:44:30), kdy tlumočnice, částečně na pobídnutí Radovana Krejčíře, předává zřízenci dokument a vysvětluje mu, o jakou část se jedná.

Obžalovaný (Radovan Krejčíř)	Tlumočnice
To je patnáctka, jenom tu patnáctku jestli by si mohl...řekněte mu patnáct.	This is number fifteen and it is marked with a great arrows.

V čase 1:17:50, kdy soudní zřízenec na pokyn soudce vyvolává v soudní síni jména svědků, se tlumočnice také zapojuje, a to ve chvíli, kdy zřízenec z neznámého důvodu neuvádí jméno druhého svědka.

Soudce	Tlumočnice
Can you call them once in court and then outside?...Could you...just stop that orderly. Can you call those names once in court in case they're in court? ... (Zřízenec vyvolává jména) ... An the other name? And the other name? The two names that you're supposed to call. He's left.	The second name is Colonel Dreyer. Psychiatrist.

Jak bylo uvedeno v teoretické části, soudní tlumočnick by se měl soustředit pouze na svůj výkon a neměl by se zabývat předáváním dokumentů, vysvětlováním pokynů ani vyvoláváním svědků.

Vyhodnocení analýzy

V této části bude situace a tlumočení popsané v praktické části porovnáno s teoretickými východisky. Tato část vychází z obou předchozích částí, tedy části teoretické a části praktické, její struktura vychází z části teoretické.

11 Obecná východiska, etické kodexy a role tlumočnicka

Jak bylo uvedeno již v teoretické části, jedním ze základních předpokladů pro podání kvalitního výkonu při soudním tlumočení je znalost všech vrstev jazyků, se kterými tlumočnick pracuje, a to včetně formálního rejstříku a specifické terminologie (Keratsa 2005, Lee 2015, s. 187). Samozřejmostí je pak i dodržení protokolu a správná forma oslovování účastníků jednání (Keratsa 2005). Výše uvedené požadavky však tlumočnice nesplňuje, což je vidět právě na neznalosti způsobů (Mr. Judge jako oslovení soudce) i úrovni jazykového projevu, v němž se vyskytuje plno chyb (ať už na úrovni gramatiky, slovosledu či nepřirozených vazeb), v českém projevu se objevují i anglicismy a v anglickém projevu se objevuje špatná výslovnost. Tlumočnice také chybuje v terminologii, kdy používá chybné termíny nebo nesprávné vazby, a v jeden okamžik jí napovídá i sám obžalovaný.

Oba použité etické kodexy i někteří uvedení autoři se shodují, že u soudního tlumočení je zcela nezbytná přesnost, tedy předání nezkreslené a úplné jazykové informace se všemi prvky, tedy jak vše vyřčené, tak veškeré neverbální prvky, váhání, pauzy, pragmalingvistické jevy, opakování, a to bez dodání ani ubírání informací. Vyloučeno je také shrnutí, parafrázování a jakékoli úpravy (Aigner 2015, Framer 2005, s. 4, Keratsa 2005, KST ČR 2015, NAJIT). Z příkladů uvedených v praktické části pak zcela jasně vyplývá, že těchto zásad se tlumočnice nedrží. Tlumočnice dvakrát určitou informaci přetlumočí chybně, přičemž v jednom případě ji Krejčíř opravuje, aby nedošlo k nedorozumění. V dalších případech pak opět dochází k nepochopení a pozměnění informace a tím i k následným posunům, které mění smysl výpovědi. To se stává především ve chvílích, kdy mluví více účastníků jednání najednou, a při tlumočení delších úseků,

jelikož si tlumočnice nedělá poznámky, a proto zapomíná části výpovědi a místo aby se na ně doptala, informaci upraví. Dále pak také dochází k vynechávání informace nebo části výpovědi, a to ze stejného důvodu, tedy skákání do řeči ostatními účastníky a absence poznámek. Právě vynechávání informací způsobuje nesrozumitelnost projevu tlumočnice, neboť výpověď v jejím podání není koherentní, což je v rozporu s požadavkem na srozumitelnost (KST ČR 2015). Tlumočnice také vypouští jakékoli váhání či opakování v Krejčířově projevu a jeho výpověď je v podání tlumočnice upravená, což by se nemělo stát, neboť, jak uvádí Mikkelsonová a Leeová, soudní tlumočnick by měl zachovat styl, tón i rejstřík původní promluvy a navíc, jak dále specifikuje NAJIT, by se neměl uchylovat k dohadům, ale v momentě, kdy nerozumí, by měl požádat o vysvětlení (Lee 2015, s. 196, Mikkelson 1998, NAJIT), což tlumočnice opět nedodrжуje.

Tlumočnick by neměl žádnému z účastníků skákat do řeči a v žádném případě by neměl jednání nijak komentovat či do tlumočení vkládat své vlastní myšlenky (KST ČR 2015, NAJIT). To se stalo např. v čase 0:54:47, kdy tlumočnice nenechá Krejčíře domluvit a po pár zaváháních z jeho strany rovnou tlumočí. V dalších úsecích dochází k posunům vlivem pozměnění informace tlumočnicí. Jak uvádí Mikkelsonová, přítomnost soudního tlumočnicka by neměla vést k žádným výhodám pro obžalovaného, který nemluví řečí používanou u daného soudu (Mikkelson 1998), a jak uvádí oba kodexy, tlumočnick se má věnovat pouze tomu, k čemu je oprávněn, tedy tlumočení, a neměl by obžalovanému poskytovat žádné rady. To se však děje v čase 1:03:28 nahrávky, kdy tlumočnice Krejčířovi šeptem radí, že by mu pomohlo, pokud by měl svou zdravotní dokumentaci před sebou. Takové chování soudního tlumočnicka je zcela nepřijatelné.

Tlumočnice se snaží dodržovat zavedené způsoby, tedy to, aby tlumočení probíhalo v první osobě, aby účastníci jednání mluvili na sebe (Aigner 2015, Lebes 2013, s. 72, NAJIT), nikoliv na tlumočnicka jako prostředníka, nicméně se v průběhu jejího výkonu objevují i úseky, kdy se tak neděje. Problematický je i fakt, že v některých částech (viz výše část 9.4.2) tlumočnice netlumočí komunikaci mezi soudcem a žalobcem. Jak se autoři shodují, pro obžalovaného musí být tlumočena i komunikace mezi soudcem a dalšími zúčastněnými osobami, a to z toho důvodu, aby případně mohl na promluvy zareagovat (Framer 2005, s. 4, Lebes 2013, s. 87).

Komora soudních tlumočnicků také zdůrazňuje dochvilnost a důstojné vystupování, o čemž se v tomto případě taktéž mluvit nedá. Jak již bylo zmíněno, služby tlumočnice nebyly sice potřeba od začátku jednání, nicméně i tak by se měla dostavit včas, a ne více než čtvrt hodiny po začátku jednání, kdy si v momentě, kdy jsou její služby potřeba, soudce ani není jistý, zda je tlumočnice přítomna. Nevhodné jsou také výrazy a celkové vystupování tlumočnice. Jak uvádí Keratsaová, ačkoli je přirozené, že lidé reagují na osoby kolem sebe a jejich chování a promluvy, tlumočnick se takových reakcí musí umět zdržet, musí zachovat neutralitu a neprojevit žádné emoce, s čímž souhlasí i Lebesse (Keratsa 2005, Lebesse 2013, s. 79). Z audiovizuálního záznamu však vidíme, jak tlumočnice krčí rameny, vidíme její mimiku, gesta i pohyby a vnímáme i její povzdechnutí, což nepovažují za vhodné vystupování v takovémto prostředí.

V etickém kodexu Komory soudních tlumočnicků je v neposlední řadě také zmíněna důležitost řádné přípravy a stejně tak i kodex asociace NAJIT uvádí, že tlumočnick má odmítnout provést tlumočení, pokud není schopen dostát všem bodům kodexu (KST ČR 2015, NAJIT), k čemuž zajisté patří i nepřipravenost, která vede k nepřesnostem v tlumočení. Stejně tak i Keratsaová považuje přípravu za nejdůležitější požadavek, který by soudní tlumočnicki měli splňovat (Keratsa 2005). Tlumočnice působící u tohoto případu zřejmě není téhož názoru, což je patrné z důvodů uvedených v části 9.1 zabývající se problémy spojenými s přípravou a částečně také v části 9.2 pojednávající o vystupování tlumočnice. Ať už příprava neproběhla z toho důvodu, že na ni tlumočnice neměla dostatek času, nebo z toho důvodu, že ji sama podcenila, jedná se o nedostatek, který, jak je z uvedených příkladů zřejmé, ovlivňuje kvalitu tlumočení.

12 Aktuální problémy soudního tlumočení v ČR a JAR

Nejzásadnějším rozdílem mezi situací v České republice a Jihoafrické republice je zcela evidentně rozdíl v (ne)přítomnosti právní úpravy soudního tlumočení. Jak již bylo uvedeno v teoretické části, v České republice je zákonem stanoveno, kdo může pracovat jako soudní tlumočník. Tím může být pouze osoba zapsaná do seznamu soudních tlumočnicků, nebo osoba ustanovená jako ad hoc tlumočník, na kterou se však vztahuje i složení slibu a veškeré požadavky uvedené v zákoně (znalosti, vzdělání), které by měly zaručit kvalitu tlumočení. Pokud bude schválen nový návrh zákona, bude muset každý zájemce o pozici soudního tlumočnicka složit vstupní zkoušku, která potvrdí jeho znalosti nejen v oblasti tlumočení, ale i v oblasti práva. Naopak v Jihoafrické republice není nikde stanoveno, kdo může působit jako soudní tlumočník, a jak uvádí Louwová, tlumočník je často vybírán osobami, které nejsou schopny posoudit jeho kvalifikaci (Louw 2015). To se vztahuje i na případ Radovana Krejčíře. Ačkoli tlumočnice na začátku soudci potvrzuje, že je soudní tlumočnicí (sworn translator), lze jen těžko říci, jaká je její kvalifikace a na základě čeho toto označení používá, neboť v Jihoafrické republice nejsou žádná pravidla, která by určovala, v jakém případě osoby mohou používat toto označení. V tomto případě navíc ani osoba, která je zodpovědná za zaměstnání soudního tlumočnicka, ani účastníci soudního jednání nemohou posoudit ani její tlumočnické kvality, ani jazykové vzdělání, neboť češtinu neovládají¹¹.

Na této audiovizuální nahrávce jsou jasně vidět problémy, o kterých hovoří Aignerová i Rozsypal. Tlumočnice se nenachází po levé ruce soudce, jak doporučuje Rozsypal, ale stojí po levé ruce Radovana Krejčíře, což není ideální místo pro soudního tlumočnicka u jednání před soudem, kdy tlumočí pro obě strany. Pokud se tlumočnice nachází na tomto místě, není zajištěno, aby na všechny účastníky dobře viděla a dobře slyšela jejich promluvy (Aigner 2015, Rozsypal 2002, s. 6, 7), a to i přesto, že alespoň soudce mluví na mikrofon. Tlumočnice stojí vedle lavice obžalovaných a nemá kolem sebe mnoho prostoru na poznámky, jediné

¹¹ Čeština nepatří mezi oficiální jazyky Jihoafrické republiky a počet osob hovořících českým jazykem na jejím území je neznámý. Nicméně pokud by účastníci jednání (soudce, žalobce) česky rozuměli, nebylo by potřeba služeb tlumočnicka.

místo má po své pravici na boku, kde má na lavici položený počítač. K dispozici nemá ani sklenici s vodou, kterou by si však taktéž neměla kam odložit tak, aby jí měla po ruce, což jsou podmínky, které Rozsypal kritizuje (Rozsypal 2002, s. 6, 7). Ačkoli si tlumočnice žádné poznámky nedělá, mělo by se s touto eventualitou počítat. Je možné, že pokud by tlumočnice měla k dispozici lepší prostor pro umístění počítače, více by s ním pracovala a tlumočení by mohlo být kvalitnější, neboť se dá předpokládat, že si notebook donesla z nějakého praktického důvodu (např. poznámky, využití slovníku aj.).

V průběhu jednání lze zaznamenat také chování, které popisuje Ashová, tedy přerušování tlumočnice účastníky jednání (Ash 2015, s. 47). Diskutabilní je také poskytnutí materiálů k přípravě. Vzhledem k poměrně krátkému časovému rozpětí, během kterého bylo zapotřebí zajistit tlumočnici, a vzhledem k tomu, že není známo, v který čas byla tlumočnice oslovena a zakázku přijala, není jasné, zda měla čas a prostor pro přípravu na základě dostupných materiálů, které by jí soud mohl poskytnout. Nicméně většinu základních informací týkajících se tohoto případu si tlumočnice mohla volně vyhledat na internetu a jak již bylo uvedeno výše, pokud se necítila dostatečně připravená na to, aby podala kvalitní výkon, měla zakázku odmítnout. Pokud by tlumočnice působila jako soudní tlumočnice určená pro daný soud jako státní zaměstnanec, tedy v postavení, které se v Jihoafrické republice objevuje (viz Moeketsi 1999) a v rámci kterého tlumočnick nemá na výběr, který případ chce nebo nechce tlumočit, byla by o tlumočení jistě informována včas a měla by i přístup k dostupným materiálům.

Důležitým poznatkem je také fakt, že kvalita výkonu tlumočnicka se mimo jiné odvíjí i od kvality vyjadřovacích schopností účastníků soudního jednání (Rozsypal 2002, s. 7). Vliv kvality výchozího projevu na projev tlumočnicka můžeme vidět u vyjadřování Radovana Krejčíře, který, jak bylo uvedeno v praktické části, nejen že nepoužívá spisovnou češtinu a správné tvary slov či vazby mezi nimi, ale v jeho projevu je zcela zřejmý i vliv angličtiny, tedy anglická stavba českých vět, užívání anglických výrazů či počestěných anglicismů a podobných slov s odlišným významem. Většinu těchto prvků, především výskyt anglicismů v češtině (*aplikace, kondice, kriminologista*) a nepřirozené vazby, pády a slovosled můžeme vidět i u tlumočnicka, což mohl způsobit právě i vliv

vyjadřování Radovana Krejčíře, jak je vidět např. u výslovnosti slova *bladder* (první použije Krejčíř s výslovností /bladɪ/, což tlumočnice interpretuje jako blood a po opravení Krejčířem sama přebírá výslovnost /bladəɪ/). Vliv na kvalitu projevu tlumočnice pak může mít i častý výskyt výplňkových slov v projevu Krejčíře, nedokončené výpovědi, opakování slov a fakt, že věty začíná na několikrát. Vzhledem k tomu, že tlumočnice tyto prvky nepřevádí, její projev je v některých případech na hranici koherence. K tomu přispívá i fakt, že struktura vět Radovana Krejčíře není propracovaná, věty na sebe občas nenavazují a jeho projev není zcela koherentní, což se odráží právě i v projevu tlumočnice. To ovlivňuje i fakt, že tlumočnice výpovědi ve většině případů tlumočí po dosti krátkých úsecích, což negativně ovlivňuje koherenci projevu, a to i u Radovana Krejčíře. Projevy soudce a žalobce nemají na projev tlumočnice takový vliv, jako projev Krejčíře, nicméně výslednou kvalitu ovlivňuje především jejich přízvuk (v případě žalobce dosti silný) a zhoršená výslovnost, která občas vede k situacím, kdy mluvčím není rozumět. To může být i jedním z důvodů, proč tlumočnice některé pasáže netlumočí (jak již bylo zmíněno výše). Celkově tyto okolnosti vedou ke zvýšené náročnosti tlumočení. Ani tento fakt však neomlouvá nedostatky projevu tlumočnice.

Moeketsiová a Lebesé také zmiňují, že tlumočníci v Jihoafrické republice často vykonávají činnosti, které do jejich kompetence nespádají (Lebesé 2013, s. iv, 1, Moeketsi 1999). Takové případy nalzáme i v projevu této tlumočnice, a to především již zmiňovaná část, kde radí Krejčířovi, a pak také část, kdy předává soudci instrukce ohledně dokumentu, či zapojení při vyvolávání svědků v soudní síni (viz část 9.5). Pokud se tlumočnick nesoustředí pouze na svůj výkon, ale zabývá se i dalšími úkony, může ohrozit výslednou kvalitu tlumočení.

Soudnímu tlumočení v Jihoafrické republice se věnuje Samuel Lebesé, který také provedl vlastní výzkum zaměřující se na soudní tlumočníky a jejich roli, kde m.j. popsal nedostatky, kterých se tlumočníci během tlumočení dopustili. Jedná se především o přidávání či ubírání informací, pozměnění výpovědi, používání jiné než první osoby při tlumočení, nezachování nestrannosti a převzetí jiné role, která nezahrnuje pouze tlumočení (Lebesé 2013). Obdobné nedostatky vidíme právě i v projevu tlumočnice u tohoto jednání. Lebesé tyto nedostatky spojuje především s absencí jakékoli právní úpravy soudního tlumočení v Jihoafrické

republice a definice role tlumočnicka (Lebese 2013), nicméně pořád se jedná o nedostatky způsobené konkrétními tlumočnickými a chybějící legislativou může být jen jedním z faktorů ovlivňujících celkovou kvalitu tlumočení v této zemi.

Jak uvádí Leeová, ať už v určité zemi existuje zákon hovořící o soudním tlumočení, jeho pravidlech a kvalitě, či nikoli, kdy se dané země řídí pouze nepsanými pravidly, v obou případech je k dispozici pouze vágní definice kvality (Lee 2015, s. 189, 191), a to i přes její klíčový vliv na život účastníka, který stanul před soudem. Kvalitu tlumočení je velmi těžké zajistit, neboť se odvíjí od výkonu konkrétního tlumočnicka. Lze pouze spekulovat o tom, jak by obdobná situace vypadala, pokud by se odehrála na našem území, nicméně díky přítomnosti právní úpravy tohoto odvětví je snažší nekvalitní výkon tlumočnicka potrestat. V České republice mohou soudní jednání tlumočit pouze tlumočnicki zapsaní do seznamu soudních tlumočnicků Ministerstva spravedlnosti na základě Zákona o znalcích a tlumočnickích či tlumočnick přizvaný ad hoc ke konkrétnímu případu, nicméně i ten musí splňovat nastavené podmínky. Pokud se tak nestane a výkon tlumočnicka bude označen jako křivé tlumočení (nesprávné, hrubě zkreslené nebo neúplné tlumočení informací podstatných pro rozhodnutí soudu), hrozí tlumočnickovi trest odnětí svobody v rozsahu od 6 měsíců až do 10 let v závislosti na závažnosti (Eichler 2002, s. 2, Zákon č. 40/2009 Sb., § 347). Pokud bude schválena nová podoba zákona, který se soudnímu tlumočení věnuje, budou tlumočnicki muset složit také vstupní zkoušku, která by měla přispět k zajištění kvality. Frekvence tlumočení z češtiny v Jihoafrické republice zřejmě nebude tak vysoká, nicméně i přesto by měl být podaný výkon kvalitní. Vzhledem k tomu, že tlumočnicki však nejsou vázáni žádným právně závazným slibem a chybí zde jasně nastavená pravidla, závisí kvalita tlumočení pouze na výkonu daného tlumočnicka, což může vést, stejně jako v tomto případě, k nedostatkům v tlumočení.

Závěr

Z provedené analýzy, jejích výsledků a následného porovnání s teoretickými poznatky uvedenými v této práci vyplývá, že absence právní úpravy soudního tlumočení v Jihoafrické republice je jedním z faktorů výskytu nekvalitního soudního tlumočení v této zemi. Analyzované tlumočení se nedá označit za kvalitní, i přesto však tlumočníci nehrozí žádný postih a nedá se ani zabránit výskytu podobných případů, jelikož kvalita tlumočení se vždy odvíjí pouze od kvality a přístupu konkrétního tlumočnicka.

Jak bylo uvedeno výše, ani zhoršené podmínky v podobě nevhodně přiřazeného místa v soudní síni a zvýšená náročnost způsobená úrovní vyjadřování účastníků, zejména Radovana Krejčíře, jehož promluvy tlumočnice tlumočí nejčastěji, nemohou omluvit nízkou kvalitu výkonu tlumočnice. V jejím projevu se objevuje velké množství gramatických chyb, nepřirozené vazby i slovosled a chybné užití terminologie, což jsou náležitosti, které by měl soudní tlumočnick ovládat. Tlumočnice zjevně podcenila přípravu, která je u soudních případů velmi důležitá, navíc si nedělá ani žádné poznámky a kvůli komolení jmen a názvů a zapomínání tak snižuje svou důvěryhodnost a její výkon celkově působí nepříjemným dojmem. Tomu nepřidá ani její vystupování, jelikož nevhodná mimika, gestikulace, krčení rameny a projevování emocí nepatří k profesionálnímu vystupování soudního tlumočnicka, natož do soudní síně.

Mnohem závažnější jsou pak nedostatky, kterých se tlumočnice dopouští během tlumočení a které významně ovlivňují kvalitu tlumočení. Mezi ty patří především pozměnění vyřčených informací, které vede k významovým posunům, dále chybné uvedení informace, vynechání informace nebo její části či naopak přidání informace, která se v původní promluvě vůbec nevyskytuje. Tlumočnice se také často dopouští více nedostatků ve stejném časovém úseku a v několika okamžicích delší promluvy pouze shrnuje, což je opět nepřijatelné.

Za nejzávažnější lze vnímat vystoupení tlumočnice z role soudního tlumočnicka, kdy obžalovanému šeptem radí, k čemuž není oprávněna. Takovéto

chování může zásadně ovlivnit průběh soudního jednání a nespadá do kompetencí soudního tlumočnicka.

Nedostatky vyskytující se u analyzovaného tlumočení jsou svou povahou shodné s nedostatky, které uvádí Lebesse ve svém výzkumu (Lebesse 2013). Je tedy zřejmé, že se nejedná o první případ výskytu těchto nedostatků v Jihoafrické republice. V České republice by takovýmto případům měla předcházet přítomnost Zákona o znalcích a tlumočnících, který je závazný pro všechny tlumočnicka a určitý vliv může mít i působnost KST ČR. Jak bylo uvedeno v teoretické části, ani tento zákon není dokonalý a zcela ideální z pohledu soudních tlumočnicků nebude ani nový zákon, pokud bude schválen, nicméně jeho přítomnost může mít vliv na kvalitu výkonů soudních tlumočnicků v České republice skrze nastavené podmínky a sankce hrozící nejen při poskytnutí křivého tlumočení. Kvalita tlumočení se však vždy bude odvíjet od výkonu konkrétního tlumočnicka.

Ze srovnání aktuálních problémů soudního tlumočení v obou státech vyplývá, že ačkoli se každá ze zemí potýká s odlišnými problémy na úrovni legislativy (absence právní úpravy v Jihoafrické republice, vytvoření nového zákona v České republice), najdeme zde i problémy, které jsou v obou státech podobné. K těm patří např. postavení tlumočnicka u soudu, kdy si autoři z obou zemí stěžují na chování soudců a úředníků, neochota státních orgánů a neadekvátní finanční ohodnocení. Právě tyto podmínky pak často odrazují kvalitní tlumočnicka od působnosti v tomto odvětví, kvůli čemuž pak hrozí výskyt nekvalitních tlumočnicků u soudních jednání, který je v Jihoafrické republice ještě podpořen absencí možnosti kontroly kvality. Jak čeští, tak jihoafričtí soudní tlumočnicka volají po změně těchto podmínek a pokud by příslušné orgány vzaly tyto připomínky v potaz, kvalita soudního tlumočení v obou zemích by se jistě zvedla.

Příloha 1: Etický kodex schválený KST ČR

Etický kodex | KST ČR ®

Preambule

Tento etický kodex shrnuje nejvýznamnější povinnosti a práva soudního tlumočníka – člena KST ČR.

Postavení soudního tlumočníka se vyznačuje zvýšenou společenskou, právní a morální odpovědností. Připojením úřední pečeti ke svému úkonu se soudní tlumočník přímo podílí na odpovědnosti v souvislosti s prováděním úředních úkonů včetně vystavování veřejných listin. Soudní tlumočník se dále závazným způsobem podílí na právních úkonech fyzických a právnických osob. S ohledem na tyto skutečnosti soudní tlumočník – člen KST ČR – důsledně dodržuje platné zákony a nařízení a zavazuje se dodržovat i zásady uvedené v tomto kodexu.

Definice

Níže uvedené pojmy mají v tomto etickém kodexu následující význam:

Soudním tlumočnickem se rozumí tlumočník/překladatel jmenovaný rozhodnutím příslušného krajského soudu, případně ministrem spravedlnosti, pro určitý jazyk (případně jazyky) a řádně zapsaný v centrálním seznamu tlumočnicků.

Zadavatelem se rozumí policejní orgán, státní zástupce, soudce, orgán veřejné moci, notář, advokát, agentura nebo jiná právnická či fyzická osoba.

1.

Soudní tlumočník je povinen dbát na **úměrnost** jím převzatých závazků z hlediska odborných znalostí, rozsahu a termínů, aby je byl schopen splnit podle svého nejlepšího vědomí a svědomí. Pokud soudní tlumočník není schopen požadovaný termín splnit v plné kvalitě a rozsahu, neprodleně na tuto skutečnost upozorní zadavatele a dohodne s ním přijatelnější termín. Pozdější odmítnutí úkonu je možné pouze ze závažných důvodů (nemoc, úraz apod.). V takovém případě se tlumočník neprodleně omluví, popř. zajistí za sebe náhradního soudního tlumočníka, ale pouze se souhlasem zadavatele.

2.

Požadovaný úkon je soudní tlumočník povinen provést **osobně** a jeho zadání dalším tlumočnickům, ať již z jakéhokoliv důvodu, je nepřipustné. Od toho je třeba odlišit případ, kdy soudní tlumočník provede na požádání revizi překladu provedeného jiným tlumočnickem (soudním či nesoudním).

3.

Soudní tlumočník provádí úkon v nejvyšší možné **kvalitě**, a to jak z hlediska odborného, tak jazykového. Tlumočnický úkon, ať již se jedná o překlad či tlumočení, musí být funkčním ekvivalentem tlumočeného projevu či výchozího textu a přesně mu odpovídat. Není přípustné cokoli vynechávat či doplňovat (s výjimkou tzv. poznámek překladatele, připojených v závorce nebo jinak graficky odlišených, které jsou nutné pro správné pochopení významu překládaného textu).

4.

Soudní tlumočnick je povinen dodržovat dohodnuté **termíny** a být dochvilný. Na místo jednání se dostaví s dostatečným předstihem.

5.

Převzetí a provedení úkonů, ke kterým není soudní tlumočnick oprávněn (úkon do jazyka či z jazyka, pro který není soudní tlumočnick zapsán u příslušného soudu, ověření kopie listiny či podpisu atd.) nebo které jsou v rozporu se zákonem, nebo úkonů, v nichž se soudní tlumočnick cítí být podjatý, je **nepřípustné**.

6.

K zajištění kvality tlumočnického úkonu či překladu je nutná řádná **příprava** soudního tlumočnicka, která spočívá v nahlédnutí do spisů či v získání informací o projednávané věci, v prostudování podkladů k jednání, obstarání přehledu odborných výrazů po případné konzultaci s odborníkem atd.

7.

Ústní projev soudního tlumočnicka v cílové řeči je srozumitelný, věrně reprodukuje obsah i výrazové prostředky projevu, který tlumočí.

8.

Tlumočnick se v průběhu tlumočení průběžně přesvědčuje, zda osoba, které tlumočí, rozumí tomu, co je jí tlumočeno. Je-li zjevné, že osoba, které tlumočí, nerozumí obsahu tlumočené promluvy, je na tlumočnickovi, aby zadavatele na tuto okolnost upozornil. V zájmu zajištění kvality úkonu je, aby zadavatel nejasnosti vysvětlil.

9.

Soudní tlumočnick dodržuje zásadu **nezávislosti a nestrannosti** a nepřipustí, aby mu někdo určoval, jakým způsobem má přednesený výrok tlumočit či překládat. Soudní tlumočnick se zdrží jakéhokoliv kontaktu se stranami řízení kromě vlastního provedení úkonu. Toto platí zejména v případě soudního řízení, přípravného řízení apod.

10.

K **důstojnému vystupování** při tlumočnickém výkonu patří vhodné oblečení a upravený zevnějšek. Jakékoliv výstřednosti jak v projevu, tak i v zevnějšku a oblečení jsou nepřípustné. Stejně nepřípustné je zasahovat do jednání vlastními myšlenkami či skákáním do řeči. Při konsektivním tlumočení má však tlumočnick právo požadovat, aby mu byla dána možnost tlumočit po kratších úsecích předneseného projevu.

11.

Soudní tlumočnický dodržuje zásadu **diskrétnosti a mlčenlivosti**. O průběhu a obsahu jednání nesmí soudní tlumočnický nikoho informovat a nesmí využít ve svůj prospěch informace, které při tlumočení získá.

12.

Soudní tlumočnický věnuje zvýšenou péči **ochraně dokumentů**, které mu byly svěřeny k provedení ověřeného překladu, zvláště předchází jejich ztrátě, resp. poškození. Dále dbá, aby se tyto dokumenty nedostaly do cizích rukou a nebyly jakýmkoliv způsobem zneužity.

13.

Písemný projev soudního tlumočnický má **vzornou úpravu** pokud možno odpovídající úpravě překládaného dokumentu, nejsou v něm překlepy ani gramatické chyby, použité výrazové prostředky odpovídají terminologii cílového jazyka, jsou obecně srozumitelné a logické v mezích výchozího textu.

14.

Na chyby a **nedostatky ve výchozím textu** – zejména úředního charakteru – upozorní soudní tlumočnický zadavatele a nebude je sám opravovat.

15.

Soudní tlumočnický je **kolegiální vůči ostatním soudním tlumočnickým**. Vůči kolegům soudní tlumočnický nepoužívá nekalé soutěže, např. nabízením úkonů za neúměrně nízké honoráře za účelem získání klientely.

16.

Při **stanovení smluvní odměny** postupuje tlumočnický na základě sazeb obvyklých v místě a čase. Při účtování odměny dle zákona o znalcích a tlumočnických postupuje soudní tlumočnický v souladu s příslušnými ustanoveními zákona o znalcích a tlumočnických a příslušné prováděcí vyhlášky. Soudní tlumočnický má rovněž možnost opřít své vyúčtování o existující relevantní rozsudky vyšších soudů a příp. judikáty, k nimž mu KST ČR v rámci svých možností umožní přístup.

17.

Soudní tlumočnický je povinen neustále zvyšovat svou **kvalifikaci**, a to nejen v příslušné jazykové oblasti, ale i v souvisejících oblastech odbornosti, jako je např. znalost právního prostředí jazykových oblastí, v jejichž jazycích překládá a/nebo tlumočí. Samozřejmostí je udržování vysoké informovanosti a rozhledu. Jen vysoce vzdělaný a dobře informovaný soudní tlumočnický může podat kvalitní tlumočnický či překladatelský úkon.

18.

Řešení stížností na soudní tlumočníky

Účelem řešení stížností není potrestání soudního tlumočnicka, ale upozornění na nevhodnost jednání a motivace k nápravě.

KST ČR se zabývá pouze stížnostmi na soudní tlumočníky, kteří jsou členy KST ČR. V případě stížností na tlumočníky, kteří nejsou členy KST ČR, je stížnost postoupena krajskému soudu, v jehož obvodu je tlumočnick zapsán.

Stížnosti mohou být jazykového i nejazykového charakteru (např. porušení zásady nestrannosti či mlčenlivosti) a mohou být podány jak třetími osobami, tak i jinými soudními tlumočníky.

Stížnosti budou řešeny tříčlennou disciplinární komisí (jmenovanou ad hoc z členů představenstva a dozorčí rady), která bude postupovat neutrálně a s maximální důvěrností.

Soudnímu tlumočnickovi – členovi KST ČR musí být umožněno se ke stížnosti vyjádřit písemně, popř. též ústně před disciplinární komisí. V případě stížností jazykového charakteru, které nebudou moci členové komise posoudit, bude požádán o vyjádření konzultant, tedy instituce či osoba s příslušnou jazykovou odborností.

Výsledek posouzení bude sdělen jak osobě, proti níž stížnost směřovala, tak osobě, která stížnost podala. V případě konstatovaného porušení povinností bude postupováno v souladu se stanovami KST ČR.

19.

Práva soudního tlumočnicka

1. Soudní tlumočnick má právo žádat o vytvoření podmínek potřebných k řádnému výkonu své činnosti (např. možnost seznámit se se spisy či skutečnostmi, kterých se úkon týká; rozumná lhůta pro vyhotovení překladu apod.).

2. Soudní tlumočnick má při splnění stanovených podmínek a se souhlasem zadavatele právo požádat o přidělení konzultanta, pokud určitá část zadaného úkonu přesahuje jeho znalosti či kompetence v dané odbornosti (např. z důvodu úzké specializace), viz § 10 zákona o znalcích a tlumočnickích.

3. Pokud jeho žádosti není zadavatelem vyhověno, má právo odmítnout provedení úkonu.

4. Soudní tlumočnick má právo na důstojnou a včas uhrazenou odměnu, přičemž vyplácení tlumočnického v případě úkonů pro státní orgány se řídí soudním řádem procesním.

Schváleno na XXI. valné hromadě KST ČR v Praze dne 28. února 2015

Příloha 2: Etický kodex NAJIT



National Association of Judiciary Interpreters & Translators

Code of Ethics and Professional Responsibilities

▪ Preamble

Many persons who come before the courts are non- or limited-English speakers. The function of court interpreters and translators is to remove the language barrier to the extent possible, so that such persons' access to justice is the same as that of similarly-situated English speakers for whom no such barrier exists. The degree of trust that is placed in court interpreters and the magnitude of their re-sponsibility necessitate high, uniform ethical standards that will both guide and protect court

▪ Applicability

All NAJIT members are bound to comply with this Code.

Canon 1. Accuracy

Source-language speech should be faithfully rendered into the target language by conserving all the elements of the original message while accommodating the syntactic and semantic patterns of the target language. The rendition should sound natural in the target language, and there should be no distortion of the original message through addition or omission, explanation or paraphrasing. All hedges, false starts and repetitions should be conveyed; also, English words mixed into the other language should be retained, as should culturally-bound terms which have no direct equivalent in English, or which may have more than one meaning. The register, style and tone of the source language should be conserved.

Guessing should be avoided. Court interpreters who do not hear or understand what a speaker has said should seek clarification. Interpreter errors should be corrected for the record as soon as possible.

Canon 2. Impartiality and Conflicts of Interest

Court interpreters and translators are to remain impartial and neutral in proceedings where they serve, and must maintain the appearance of impartiality and neutrality, avoiding unnecessary contact with the parties. Court in-terpreters and translators shall abstain from comment on matters in which they serve. Any real or potential con-flict of interest shall be immediately disclosed to the Court and all parties as soon as the interpreter or transla-tor becomes aware of such conflict of interest.

Canon 3. Confidentiality

Privileged or confidential information acquired in the course of interpreting or preparing a translation shall not be disclosed by the interpreter without authorization.

Canon 4. Limitations of Practice

Court interpreters and translators shall limit their participation in those matters in which they serve to interpreting and translating, and shall not give advice to the parties or otherwise engage in activities that can be construed as the practice of law.

Canon 5. Protocol and Demeanor

Court interpreters shall conduct themselves in a manner consistent with the standards and protocol of the Court, and shall perform their duties as unobtrusively as possible. Court interpreters are to use the same grammatical person as the speaker. When it becomes necessary to assume a primary role in the communication, they must make it clear that they are speaking for themselves.

Canon 6. Maintenance and Improvement of Skills and Knowledge

Court interpreters and translators shall strive to maintain and improve their interpreting and translation skills and knowledge.

Canon 7. Accurate Representation of Credentials

Court interpreters and translators shall accurately represent their certifications, accreditations, training and pertinent experience.

Canon 8. Impediments to Compliance

Court interpreters and translators shall bring to the Court's attention any circumstance or condition that impedes full compliance with any Canon of this Code, including interpreter fatigue, inability to hear, or inadequate knowledge of specialized terminology, and must decline assignments under conditions that make such compliance patently impossible.

National Association of Judiciary Interpreters & Translators

2002 Summit Blvd. · Suite 300 · Atlanta, GA 30319 tel: 404-506-4705 · fax: 404-566-2301 · email:
admin@najit.org

Příloha 3: Transkript soudního jednání s Radovanem Krejčířem

Přepis komunikace mezi účastníky jednání začíná v čase 00:38:40 nahrávky, kdy soud začíná využívat služeb tlumočnice. Končí v čase 02:05:00, kdy Radovan Krejčíř uvádí, že pro rozmluvu s Louisem Mashianem již tlumočnicki nepotřebuje a tlumočnice následně odchází.

Účastníci:

J: Judge Colin Lamont

RK: Radovan Krejčíř

T: tlumočnice

M: Louis Mashiane

H: Annelene Van den Heever

Transkript

J: Right. Accused One. /.../ I don't know if the interpreter is here. /.../ Where is the interpreter? /.../ Can you speak into that microphone just where it says "four"? You see, there is a microphone there. /.../ Thank you. Could you just put your full names in record so that we know who you are?

T: *(mluví mimo mikrofon, není rozumět)*

J: You've previously interpreted for this case?

T: Yes, I have.

J: From the Czech language into the English language.

T: Yes, I have.

J: And you're a sworn translator of this court.

T: Yes, I am.

J: Accused One who is addressing this court by his choice from the dock, which is where you're standing, wished to have, well you're not in it, wished to have an interpreter here to assist him to formulate certain submissions which he wished to make to me and also with questions which he might want to put to certain of these witnesses. And that is why we ask you to come here today.

So, Accused One, if you wish you can approach the interpreter and the microphone.

RK: Just sorry, there is microphone for me so I didn't know now.

J: I beg your pardon?

RK: Just sorry, there is some microphone I told it's for me. So... I must...

J: I don't know where that microphone is. Well you can go there if you wish.

RK: I'm fine but I think, if I'm closer...

J: You can choose which one you want to use.

RK: I will choose the closer to the..

J: Well then go there.

RK: Thank you.

RK: Dobrej.

T: Dobrý den.

RK: Jak se máte?

J: So there's the interpreter.

T: (*šeptá, mimo mikrofon, není slyšet*)

J: And now, whatever problems you have in making appeals to me, you can ask her to assist you.

T: (*šeptá, mimo mikrofon*) (*šeptem*) Můžete sám, ale když budete něco potřebovat...

RK: If I can choose I would like to use the interpreter at all the time. Is it possible, my Lord?

J: As you wish.

RK: (*k tlumočnicki*) Je to možný?

T: (*kýve hlavou*)

RK: Takže já bych chtěl dneska, předtím, než začneme, chtěl bych podotknout, že bych chtěl být ne jak včera, ale chtěl bych být profesionální, s respektem a úctou a nebýt personální.

T: Before we start, I would like to state that today, unlike yesterday, I wish to be professional, I want to address everyone with respect and...ehm, with respect and remorse.

RK: Z obou stran.

T: With...with honour on both parts.

RK: Já bych chtěl, jako první věc bych chtěl přinést aplikaci, že bych chtěl, aby byly moje pouta...abych byl odpoutaný.

T: First of all, I would like to...plea if my handcuffs could be removed.

J: Why?

RK: Přinést aplikaci.

T: I would like to apply for..for it.

(k RK) proč?

J: Well I'm hearing...

RK: Já se chci...zprvé, já jsem měl včera ty pouta na sobě asi 8 hodin a necítím prsty na rukách a na nohách.

T: First of all, I have these handcuffs on me for, yesterday, for about eight hours and I cannot feel my fingers or my toes.

RK: Do včerejška jsem ty...jsem ty handcuffs neměl. Je to od včerejška teprve.

T: Until yesterday, I was not handcuffed, so, I have been put the handcuffs have been put on me yesterday only.

RK: Předtím jsem neměl nikdy, ani na nohách, ani na rukách.

T: Before, I never had any handcuffs on my feet or on my hands.

RK: Chtěl bych podotknout, že nechápu a nevím, co se změnilo...od včerejška.

T: I would like to submit that I am not sure, I do not understand what has changed since yesterday.

RK: Kromě článku v novinách, že jsem ho chtěl zabít, tady pana Lemonte.

T: Except there was an article in the newspaper that I wanted to kill Mr. Lamont.

RK: Já bych chtěl přinést jako authority jako...judgement, který by měl tedy....supportovat tedy vlastně jako...

T: I would like to bring a judgement, which should support me.

J: Where did you get that from?

T: Kde jste to získal?

RK: Já jsem to měl v mojí evidenci.

T: I had it in my evidence, as a part of my evidence

J: Who gave it to you?

T: Kdo Vám to dal?

RK: Miss...můj council (*myšleno pravděpodobně counsellor*).

T: My council (*myšleno pravděpodobně counsellor*).

J: Who is your counsellor?

T: Kdo je Váš...?

RK: Ne předtím jako, paní... van den Heever /fʌn den jɛfəɪ/

T: Paní Vanderief (*hlavou ukazuje k Annelene van den Heever*)

RK: Předtím, předtím byla.

T: Before.

J: Before when?

T: Kdy?

RK: Než jsem terminated její mandate...byla můj counsellor.

T: Before I terminate her mandate, she was my counsellor.

RK: Takže já bych chtěl přinést vlastně... ten... je to bet..mezi státem a Piri

T: It is state vs. Apiri

J: You can give it to me and I'll deal with it (*T says Pardon? Judge repeats*)

T: Můžete mi to dát a já si s tím poradím.

RK: To je patnáctka, jenom tu patnáctku jestli by si mohl...řekněte mu patnáct.

T: This is number fifteen and it is marked with a great arrows.

J: Thank you. / Is that your application?

T: Je to vaše aplikace?

RK: Ano.

T: Yes.

J: Mr. Mashiane? Anything to say?

M: I've got no comments to make to the application...*(není rozumět)* ...must dealt with...by level

J: The security issue.

J: Well you've heard it's for security issue.

T: Je to pro...bezpečnostní...opatření.

RK: Mohl bych vědět, co se změnilo od včerejška a proč jsem tady v tomto jako...proč mám ten...ty bolesti jako z toho?

T: Could I please know what has changed since yesterday and why I have the pains from it or as a result of it?

J: Is there anything else you want to say?

T: Pardon?

J: Is there anything else accused one wishes to say?

T: Jestli je ještě něco, co si obžalovaný číslo jedna chce říct?

RK: K té aplikaci, k tomu sundání těch pout?

T: About the application for removing the handcuffs?

J: Yes.

T: Ano.

RK: Ne.

T: No.

J: Thank you. // The application is refused. Next.

T: Nedovolujeme. Pokračujem.

RK: Jako další...chtěl bych informovat pana soudce, že...včera jsem...když mi řekl, že mám požádat o ten, abych mohl zavolat svému právníkovi a kriminologovi /*kriminolodžistovi*/, tak jsem udělal přesně, co mi řekl.

T: I would informed Mr. Judge that I when yesterday he or you told me that I am allowed to call my lawyer and my criminologist, I have done exactly what you asked me to.

RK: Not allowed, I must make a plan.

T: That you did say that he must (*hlavou ukazuje na RK*) make a plan.

RK: A já jsem udělal všechno, co bylo v mých silách.

T: I did everything what I could.

RK: Když jsem včera přijel do věznice Zonderwater zpátky.

T: When I came back yesterday to the imprisonment.

RK: In Zonderwater.

T: In Zonerwelt.

RK: Zonderwater.

T: In Zonderwater. (*přehnaně vyslovuje*)

RK: Tak jsem podal vlastně aplikaci, jako požádal jsem, abych mohl udělat urgentní telefonát.

T: I applied for permission to make an urgent phone call.

RK: To the EST member.

T: To EST member.

RK: Který je zodpovědný za mě.

T: Who is responsible for me.

RK: To bylo odmítnuto, tato aplikace.

T: The application was refused.

RK: Já jsem podal urgentní...další urgentní request k řediteli věznice, že bych potřeboval urgentní phone call volat mému právníkovi.

T: I made another urgent application to the director of the prison.

RK: Že bych chtěl urgentní phone call.

T: That I need to make an urgent phone call.

RK: A taky mi nebylo vyhověno.

T: And it was also refused.

RK: A řekli mi, že...že pokud pan Lamont chce, abych...měl dovoleno zavolat svému právníkovi, tak potřebujou soudní příkaz.

T: They told me that if Mr. Lamonte wants me to call my lawyer, they need a court...

RK: Order.

T: Order for it.

RK: Že bez toho court order neudělají nic.

T: Without the court order, they will not do anything.

RK: Takže moje situace se moc nezměnila ze včerejška.

T: Therefore my situation since yesterday haven't change.

RK: Já jsem nebyl allowed zavolat ani právníkovi, ani witnesses ani kriminologist.

T: I wasn't allowed to call any lawyer, criminologist or witnesses.

RK: Takže bych rád teďka požádal, jestli bych mohl mít dovoleno zavolat svému právníkovi, protože bych rád využil jeho služeb.

T: Therefore I would now like to apply if I could now call my lawyer because I would like to use his services.

RK: To znamená, že bych chtěl mít svého právníka tady k dispozici.

T: Which means I would like to have my lawyer here to my disposal.

RK: Abych mohl pokračovat.

T: For me to be able to carry on.

J: Who's your lawyer?

T: Kdo je váš právník?

RK: Cliff Alexander.

T: Cliff Alexander.

RK: Only...jako jediné issue vlastně mezi, proč tady není, bylo, že ho, že jsem nemohl se s ním spojit a že on je busy s nějakým casem, takže bych potřeboval zjistit, kdy, co nejdřív tady může být.

T: The issue why he isn't here is because I was not able to contact him and he's busy with another case, therefore I need to speak to him to find out when he would be available and when he can come.

RK: Co nejdřív.

T: Obviously as soon as possible.

M: My Lord may I be allowed to intercept?

J: Nah.

T: Mohu něco dodat? Ne.

J: Yes?

T: Ano? Pokračujte.

J: Is that your application?

T: Je to vaše aplikace?

RK: Ano, to je moje aplikace.

T: Yes, that's my application.

J: Please, Mr. Mashiane?

M: My Lord, yesterday, Accused number one had spoken about three people. The lawyer, the psychologist and the psychiatrist.

J: And the criminologist.

M: And the criminologist. I did not have any particulars of the criminologist so I couldn't do anything in that regard. As regard the psychologist and the psychiatrist, yesterday I made arrangements with the correctional service people, I haven't spoken with them this morning but my understanding is that they will be here today. I asked them, they might be around the court building. This morning I phoned, I made a phone call to Mr. Alexander, the attorney mentioned by Mr., by Accused number one, Mr. Krejcir, and Mr. Alexander indicated to me that he indeed has been to see Mr. Krejcir in prison about the possibility of representing him but he has never received the instructions. To represent Mr. Krejcir.

J: Thank you.

M: So he's not representing Mr. Krejcir.

J: All right, thank you. // Is there anything you want to say on the application?

T: Chcete říct ještě něco k té aplikaci? Yes.

RK: Já jsem ještě požádal kromě tady, že chci přivést...dokto...jako psychiatra, psychologa, kriminologista,...

T: I asked to bring a psychologist, criminologist...

RK: Psychiatra.

T: Psychologist

J: We're just dealing with the application for the legal representation.

RK (*mluví zároveň*): ředitele věznice.

T: The...

RK: Jenom jako...to je jenom jako...

T: požádal jste ředitele věznice...

RK: Odpověď, odpověď, odpověď na koment od pana prosekutora.

T: This is just the answer to the comment of Mr. Prosecutor.

RK: Že jsem požádal kromě toho i to aby tady byl i ředitel věznice z Kokstadu a ze Zonderwater.

T: I also asked for the directors of the prison in Kokstad and Zonderwald to be present today.

RK: A co se týče...

J: What are they going to say... I want to deal firstly with the question of Mr. Alexander and then I'll deal with your witnesses.

T: Nejdřív se budeme zabývat otázkou pana Alexandra a potom se budeme zabývat dalšími.

J: What you have to say about Alexander?

RK (*mluví zároveň*): (*není rozumět*)... v rozporu, co je v rozporu, že jsem včera žádal a co řekl pan prokurátor.

T: I am just pointing out what is different to what the prosecutor said and what I have done yesterday.

J: About the psychologist and psychiatrist, we'll deal with that later.

T (*mluví zároveň*): Co se týká toho...

RK (*mluví zároveň*): ...ředitele věznice

T: And...

J: I'll give you a chance to do...

T: ...the directors...

J: I'll give you a chance to deal with them, let's deal with Alexander.

T: Dám vám možnost, abyste to stihlo, abyste...

RK: Takže bych chtěl říct, že pan Cliff Alexander mě navštívil...ve věznici.

T: I would like to submit that Mr. Cliff Alexander did visit me in the imprisonment

J: I can't hear you.

T: That Mr. Cliff Alexander did indeed visit me in the imprisonment.

RK: Po šestém únoru, když jsem se vrátil z Kokstadu.

T: After the 6th of February when I came back from Kokstad.

RK: Já jsem neměl možnost s ním konzultovat.

T: I was... I did not have the opportunity to consult with him.

RK: Ehm, jako privátně.

T: Privately.

RK: Byli kolem nás vždycky...prostě security people.

T: Because we had around always some security people.

RK: My jsme ale žádali, abychom mohli konzultovat jako privátně.

T: We applied for...

RK: jako privilege.

T:... a private consultation as a...as a privilege.

RK: Jako rights for prepare...jakože...

T: As a part of my rights to prepare.

RK: A to nám nebylo umožněno.

J: But he's not here, that's what I'm putting to you, can you deal with that issue?

T: And it was not allowed. A on tady není, můžete prosimvás mi říct proč to nebo jakto...

RK: On mi potvrdil, že mě bude zastupovat.

T: He did confirm that he will represent me.

RK: A jediný důvod proč tady není dneska je, že jsem se, že jsem neměl dovoleno mu zavolat.

T: And the only reason why he's not here today is because I was not allowed to make a phone call to contact him.

J: You said he's not available.

T: Říkal jste, že není... že nemůže dneska.

RK: To nevím. Já to nevím...já jsem...

T (*nenechá RK domluvit*): I do not know.

J: Well you said he wasn't available, that was here...he's in another court, he's not here because he's in another court and not available.

T: Vy jste říkal, že nemůže, že je na druhém řízení...(mluví dál)

RK: včera

T: (*není rozumět*)

J: Only one of us can speak Mr. Krejcir.

RK: Sorry my Lord.

T: Jenom jeden z vás může mluvit.

RK: Ok.

J: Only one of us can speak at a time. // You said in your...in your statement that Alexander is not here because he is in another case and not available.

T: Včera jste řekl, že Alexander tu není, protože je na jiném případě, takže není...

RK: To jsem řekl včera.

T: This is what I said yesterday.

J: No you said it now today.

T: A řekl jste to zase znovu dneska.

RK: Že ne...jak bych to věděl, že není available, já jsem s ním neměl možnost mluvit.

T: I did not know that he's available, he's not available today because I didn't have the opportunity to talk to him.

RK: To řekl prokurátor, že není...jestli si vzpomínám.

T: The prosecutor said that he's not available if I remember correctly.

J: He did said it.

T: Vy jste to ale říkal.

J: So you both are in agreement that he's not available.

T: Vy jste říkal, že jste oba se...*(mluví oba najednou)* shodli, že...

RK: Ale já to nevím, protože jsem s ním nemohl mluvit.

T: But I do not know it because I did not have the opportunity to talk to him.*(kýve se dopředu)*

J: I'm not getting in a broader argument with you. What else do you want to say?

T: Nebudu se s vámi o tom hádat, co ještě chcete říct?

RK: K této aplikaci?

T: About this application?

J: Yes.

T: Ano.

RK: Že když mě navštívil v té Zonderwater věznici ještě, bych chtěl doplnit

T: I would like to further say that when he visited me in the Zonderwater imprisonment, jail *(pokrčí rameny)*

RK: Já jsem neměl možnost od něj přijmout žádné dokum, kromě toho, že jsme nemohli konzultovat jako privátně

T: We were not allowed...

RK: Kromě toho

T: We were not allowed to...consult in privacy as well as...?

RK: nemohl jsem přijmout žádné dokumenty

T: I was not allowed to accept any documents from him

RK: a nebo mu dát nějaké dokumenty

T: or give him any documents

RK: a že moje vlastně poznámky, které jsem měl v průběhu těch dvou let, co jsem byl u soudu

T: and my notes which I had completed during the two years of the...of the case

RK: jakože to byly working preparation notes

T: working preparation notes

RK: Byly mi odebrány.

T: They were taken away from me.

RK: Takže proto vlastně nemohl tady, proto jsem se nemohl připravit...s právníkem

T: And this is the reason why I was not able to prepare myself together with my lawyer.

RK: To je všechno.

T: This is all.

J: Thank you.

T: Děkuji.

J: Accused no. 1 applies for a postponement to enable him to call a lawyer. Originally I thought that he wished to call the lawyer as a witness, it appears, however, from the present application that he wishes to call his lawyer as he wants to use his services, i.e., wishes to be legally represented today. He stated that during the course of what, his statement was from the dock, that the lawyer was not here as he was in another case and not available. The fact of the unavailability of the lawyer and his not being...and his being at another court was confirmed by the prosecutor, Mr. Mashiane, who spoke to the lawyer, Mr. Alexander. Accused no. 1 has had more than ample time to obtain the services of legal representation and has

failed to do so. This conduct cannot be allowed to further delay the proceedings of this court. The application is refused.

RK: Chtěl bych požádat, jestli by bylo možné, abych mohl přivést svědky?

T: I would like to apply for the possibility of bringing witnesses.

RK: Pro můj jako, sentencing procedure.

T: For my sentencing procedure.

J: Who are they?

T: Kdo vlastně jsou?

RK: Chtěl bych jestli, chtěl bych psychiatra Dr. Dikobe

T: The psychologist Dr.

RK: psychiatrist

T: The psychiatrist Dr. Dikobe (*náklon vpřed*)

J: Who?

T: Dr. Dikobe, psychiatrist (*krčí rameny*)

RK: From Zonderwater //(zároveň) J: I don't know who he is.

T: From Zonderwater.

J: Dikadas?

T: Di, D-I

J: Dikobe?

T: D-I-K-O-B-E (*krčí rameny*), Di, Dikobe.

J: Yes.

RK: Potom bych chtěl psychologa, psycholožku z Zonderwater.

T: Then I would like the psychologist from Zonderwater.

RK: Colonel Dreyer.

T: Colonel Dreyer.

J: Yes.

RK: Mojeho kriminologa, se kterým jsem konzultoval, Mr. Zein.

T: My criminologist who I consult with, Mr. Zein.

RK: Doktorku z Kgosí Mampuru, Dr. Tzatzí.

T: And Dr. Tzatzí *from?* (*šeptem na RK*)

RK: Z Kgosí Mampuru, kde jsem byl patnáct měsíců

T: Skushmanpuru where I spent 15 months.

RK: Jako déle než jsem teďka v Zonderwateru.

T: Which is longer than I have been presently in Zonderwater.

Tlumočnice si povzdechne

RK: Toho psychologa (*T šeptem říká psychologist*)...psychologist, psychiatra chci mít kvůli mental state.

T: I want the psychiatrist to...because of my mental state.

J: Let's just start with why none of them is here, are they here?

T: Jsou tady?

RK: Ehm...já jsem nemohl nikomu zavolat, já jsem neměl dovoleno

T: I was not allowed to call anyone.

RK: Takže psychiatra jsem chtěl kvůli mental state.

T: So the psychiatrist I wanted to be present because of my mental state.

RK: Psychologa kvůli physical state.

T: And the psychologist because of my physical state.

J: And what you say your mental state is?

T: A co říkáte, jaký je Váš mentální stav?

RK: No to bych právě chtěl aby ten psychiatr řekl.

T: I would like the psychiatrist to say it or state it.

J: I beg your pardon?

T: I would like the psychiatrist to say what my mental state is like.

J: What do you say it is.

T: Co říkáte že je Váš...

RK: Že jsem nemocný.

T: That I'm sick.

J: Yes, what's wrong with you?

T: Co je s Vámi špatného?

J: There was a word which you couldn't translate into English which we were dealing with yesterday. What you said.

T: Bylo tam nějaké slovo, které jste nemohl včera přeložit?

RK: Jo, no tak...já bych chtěl jako vyjádřit všechny pocity, které jsem vlastně prodělal za tu dobu 27 měsíců jako depression patient.

T: I would like to state all the emotions which I had during the 27 months as a depression patient.

RK: Heavy, jako těžký depression patient.

T: Heavl, hev, heavy depressions. I was the patient of it.

RK: Na chronical medication.

T: I am on chronical medication.

RK: And...jako...co za zoufalství v podstatě, strach a beznaděj vlastně...procházelo mojí hlavou nebo co jsem prodělal kvůli toho, že jsem byl v segregaci.

T: And because I was in segregation, what was happening to me, the anxiety (*vysloveno enkšty*), the depression, which happened to me.

RK: Hopelessness.

T: The hopelessness as well.

J: And you've been treated for these conditions?

T: A oni Vás na to léčili?

RK: Ne, ne, ne. Já jsem, já jsem, já jsem...jako léčili mě, ano.

T: Yes, I was treated.

J: I remember you saying yesterday that there was some condition, which you couldn't translate from Czech into English.

T: (*současně šeptem*) Včera jste říkal, že byla nějaká nemoc, kterou jste nemohl přeložit.

J: Are you prepared to discuss what the condition is or you don't want to say.

T: (*současně šeptem*) Chcete říct, co to jako bylo? Včera jste nemohl něco přeložit.

RK: Já jsem nemohl přeložit nějaké ter...jakože jsem nevěděl, jak se řeknou nějaké medikální jako názvy. Které jsou v mojem medical file. Jako.

T: I did not know some of the medical terms which are part of my medical file.

J: And do you want to tell me about that or?

T: A chcete mu říct co to je, chcete mi říct co to je zač?...

J: Or you don't?

T: ...co to je za terminologii?

RK: Já, já, já prostě tu terminologii, já nejsem doktor, já neznám přesně tu terminologii, ale chtěl bych

T: (*šeptem*) když to budu mít před sebou

RK: aby ten medical file tady byl, když to budu mít před sebou.

T: I do not know the terms of it, I would need to have my file in front of me and then I would say it. I would like the file to be here.

J: My impression was yesterday that you knew some words that you wanted to translate but you were struggling to translate.

T: Včera že měl pocit, že jste chtěl říct nějaké slovo, které jste jako vy sám chtěl říct, ale nemohl jste ho přeložit.

RK: Jo, to bylo to slovo, že jsem chtěl vyjádřit ty svoje pocity, které jsem vlastně byl vystaven tím, že mě nechali 27 měsíců v izolaci.

T: These were the emotions I wanted to name which were as a result of me spending 27 months in isolation.

J: And do you want to name them?

T: A chcete je teďka jmenovat?

RK: Já bych rád je jmenoval, ale já je prostě neumím pojmenovat jako medikálně.

T: I do not know the medical terms, I would like to but I just don't know the medical terms.

J: Well you can tell me the condition and then...if you want.

T: Takže mu můžete říct tu kondici, jako jak jste se cítil?

RK: Ta situace je taková, že my jsme tady včera měli sestru...medikální sestru.

T: The situation is as such that yesterday there was a nurse here.

RK: A ona byla tady aby...ona byla vlastně subpoena, jako ji předvolali. Na základě subpoena. Ona tady přišla.

T: She came according to subpeona (*vyslovena /s'pi:ni/*) or according to a warrant (*vysloveno /vernt/*).

RK: A hlavně kondice té subpoena byla, že má s sebou přinést jako mou medical file, což bych mu chtěl ukázat.

T: And the main condition of her appearance here was that she was supposed to bring the medical files with her...which is written on this document.

RK: Já jsem jako včera...se ptal otázky.

T: I did ask questions yesterday.

RK: Jestli mám medical file jako u ní.

T: I asked her if she does have the medical file with her.

RK: Jestli (*přerušen*)

J: Mr. Krejcir? We've been through this. Why you're repeating what happened yesterday?

T: Včera jsme s tímhle...

J: I asked a simple question. Are you prepared to disclose what you, what the medical condition is which you want me to take account of?

T: Tohleto už jsme řešili včera, máte... chcete mi jako říct něco, co s vámi je, abych to mohl... abych se na to mohl soustředit?

RK: Tohle jsme neřešili včera.

T: We did not deal with that yesterday.

J: I am asking you what you said is, do you want to discuss it, what do you say it is if you don't want to discuss it you don't need to.

T: *(není rozumět)* nebo chcete mi říct, co s vámi je, nemusíte to říkat, ale jestli chcete.

RK: My Lord, yesterday was...

J: Speak through the interpreter, please, Mr. Krejcir.

RK: Včera jsme nemluvili o tom.

T: We did not discuss it yesterday.

J: I know, that's why I'm asking you the question today.

T: Já vím, takže proto se vás ptám

RK: Ne on mi říkal, že jsme přes to šli včera. Tak říkám, že jsme přes to nešli včera.

T: You said that we did go through it yesterday so I am just stating that we did not.

J: Mr. Krejcir, we went through superficially certain of the evidence relating you to your condition. I am asking you today, do you want to tell me what's wrong with you medically? Or do you not? Physically and emotionally and intellectually and whatever else, you are free to tell me whatever you want. I'll listen and think about whatever you tell me.

T: *(není rozumět, cca od poloviny řeči soudce mluví zároveň)* chcete mi říct, co s vámi je, jestli mi chcete říct co s vámi je fyzicky, mentálně... *(přeruší RK)*

RK: Já bych hrozně rád, hrozně rád bych to udělal, ale nejsem schopen, protože nejsem doktor. Já mu jsem schopen vysvětlit, jaké pocity jsem prodělal a co jsem jako prošel si za těch 27 měsíců, ale medikálně mu nejsem schopen vysvětlit.

T: I would not be capable to give you the proper medical terminology, because I'm not a doctor but I can state my emotions.

J: Yes, tell me.

T: Tak, řekněte.

J: As a layman, what do you say is wrong with you.

T: Co říkáte, že je s vámi špatného?
RK: No že jsem byl 27 měsíců v té solitary confinement.
T: I was for 27 month in a solitary confinement.
RK: Kdy jsem žádal nesčetněkrát, aby...abych nebyl v solitary confinement.
T: I applied countlessly to not be in solitary compartment.
RK: A speciálně ne jako depression patient.
T: And especially not as a depression patient.
RK: V mojem medical filu jsou jako reporty.
T: In my medical file, there are reports.
RK: Od psychiatra, psychologa.
T: From the psychiatrist and psychologist.
RK: A...doktora.
T: And the doctor.
RK: Což bych chtěl, aby on byl seznámen s těma...medikálníma reportama.
T: And I would like you to be acquainted with these reports.
RK: Které jednoznačně vlastně říkají, co jsem si prošel a co...je se mnou špatně.
T: Which clearly state what I have been through and...
RK: Co je se mnou špatně.
T: What is wrong with me.
RK: Proto byl ten důvod té subpoena, aby přinesli ten medical file.
T: This was the reason of the subpoena yesterday because I needed the medical file.
RK: Kde jsou ty reporty. Které bych chtěl, aby on měl tu možnost si přečíst.
T: Where...in this medical file there are these reports or the medical file does have these reports in and I would like you to read them.
RK: A nebo aby mohli přijít ti doktoři, ta psycholožka a psychiatricka a vysvětlila mu.
T: Or I would like the psychologist or psychiatrist to come to explain the states or the...jo, my state.
J: And the criminologist?
T: Pardon?
J: The criminologist?
T: Kriminologista?
RK: Tak já jsem dneska, já jsem dneska...

J: Why is he not here?

T: Proč tady není.

RK: Dneska jsem...za prvé jsem mu nemohl zavolat.

T: First of all I couldn't call him.

RK: A když jsem tady dneska přijel do...tady na soud.

T: And when I arrived today at the court.

RK: Tak dole ve holding cells byla návštěva Miss Van der Heever.

T: And downstairs...

RK: Navštívila svého klienta tam, Accused 2.

T: Mrs. Van de Reeve visited me.

RK: No, visited Accused 2.

T: She visited Accused No. 2.

RK: The council.

J: Who visited Accused No. 2?

RK: Miss Van den Heever.

J: Miss Van den Heever?

RK: Yes.

T: Councillor Van de Reefen visited Accused No. 2 in the cell.

RK: A ona mě informovala, že kriminologist tady může být zítra, k dispozici od rána.

T: And she informed me that the criminologist could be here and is available tomorrow from the morning.

J: She says that? She's been working with you?

T: Takže ona...říkáte, že pro Vás pracovala?

J: She's your lawyer?

RK: Ne ona měla...ona měla...takovou informací mi předala, že získala takovou informací, že jí volali včera, nebo já nevím.

T: She gave me this information that she acquired such an information that they called her yesterday or I'm not sure.

J: Yes. And what about the other person, Dr. Tzatzzi?

T: A co doktor Tzatzzi?

RK: Doktor Tzatzzi, to je...tu doktorku bych chtěl hlavně proto, že ta měla...se mnou zkušenosti 15 měsíců, což jsem byl v Kgosì Mampuru.

T: Eh... (*šeptem na RK*) jak se jmenuje?

RK: Doktor Tzatzí.

T: Doctor Tzatzí is the main person I would like to be here because she had the experience with me for 15 month when I was in... (*tázavě se otáčí na RK*)

RK: Kgosi Mampur.

T: Kgosi Mampuru.

J: Why isn't she here?

T: Proč tady není?

RK: Já na to...já jsem jí nemohl, nemohl kontaktovat včera.

T: Because I couldn't contact her yesterday.

J: What she gonna say?

T: Co by řekla?

J: What you wanted to say?

RK: Ona by řekla přesně...prostě taky z medical filu. Ona byla hlavní doktorkou Kgosi Mampuru. Takže bych chtěl, aby tam nebyli jenom z hlediska psychologického, ale z hlediska...mojeho...fyzického jo jako... /blɒɗɪ/ (*myšleno bladder*)

T: She was the main doctor from the Kgosi Mampuru and she knows also the other sides, not just the psycho, psychiatrist side of me but also the physical state of me. As in blood...

RK: Ne blood. /blɒɗɪ/ Jako...

T: Oh, the bladder. The condition of my bladder.

RK: A tak dále.

T: And so forth.

J: Is that all you have to say?

T: To je všechno, co chcete říct?

RK: No, tyto svědky bych chtěl, aby byli schopni tady být a mohli by se vyjádřit k mojemu sentencing

T: I would like these witnesses (*otáčí se na RK*) tři?

RK: Ne tři, všechny.

T: I would like those named witnesses to be here to...to tell theirs...their position according to my sentencing. Or... (*podivné gesto*)

J: And those are only witnesses you were talking about?

T: To jsou jediní svědci, o kterých mluvíte?

RK: Ano.

T: Yes.

J: And apart from those witnesses is there anything else you want to say to me?

T: Ještě jako když pomíneme ty svědky, je ještě něco, co mi chcete říct?

RK: Já bych chtěl reagovat ještě na jeho včerejší otázku.

T: I would like to react to your yesterday's question.

RK: Když se mě zeptal... 25 tisíc...gramů, ohledně 25 tisíc gramů.

T: When you asked me about 25 thousand of grams.

J: Yes.

RK: Drogy jménem Ice.

T: The drug of the name of Ice.

RK: Já jsem mu říkal, že...že nemám o tom žádné informace, protože nemám s tím žádné zkušenosti.

T: I did tell you yesterday that I do not have any information about it because I do not have any experience from the drug business.

RK: Ale co se přihodilo ze včerejška na dnešek.

T: But what has happened since yesterday...at night from yesterday until today, or, last night.

RK: Já jsem měl možnost mluvit s jedním z...z...z členů vězeňské služby. Včera.

T: I had the opportunity yesterday to talk to one of the member of the prison staff.

RK: Jako EST member.

T: DST?

RK: EST.

T: EST member.

J: What member?

T: EST member.

J: I don't know what that means.

T: Co to je?

RK: To je nějaká speciální jednotka...vězeňská služba.

T: It is a special squad...in the prison. Special...special squad.

RK: A ten mě informoval, že...že...jeho bratr

T: And he informed me that his brother

RK: Je jako teď as we speak jako jo, že je prostě že užívá ten crystal meth a že užívá 10 gramů denně.

T: And he informed me that his brother uses it as we speak and uses 10 grams a day.

RK: A on mi říkal, že když včera viděl to v té televizi vlastně na tom News, když jsme tady procházeli.

T: And he told me

Vysílání přerušeno kanálem SABC News

RK: ... nebo méně než jednoho gramu nebo...když spekuloval.

T: And...Judge Lamont had a comment or speculated about one gram.

RK: Že on může doručit jako svědka, tedy jeho bratra, který vlastně potvrdí, že třeba...že je běžné, že užívají deset gramů denně tadyti...addicts.

T: And he said that he can bring a witness which can confirm that these addicts use commonly 10 grams a day.

RK: Takže jeho včerejší kalkulace, jako soudce

T: So your yesterday's calculation

RK: ...byla z 25 tisíc gramů

T: Was from the 25 thousand of grams

RK: Jako děleno lety vlastně

T: divided by the years

RK: Což bylo 50 nebo 60 let

T: Which was 50 or 60 years

RK: Pro jednoho

T: Per one

RK: person, jo

T: Per one person.

RK: By bylo 5 nebo 6 let.

T: The result would be 5 or 6 years.

J: Thank you.

T: Děkuji.

J: Is there anything else you want to say?

T: Ještě něco chcete říct?

RK: K čemu jako, k...k mojí aplikaci nebo?

T: About what, about my application?

J: No, your application I'll deal with now. In addition to your application.

T: Ne, ještě jako navíc k této aplikaci. Nebo k aplikaci jemu.

RK: No....

J: Alright, let me deal with your application. Mr. Mashiane? You said that the psychiatrist and the psychologist might be here.

T: Já se teďka budu starat...o aplikaci.

M: Indeed my Lord.

J: Are they here?

M: I will have to...I have to verify if they are indeed here. ... But I made arrangements already by yesterday.

J: Perhaps the court orderly can call up their names.

M: Indeed.

(Mashiane dává pokyny zřízenci)

J: Can you call them out once in court and then outside?... Could you...just stop that orderly.

Can you call those names once in court in case they're in court?

Zřízenec pronáší jména

J: And the other name? And the other name? The two names that you're supposed to call.

T: The second name is Colonel Dreyer.

J: He's left.

T: psychiatrist.

J: Right. That's happening. If there's anything you want to say relating to the application. For the aspiement to enable the witness to obtain witnesses, the accused to obtain witnesses. They're not here.

Thumočnice tlumočí, ale není jí rozumět.

J: Can you just call the two names in court, whatever they are?

M: Colonel Dreyer.

J: Well they're not here. ... Yes Mr. Mashiane?

M: The applications are opposed.

J: Yes.

M: It is indeed (*není rozumět*) that yesterday we were only given two names of witnesses which as I indicated I attempted to have them at the court.

J: Thank you. The witnesses aren't here.

M: But now, my Lord, this other names keep popping as when we progress this. I submit my Lord. We cannot be held hostage by witnesses..and/or the accused for that matter. Witnesses have to be in court on the days that they're ought to be in court.

J: What's the relevance?

M: The relevance is, my Lord, as the accused intended that he has made arrangement with the criminologist to be here tomorrow, my Lord. We cannot be held hostages by that arrangement.

J: He hasn't made arrangements. As far as we know he's not here.

M: Indeed. So that been the person, my Lord, to we will have to wait until...ehm...nobody comes. Therefore, my Lord, I oppose the application to have the matter postponed.

J: You say there's uncertainty these people will ever come?

M: Indeed.

J: Yes.

M: Therefore, my Lord, as I indicated, the application's opposed.

J: Thank you.

M: As the court rules.

J: Mr. Krejcir, is there anything you want to add? These witnesses are not here.

T: Vaši svědkové tady nejsou.

RK: Já jsem říkal, že...zprvé jsem nejmenoval jenom dva svědky, včera, ale jmenoval jsem ještě k tomu kriminologist.

T: I didn't name only two witnesses yesterday, I named also the criminologist.

J: Yes, well...The witnesses today that you seek, the four of them are not here.

T: Takže všichni svědkové, které vy chcete, všichni čtyři tady dnes nejsou.

RK: No já jsem...jako jednomu jsem získal informaci od paní Van den Heever, která mi řekla, že tady může být zítra...kriminologist /krajminolodzist/

T:About the one witness I... gain information from Mrs... (*šeptem na RK*) jak se..?

RK: Van den Heever.

T: Van de Rierfe.

RK: Heever.

T: Who told me that the one witness, the criminologist, could be present tomorrow.

J: I don't know. You haven't made arrangements with him.

Tlumočnice začíná tlumočit, ale RK jí skáče do řeči.

RK: A já protože jsem neměl možnost s nikým mluvit a neměl jsem povoleno zavolat...tak...jsem nemohl udělat ten arrangements. S ostatníma.

T: And I could not make any arrangements with others yesterday because I was not allowed to contact them.

J: Yes. Thank you. Anything else?

T: Ještě něco?

RK: Ne.

T: No, thank you.

J: This matter, the Accused No. 1 applies for a postponement to enable him to call 4 witnesses who are not here.

T: Že nyní žádáte o odložení...

J: That relate to the psychiatrist, psychologist, a criminologist and Dr. Tzatzki who ...with whom he spent some 15 months. (*není rozumět*) has medical condition which he has explained to us, concerns his anxiety, his depression attacks and for which he's been treated in hospital. The accused has had an ample opportunity to arrange for all of these witnesses to be here and so far each of the specialities this concerned, he's able to and can give lay evidence as to what condition it is, which particularly effects worries him as far as his medical condition is concerned and in so far as the criminologist is concerned, he is able to supply such data as he may wish concerning his personal circumstances. As to the crime and society, submissions he can make if he wishes. The application is refused.

T: Aplikace nepovolena. Zamítnuta.

RK: Takže...

J: Krejcir, is there anything you want to say in litigation?

T: Něco chcete...říct?

J: About your personal circumstances?

T: Něco o osobních...situaci

J: The crime and society.

T: se týká...a co se týká společnosti, co se týká vašeho přestupku a společnosti.

RK: No v tom případě bych rád, kdybych mohl mít třeba deset minut na přípravu.

T: In this case I would like to apply for about ten minutes to prepare myself.

RK: Abych mohl na to reagovat.

T: So I...for me to be able to react to it.

J: I take...quarter an hour which is twenty to twelve.

T: To je za dvacet minut dvanáct.

J: I didn't ask you to talk.

H: I would like to address Your Lordship.

J: You can address me in a minute. I'm dealing with something and please don't interrupt me.

You understand Mr. Krejcir?

T: Rozumíte?

RK: Rozumim.

T: Yes, I understand.

J: Right. So the Accused may go to the cells.

T: Takže můžete jít do cely.

Paní van den Heever hovoří se soudcem.

J: The court adjourns.

Soud pokračuje, vrací se obžalovaní.

J: Accused may be seated. Accused One. Do you wish to give evidence sworn or do you wish to speak from where you are? // Do you wish to give evidence under oath or do you wish to speak from where you are?

T: Chcete mluvit do svědků nebo chcete mluvit kde jste?

RK: Jaký je rozdíl v tom?

T: What would be the difference?

J: You'd be subject to cross examination if you'd go there and it's evidence under oath, what you tell me from where you are is what you tell me.

T: Buď byste byl pod křížovým výslechem a tady asi ne.

RK: Ne já budu mluvit tady odsad'.

T: I will speak from where I am right now.

J: Yes.

RK: Tak nejprve bych chtěl říct, že já jsem mu dal teda ten judgement ted'ka a na zadní straně jsou moje poznámky, které potřebuji ještě mít k dispozici. On mi ho nevrátil.

T: First of all I would like to state that I did give you the judgement...previously, and at the back page of that very judgement, there are some notes of mine which I need so I would ask for returning it to me, please.

J: Sure.

RK: Takže já jsem tady měl ty notes a nemohl jsem se ted'ka s nima připravit, ale zkusím teda improvizovat nějak...nebo...já jsem, já bych potřeboval právě na přípravu nějakou dobu právě kvůli těch notes, které jsem nenašel.

T: Well I did need the preparation of those very notes and I could not make the preparation, so I will be forced to improvise.

J: I beg your pardon.

T: I needed those notes during the break to do my preparation but because I didn't find it in my...notes I will now be forced to improvise.

J: Yes.

T: Ano.

RK: ... Já bych chtěl...přinést aplikaci na...special entry.

T: I would like bring an application for a special entry.

RK: Pro...irregularity, illegality.

T: For irregularity and illegality.

RK: A protože jsem nedostal šanci dostat jako fair trial.

T: And because I was refused a chance for a fair trial.

RK: A na unfair sentencing procedure.

T: And also unfair sentencing procedure.

J: What's the irregularity in relation to sentence?

T: A jaká je iregularita?

RK: Tak začneme s tím, s complainem...jako já bych chtěl říct, že v případě toho complainenta

T: In case of the complainant

RK:...tam nebyla nikdy udělaná...ta....ID parade.

T: The ID parade never happened.

RK: ...byly tam tři různé JATA.

J: Mr. Krejcir? We're dealing with sentence. If you have a problem with sentence and you wish a special entry to be made I ask you what is the issue and sentence you wish to be made.

T: (*není rozumět*)... A vy jste chtěl special entry a on se vás zeptal jaké special entry.

RK: No že jsem neměl...no jako pro irregularity a illegality tady a unfair trial.

T: The special entrance is for irregularity and unfair trial.

RK: And unfair sentencing procedure.

T: And unfair sentencing procedure.

J: Mr. Krejcir. In what respects do you say the sentence was irregular?

T: Řekněte mi jenom kdy to...

J: (mluví zároveň) Or the sentencing procedures are irregular?

T: ...kdy to bylo neregulární. Všechno ostatní je irelevantní.

RK: No všechno z mojich aplikací, které jsem vlastně podal, byly zamítnuty.

T: All the application I have applied for were refused.

RK: A chci znovu říct, jen konstatuji, že je podjatý.

T: I again would like to say that you are prejudiced.

RK: Biased.

T: Prejudiced.

RK: Biased.

T: (*krčí rameny*) Biased.

RK: Osobně personálně proti mně.

T: Personally against me.

RK: Nebyl jsem schopen přijmout fair trial a sentencing procedure. Nebyl jsem schopen dostat. Od něho.

T: I cannot receive a proper fair sentencing from you.

RK: A nedostal jsem fair trial od něj.

T: And I did not have a fair trial from you. ... Or did not receive a fair trial from you.

RK: Včera jsem ho upozorňoval na jeho... výraz ve tváři, který je opovrhující...mnou.

T: Yesterday I pointed out your faciar /*myšleno facial*/ expression which is...belittling towards me.

RK: Despise. Despise. Despise

T: And despising me.

RK: A to tu pokračuje dneska celou dobu.

T: And this is carrying on today during the whole time.

RK: ... Takže to je moje aplikace na special entry.

T: And this is my application for the special entry.

J: Yes. Mr. Mashiane?

T: Pane Mashiane?

M: My Lord, the special entry is that the men of court are (*není rozumět*) I oppose the entry. The fact that the applications...

J: Well this wishes own record.

M: Indeed, my Lord. That fact that such applications were refused...

J: Yes. Thank you.

M: Not valid enough for a special entry.

J: Yes. Thank you. All issues raised by the accused appear from the record. As for request application for special entry is refused. Yes?

Tlumočnice tlumočí šeptem, není ji dostatečně slyšet.

RK: Takže já bych chtěl říct na závěr...

T: In conclusion, I would like to say

RK: Že jsem teda jako otec dětí.

T: I am a father of children

RK: ... S těma jsem už víc jak 27 měsíců ve vězení

T: I have been more than 27 month in imprisonment

RK: Což je víc než dva roky a tři měsíce

T: Which is more than two years and three months

RK: S tolika panic attacky, co jsem prodělal za celou dobu, které jsem nemohl teda prokázat, protože mi nedovolil, abych tady měl doktory a můj medical file

T: During that time, I had countless panic attacks, which I could not prove here because it wa..because I was not allowed to do so.

RK: A depresi, kterou jsem prodělal, za těch 27 měsíců v solitary confinement

T: and depression which I suffered during the 27 month of solitary confinement

RK: mělo na mě impakt jako bych byl ve vězení 20 let už

T: and the impact of it on my pers...on me personally was if the same as if were in imprisonment for 20 years already.

RK: Je tam hodně...jako v celém tom případě je...je...v celém tom soudním případě je...nesčetné množství contradictions.

T: In the whole trial is countless number of contradictions.

RK: Které nebyly nikdy objasněny a vysvětleny.

T: Which were never cleared and explained.

RK: Což je pro mě nejdůležitější...je...victim a jeho...jeho...injuries.

T: For me the most important is the victim and his injuries.

RK: Takže bych chtěl říct pár slov...k těm injuries nebo k tomu...k tomu victims.

T: Therefore I would like to say a few words about the victim and the injuries.

RK: ... Hlavně

J: Mr. Krejcir? We're not yet dealing with...whether or not you should have been convicted, we're dealing here with what an appropriate sentence is. So if you wish to deal with the injuries of the victim in that context, do so, but if you wish to deal with the injuries of the victim in any other context, it's inadmissible.

T: Můžete se bavit o...o těch úrazech obviněného pouze v případě, že se to nějak vztahuje k tomu rozsudku, ale jinak ne.

RK: Já si myslím, že se to vztahuje, protože ty...ty rozdíly, které řekl doktor o...o tom victims a které řekl victim jsou tak markantní, že je jasné, že...že ty victims, které řekl...ty injuries, které řekl victim nikdy neměl.

T: I do believe that it is a part of the sentencing because the differences between what the injured or the accused said and what the doctor said are so huge that it does make a big difference.

RK: Takže chci říct, že jsem prostě...

J: What you say you should get less...less punishment? Or you're less morally blame with it because of the injuries?

T: Takže chcete říct, že máte pocit, že máte dostat méně?

RK: Chci říct, že...že...za to za co jsem odsouzen, že pro to, pro co jsem odsouzen, že jsem nemohl udělat a že jsem neudělal.

T: I just would like to state that the circumstances what I am sentenced for I have not done and it was impossible for me to do it.

RK: A že prostě...že se bavíme o, že se bavíme o...kidnapping

T: When we are talking about kidnapping

RK: tam není absolutně žádná evidence o mé účasti na kidnapping

T: There is absolutely no evidence about my involvement in the kidnapping.

RK: Když se bavíme o drogách

T: When we are talking about the drags /*myšleno drugs*/

RK: Tam není absolutně žádná evidence

T: There is absolutely no evidence about

RK: že jsem dal nějaké drogy accused no. 2

T: that I did give some drugs to accused no. 2

RK: Ne ode mě, ne od accused 2 a od nikoho jiného... jako žádná evidence

T: There's no evidence, not from me, from accused no. 2 or anybody. No evidence at all.

RK: A ty... a co se týká toho attempting murder

T: And what the attempt of, attempted murder is concerned

RK: Tak chci říct, že...injuries, které, které specifikoval...doktor, byly, že měl redness a nějaké swollen, mild, mildly swollen

T: The injuries what the doctor specified, it was only redness and minor swallowing, swallow

RK: a nikdo nepotvrdil...evidenci o tom, že měl...jako peeling of the skin a nějaké blisters, toto řekl

T: Noone proved the evidence that he had blisters and peeling of the skin. It was not proved.

RK: ...Not proved, it never happened, he never had it.

J: Mr. Krejcir?

T: It never happened, never...he never had it.

J: We're not dealing with why you got convicted, we're dealing with how you should be dealt with. So please deal with that issue.

T: My se nevěnujeme tomu, jak jsme vás odsoudili...*(mluví dál, ale přes řeč soudce jí není rozumět)*

J: And not with how old you are and that you've got children and *(není rozumět)* who looks after them and that you have panic attacks you apparently don't have diabetes anymore I thought you did have diabetes 'cause you needed meals for diabetes during the trial.

RK: ...high blood pressure.

T: Only high blood pressure.

J: Yes. I don't know what else you want to tell me. You're unemployed...

T: Já nevím, co chcete mi dál říct, vy jste nezaměstnaný...

J: you have enough money that you don't have to work, you have a degree in economics...what else you want to tell me.

T: Že vy máte peníze, vy nepotřebujete pracovat, vy máte dost peněz

RK: Noo...

J: That the impact of your crime on society, do you wanna tell me something

T: Ale jaký je výsledek vašeho trestního činu na společnost, chcete mi říct něco takového?

RK: Chci říct, že jsem žádný trestný čin neudělal.

T: I just want to state that I have not done any crime.

J: You said. I understand that.

T: Ano, tomu rozumím.

RK: A co se týká prostě...jako moje rodina byla deportovaná ilegálně z této země

T: My family was illegally deported from this country

RK: Já jsem neměl možnost je vidět za posledních...15 měsíců

T: I did not have a possibility to see them in the last 15 months

RK: Protože není jim dovoleno, aby přijeli do země

T: Because they are not allowed to come into the country

J: And you could...if you, if you're not in prison, you wouldn't be able to go to Czechoslovak, Czech, the Czech Republic or you would be able to go? Or you would not go?

T: Kdybyste nebyl dán do vězení, tak byste mohl jet do České republiky, nebo nemohl?

J: To be with your family.

T: Pardon?

J: If you want to be with your family, will you go to the Czech Republic, is that what he's trying to tell me?

T: A pokud chcete být se svojí rodinou, tak vy pojedete do České republiky?

RK: Ano.

T: Yes.

RK: A...no a to je celé.

T: And this is all.

J: Thank you. // Right. I left the possibility for you to address me further Mrs. Van den Heever but I don't think you have any reason to, am I correct?

H: Lord, say for the issue again pertaining to the drugs and the potential street value and hard impacts on society.

J: Yes.

Annelene van den Heever zmiňuje případ týkající se trestu uděleného v souvislosti s drogami.

02:05 – Radovan Krejčíř uvádí, že pro rozmluvu s Louise Mashianem již tlumočnicki nepotřebuje, soudce tedy tlumočnicki děkuje za přítomnost a oznamuje jí, že může odejít. Tlumočnice odchází.

Příloha 4: CD

K práci je přiloženo CD s následujícím obsahem:

- Elektronická verze této práce ve formátu PDF
- Elektronická verze transkriptu ve formátu PDF
- Soubor s audiovizuálním záznamem soudního jednání s Radovanem Krejčířem ve formátu mp4

Summary

The aim of this thesis is to compare the situation of court interpreting in the Czech Republic and in South Africa and to analyse the court interpreting provided during the final hearing in the court case of Radovan Krejcir vs. South Africa.

Although the origins of court interpreting are not known, it is assumed that it originated at the same time as the first legal systems and later it spread rapidly with colonisation. The name legal interpreting can be also used since it includes not only interpreting at court but also interpreting at a police station or in prison and interpreting for immigration police (Framer 2005, p. 3, Keratsa 2005, Lee 2015, p. 186). Court interpreting has its specifics because during his or her work, the interpreter may meet and work for different people from different cultural backgrounds. The level of their education may vary as well as the language they speak and therefore the interpreter must understand and master all the regional varieties as well as slang, formal register and specific terminology (Keratsa 2005, Lee 2015, p. 187). The interpreters must also bear in mind that they might be asked to work any day at any time (Aigner 2015).

The quality of court interpreting crucially influences the life of the defendant (Framer 2005, Lee 2015, p. 194). Not every state, however, has a tool for ensuring the quality, such as an act on legal interpreting, a system of certification of court interpreters or set rules. The quality is usually connected with ethics. In many countries, there are associations or organizations dealing with this issue and these usually have their own Code of Ethics that has binding force for all members (Lee 2015, p. 192). That is the case of the Chamber of Court Appointed Interpreters and Translators of the Czech Republic (KST ČR). There are currently approximately 400 members (KST ČR) but the total number of court interpreters in the Czech Republic is 3307 (Ministerstvo spravedlnosti České republiky); the membership in the Chamber is not obligatory, however, the Code of Ethics is based on the Act on court experts and interpreters which applies to every court interpreter in the Czech Republic. In South Africa, however, there is no such code, local experts only refer to the Code of Ethics of NAJIT (National Association of Judiciary Interpreters & Translators), a professional association with members mainly but not only from

the U.S., which is also used in this thesis. These Codes of Ethics list the basic requirements for court interpreting. First of all, it is the accuracy and the quality of interpreting together with appropriate behaviour. Moreover, the interpreter must remain neutral and impartial and shall not disclose confidential information. He or she should be punctual, should not accept more work than he or she can handle and always shall be prepared. Very important is also maintenance and improvement of the quality of interpreting through lifelong learning. Although the interpreter may have extensive knowledge of other fields and may have an urge to advise the defendant, he or she is strictly forbidden to do so since he or she can do only the activity they are authorized for, i.e., interpreting (KST ČR 2015, NAJIT). The accuracy in court interpreting means that there should be no omissions, no additions, no explanation, no paraphrases or summarizing and the style and register of the source utterance should be preserved. The original message should be conveyed in the exact way as it was uttered, which involves all the elements that are usually left out in other types of interpreting, such as hedges, false starts and repetitions (Aigner 2015, Framar 2005, p. 4, Keratsa 2005, NAJIT).

Even though the Codes of Ethics state several rules of court interpreting, they do not mention the role of court interpreter. During interpreting, the court interpreter may assume several roles (Lebese 2015, p. 62). The authors mostly cite the role of the interpreter as a conduit, a translation machine, a channel or a bridge for communication or language mediator or facilitator. However, there is no consensus among the authors regarding the ideal role of the court interpreter (Lebese 2013, p. 130). Therefore different participants in the courtroom may view the interpreter differently, for instance the defendants may perceive the interpreter as their saviour, the lawyers often perceive them as traitors and the judges sometimes confuse them for court officers (Lebese 2013, Mikkelsen 1998). The main problem is that the court interpreter is often depersonalized and perceived only as a translation device. However, he or she should be an active participant instead which will lead to improvement of the quality of interpreting (Biernacka 2016, p. 91, Keratsa 2005, Lebese 2013, Lebese 2015, Lee 2009, p. 36, 47, Mikkelsen 1998).

According to the Universal Declaration of Human Rights, every person has a right to fair trial (OSN Česká republika 2015). This applies also to the defendants whose case is tried in a language they do not speak and their right to fair trial is realized through the right to interpretation. As was stated before, there is a specific Act on court experts and interpreters (Act no. 36/1967 Sb., on court experts and interpreters as amended) that states who can work as a court interpreter, his or her rights and responsibilities and the sanctions in case the interpreting is not of quality. Since the act is outdated and does not reflect the current situation, there is a draft Act on court interpreters awaiting approval. On the other hand, there is no legislation regarding court interpreting in South Africa (Lebese 2013, p. iv). The Magistrates' Court Act states, that the defendant has a right to interpretation (Magistrates' Courts Act 32 of 1944 as amended, part I, chpt. I, § 6, part V, chpt. XVIII, § 112), but it does not mention who the interpreter should be (Lebese 2013, p. 125). The interpreter is often chosen by people who cannot assess his or her qualities (Louw 2015) and since there is no system of certification, the quality of court interpreting can be affected. The absence of legislation on court interpreting is one of the main issues in South Africa but there are also other problems the interpreters are currently dealing with, mainly the behaviour of judges, lack of definition of the role of court interpreter and the remuneration. These are similar to the issues the Czech interpreters are dealing with.

The analytical part focuses on the final hearing in the court case of Radovan Krejcir, the Czech fugitive, vs. South Africa. Radovan Krejcir is well known both in the Czech Republic and South Africa for his criminal activities. On 23 February 2016, the final hearing took place at South Gauteng High Court in Johannesburg. Radovan Krejcir asked for an interpreter for this hearing. All hearings in South Africa are open to the public and some cases are even broadcasted by SABC, the South African Broadcasting Corporation as was this case. The recording is accessible online.

The thesis focuses mainly on the performance of the interpreter. The interpreter does not act according to the requirements stated in the Codes of Ethics, she is not prepared and has no notes and no notebook with her; only a laptop which she does not use at all. For this reason, she keeps mispronouncing and forgetting

the names of people and places involved in this case. Moreover, her language performance is of poor quality, she uses anglicisms and odd word order when interpreting into Czech and there are several flaws in her English, too, such as wrong pronunciation, odd word order, grammatical errors and misuse of terminology. She also does not conduct herself according to the protocol, addresses the judge incorrectly, gestures with her head and hands and so on. The interpreter also sometimes does not use the first person when interpreting.

Even though this is not the way a professional interpreter should work, the people involved in the case still understand each other. There are, however, other flaws that crucially influence the quality of interpreting. These are mainly omission, additions and change of information stated in the source utterance. Moreover, the interpreter keeps summarizing some information or sometimes does not interpret at all. At one point, she also advises the defendant to ask for his medical file in a whisper which is unacceptable.

It is true, that the way the participants speak affects the quality of interpreting (Rozypal 2002, p. 7). This could be the case when the interpreter is using anglicisms in her speech due to the influence of the way Radovan Krejcir speaks and in some cases, the lack of coherence can be caused by the lack of coherence of Krejcir's speech and the fact that the parts uttered by Krejcir are sometimes too short. Both the judge and the prosecutor speak with an accent and it is sometimes difficult to understand them but the interpreter makes mistakes and does not interpret even the parts that are understandable. Although the way the participants speak may put additional stress on the interpreter and make the interpreting more difficult, such performance, moreover at court, is unacceptable.

The recording also shows that the position of the interpreter in the courtroom is not ideal, she does not have much room around her, for instance for notes or for a beverage. It is possible that maybe if she had more room in front of her, she would use her laptop (e.g. for notes or for a quick look in the dictionary).

The recording confirms the relevance of the issues mentioned in the theoretical part of the thesis. Lebesse's findings mentioned in his dissertation reveal the same issues, i.e., additions, omissions and paraphrasing in the performance of the court interpreters as well as stepping out of the role of the court interpreter and

performing other duties that are outside the scope of the work of court interpreter (Lebese 2013). The poor performance of the court interpreter working at this case may crucially influence further development of this case. Even though the interpreter states that she is a sworn interpreter of this court and that she has previously interpreted between Czech and English at the beginning of the hearing, it is obvious that this does not secure the quality of her performance. Moreover, neither the judge nor the prosecutor can assess her performance since they do not speak Czech. Since there is no need for certification and there is no legislation regarding court interpreters, there is no way one can prevent such scenarios in the future. If an interpreter gives similar performance in the Czech Republic, he or she could be sentenced up to ten years in prison. Furthermore, such interpreter shall never appear in the courtroom in the Czech Republic due to thorough legislation and supervision of the Chamber of Court Appointed Interpreters and Translators of the Czech Republic. It is, however, very hard to secure the quality of interpreting since each performance will differ according to the interpreter involved.

Bibliografie

Primární zdroj

SABC Digital News, 2016. Radovan Krejcir sentence hearing, 23 February 2016. In: *Youtube* [online]. Zveřejněno 23. 2. 2016 [vid. 16. 3. 2016]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=LwUWHBaMXHU>

Sekundární zdroje

ASH, Hana, 2015. Chování úředníků vs soudní tlumočení. *Soudní tlumočnick*. Praha: Komora soudních tlumočnicků České republiky, 47.

BIERNACKA, Agnieszka, 2016. Quality in Court Interpreting vs. (?) Role(s) of Court Interpreters. In: *Olomouc Modern Language Series Vol. 5: Interchange between languages and Cultures: The Quest for Quality*. Olomouc: Palacký University, 89–102.

DÖRFL, Luboš, 2009. *Zákon o znalcích a tlumočnicích: komentář*. Vyd. 1. Praha: C.H. Beck. ISBN 978-80-7400-148-2.

EICHLER, Jiří, 2002. Křivé tlumočení, suché namočení. *Soudce*. Praha: Orac, 10/2002, 2-3.

FRAMER, Isabel, 2000. Interpreters and Their Impact on the Criminal Justice System: The Alejandro Ramirez Case. *Proteus - Newsletter of the National Association of Judiciary Interpreters and Translators*. Atlanta, GA, 2000, Vol. IX, Nos. 1-2

FRAMER, Isabel, 2005. Interpreters as Officers of the Court. *Proteus - Newsletter of the National Association of Judiciary Interpreters and Translators*. Atlanta, GA, 2005, Vol. XIV, No. 2

GONZÁLEZ, Roseann Dueñas, VÁSQUEZ, Victoria F. a MIKKELSON, Holly, 2012. *Fundamentals of court interpretation: theory, policy and practice*. 2nd ed. Durham, NC: Carolina Academic Press. ISBN 978-0-89089-294-7.

GORGOLOVÁ, Eva, 2016. *Program Komory soudních tlumočnicků ČR: Návrh nového zákona o soudních tlumočnících a překladatelích, jeho připomínkování a další aktuality*. (přednáška). Praha: Jednota tlumočnicků a překladatelů. 12. 11. 2016.

CHOVANEC, Jan, Miroslav BÁZLIK a Teodor HREHOVČÍK, 2011. *Soudní překlad a tlumočení*. Praha: Wolters Kluwer. Česká republika. ISBN 978-80-7357-684-4.

CHROMÁ, Marta, 1995. *Anglicko-český právní slovník*. Voznice: LEDA spol. s r.o.

KMENTA, Jaroslav, 2014. *Padrino Krejčíř – Afričan*. Nymburk: JKM – Jaroslav Kmenta.

KMENTA, Jaroslav, 2015a. *Padrino Krejčíř – Gangster*. Nymburk: JKM – Jaroslav Kmenta.

KÖHLEROVÁ, Monika, 2002. Postavení soudních tlumočnicků. *Soudce*. Praha: Orac, 8-12.

LEBESE, Samuel Joseph, 2013. *The undefined role of court interpreters in South Africa*. Pretoria. MA Dissertation. University of South Africa. Linguistics (Translation Studies).

LEBESE, Samuel Joseph, 2015. Formulation of court interpreting models: A South African perspective. *Stellenbosch Papers in Linguistics*. 2015, Vol. 44, s. 61-80.

LEE, Jieun, 2009. Conflicting views on court interpreting examined through surveys of legal professionals and court interpreters. *Interpreting*. John Benjamins Publishing Company, 11:1, 35-56.

LEE, Jieun, 2015. Court Interpreting. In: *The Routledge Handbook of Interpreting*. London and New York: Routledge, s. 186-201.

LINHARTOVÁ, Yveta. Aktuální problémy soudního tlumočení v ČR. *Soudní tlumočnick*. Praha: Komora soudních tlumočnicků České republiky, 2014, 46-49.

MARINOVOVÁ, Silvie, 2015. Aktuální problémy soudního tlumočení v ČR. *Soudní tlumočnick*. Praha: Komora soudních tlumočnicků České republiky, 45-46.

OHEROVÁ, Jana et al., 2005. Anglicko-český právní slovník. 3. vyd. Praha: Linde, Právnícké a ekonomické nakladatelství a knihkupectví.

OSN Česká republika, 2015. *Všeobecná deklarace lidských práv*. Praha: Informační centrum OSN.

Oxford Advanced Learner's Dictionary, 2010. International Student's Edition. 8th edition. Oxford: Oxford University Press.

ROZSYPAL, Karel. Zkušenosti z praxe soudního tlumočení. *Soudce*. Praha: Orac, 10/2002, 6-7.

ŠPRCOVÁ, Ilona a GORGLOVÁ, Eva, 2010. Vývoj právní úpravy týkající se soudních tlumočnicků, resp. překladatelů. *Soudní tlumočnick*. Praha: Komora soudních tlumočnicků České republiky, 02, 7-12.

Internetové zdroje

AIGNER, Alena, 2015. Role tlumočnicka při vyšetřování a soudním jednání. In: *Jednota tlumočnicků a překladatelů*. [online]. Praha: Jednota tlumočnicků a překladatelů, 18. 6. 2015. [cit. 26. 3. 2017]. Dostupné z: http://old.jtpunion.org/spip/article.php3?id_article=1669

Census 2011: Census in brief, 2012. Pretoria: Statistics South Africa. Dostupné z: http://www.statssa.gov.za/census/census_2011/census_products/Census_2011_Census_in_brief.pdf

Constitution of the Republic of South Africa, 1996 (as amended). In: *South African Government* [online]. [cit. 16. 3. 2017]. Dostupné z: <http://www.gov.za/documents/constitution-republic-south-Africa-1996>

EPA a ČTK, 2017. Zákony o znalcích a tlumočnických prošly vládou, podle premiéra jde o prioritu. In: *Česká justice* [online]. 25. 1. 2017 [cit. 15. 2. 2017]. Dostupné z: <http://www.ceska-justice.cz/2017/01/zakony-o-znalcich-a-tlumocnicich-prosly-vladou-podle-premiera-jde-o-prioritu/>

EVROPSKÝ SOUD PRO LIDSKÁ PRÁVA, 2010. *Evropská úmluva o ochraně lidských práv*. Strasbourg: Council of Europe. Dostupné z: http://www.echr.coe.int/Documents/Convention_CES.pdf

European Commission. Press Release Database, 2010. *Posílení práva na spravedlivý proces: ministři spravedlnosti v EU schválili zákon o právu na překlad a tlumočení v trestním řízení* [online]. Brusel: European Commission, 08. 10. 2010. [cit. 8. 2. 2017]. Dostupné z: http://europa.eu/rapid/press-release_IP-10-1305_cs.htm

KERATSA, Antonia. Court Interpreting: features, conflicts and the future. *Translatum Journal* [online]. 2005, Vol. 5 [cit. 2. 4. 2016]. Dostupné z: <http://www.translatum.gr/journal/5/court-interpreting.htm>

KMENTA, Jaroslav, 2015b. Krejčíře přivezli k soudu. Vyslechl si obžalobu z druhé vraždy. *Kmenta.cz* [online]. Jaroslav Kmenta, 6. 2. 2015. [cit. 1. 2. 2017]. Dostupné z: <http://www.kmenta.cz/cs/projekt-padrino-krejcir/vyvoj-kauzy/article/krejcire-privezli-k-soudu-vyslechl-si-obzalobu-z-druhe-vrazdy>

KMENTA, Jaroslav, 2015c. Jihoafrická policie zmařila Krejčířův útěk z vězení. *Kmenta.cz* [online]. Jaroslav Kmenta, 27. 9. 2015. [cit. 1. 2. 2017]. Dostupné z: <http://www.kmenta.cz/cs/projekt-padrino-krejcir/vyvoj-kauzy/article/jihoafricka-policie-zmarila-krejciruv-utek-z-vezeni>

KMENTA, Jaroslav, 2016a. Jízlivý Krejčíř: „35 let? To jsem čekal trochu víc.“. *Kmenta.cz* [online]. Jaroslav Kmenta, 23. 2. 2016. [cit. 1. 2. 2017]. Dostupné z: <http://www.kmenta.cz/cs/projekt-padrino-krejcir/vyvoj-kauzy/article/jizlivy-krejcir-%E2%80%9E35-let-to-jsem-cekal-trochu-vic%E2%80%9C>

KMENTA, Jaroslav, 2016b. Krejčíř udělal první krok k tomu, aby se vrátil do Česka. *Kmenta.cz* [online]. Jaroslav Kmenta, 5. 10. 2016. [cit. 1. 2. 2017].

Dostupné z: <http://www.kmenta.cz/cs/projekt-padrino-krejcir/vyvoj-kauzy/article/krejcir-udelal-prvni-krok-k-tomu-aby-se-vratil-do-ceska>

KST ČR. *KST ČR*® [online]. [cit. 27. 2. 2017]. Dostupné z:

<http://www.kstcr.cz/cz/kst-cr>

KST ČR, 2015. *Etický kodex* [online]. Praha: Komora soudních tlumočnicků České republiky. Dostupné z: <http://www.kstcr.cz/cz/kst-cr-eticky-kodex>

KST ČR. *Hledáte soudního tlumočnicka?* [online]. [cit. 26. 4. 2017]. Dostupné z:

[http://www.kstcr.cz/cz/url-members/params/members\[region\]/members\[name\]/members\[languages\]/](http://www.kstcr.cz/cz/url-members/params/members[region]/members[name]/members[languages]/)

KUBIŠTOVÁ, Pavla a MÁNERT, Oldřich, 2016. Proces s Krejčířem přerušila bombová hrozba, soud se musel evakuovat. In: *iDnes.cz* [online]. Praha: MAFRA, a. s., 22. 2. 2016. [cit. 2. 4. 2017]. Dostupné z: <http://zpravy.idnes.cz/vyneseni-trestu-nad-krejcirem-v-jar-dbc->

[/zahranicni.aspx?c=A160219_160846_domaci_pku](http://zahranicni.aspx?c=A160219_160846_domaci_pku)

LAMP, 2016. *Rates information 2016/2017* [online]. Alliance of Language and Media Practitioners (LAMP). [cit. 18. 3. 2017]. Dostupné z:

http://translators.org.za/sati_cms/downloads/dynamic/lamp_rates_guide_2017_english.pdf

LENEL, Beat, 2002. *The History of South African Law and its Roman-Dutch Roots* [online]. Thal: Beat Lenel, 2002 [cit. 17. 3. 2017]. Dostupné z:

<http://www.lenel.ch/docs/history-of-sa-law-en.pdf>

LOUW, POPPY, 2015. Court interpreters lost in translation. In: *TimesLIVE* [online]. Times Media Group, 8. 6. 2015. [cit. 16. 3. 2017]. Dostupné z: <http://www.timeslive.co.za/thetimes/2015/06/08/Court-interpreters-lost-in-translation1>

Magistrates Court Act 32 of 1944 as amended. Dostupné z: <http://www.justice.gov.za/legislation/acts/1944-032.pdf>

MAHLANGU, A. A., 1993. Court interpreting in South Africa. *Consultus*. The South African Bar Journal [online]. Pretoria: General Council of the Bar of South Africa, April 1993, 6(1), 48-49 [cit. 17. 3. 2017]. Dostupné z: <http://www.sabar.co.za/law-journals/1993/april/1993-april-vol006-no1-pp48-49.pdf>

MIKKELSON, Holly, 1998. Towards a Redefinition of the Role of the Court Interpreter. *Interpreting*. (3)1. Použité znění dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/41446348_Towards_a_Redefinition_of_the_Role_of_the_Court_Interpreter

MINISTERSTVO SPRAVEDLNOSTI ČESKÉ REPUBLIKY. *Evidence znalců a tlumočnicků* [online]. Praha: Ministerstvo spravedlnosti České republiky. 25. 4. 2017 [cit. 26. 4. 2017]. Dostupné z: [http://datalot.justice.cz/justice/repznatl.nsf/\\$\\$\\$SearchForm?OpenForm&Seq=2](http://datalot.justice.cz/justice/repznatl.nsf/$$$SearchForm?OpenForm&Seq=2)

MOEKETSI, Rosemary Henrietta. Redefining the Role of the South African Court Interpreter. *Proteus - Newsletter of the National Association of Judiciary Interpreters and Translators*. Atlanta, GA, 1999, Vol. 8, Nos. 3-4. Dostupné z: http://www.najit.org/membersonly/library/Proteus/HTML%20Versions/v8n3-4/moekesti_v8n3-4.htm

NAJIT, 2016. *About Us*. Atlanta: National Association of Judiciary Interpreters & Translators. Dostupné z: <https://najit.org/about/>

NAJIT. *Code of ethics and Professional Responsibilities*. Atlanta: National Association of Judiciary Interpreters & Translators. Dostupné z: <https://najit.org/wp-content/uploads/2016/09/NAJITCodeofEthicsFINAL.pdf>

NUMBEO, 2017a. *Cost of Living Comparison Between Prague and Pretoria* [online]. Numbeo, © 2009-2017. [cit. 18. 3. 2017]. Dostupné z: https://www.numbeo.com/cost-of-living/compare_cities.jsp?country1=Czech+Republic&country2=South+Africa&city1=Prague&city2=Pretoria

NUMBEO, 2017b. *Cost of Living Comparison Between Cape Town and Bloemfontein* [online]. Numbeo, © 2009-2017. [cit. 18. 3. 2017]. Dostupné z: https://www.numbeo.com/cost-of-living/compare_cities.jsp?country1=South+Africa&country2=South+Africa&city1=Cape+Town&city2=Bloemfontein

PASEKOVÁ, Eva, HOLAS, Ivan a ČTK, 2017. Znalecký zákon míří na vládu. Žádná sláva, míní o návrhu předseda Komory. In: *Česká justice* [online]. 23. 1. 2017 [cit. 15. 2. 2017]. Dostupné z: <http://www.ceska-justice.cz/2017/01/znalecky-zakon-miri-na-vladu-zadna-slava-mini-o-navrhu-predseda-komory/>

Parlament České republiky, Poslanecká sněmovna, 2016. Navržené změny 36/1967 Sb. In: *Poslanecká sněmovna parlamentu České republiky* [online]. Parlament České republiky, Poslanecká sněmovna [cit. 15. 2. 2017]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/tisky.sqw?idsb=7293&gc=36&all=1>

SLONKOVÁ, Sabina, 2007. Krejčíř dopaden. Čechům pomohlo pět zemí. *Aktuálně.cz* [online]. Economia, a.s. [cit. 1. 2. 2017]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/krejcir-dopaden-cechum-pomohlo-pet-zemi/r~i:article:407135/>

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2010/64/EU ze dne 20. října 2010 o právu na tlumočení a překlad v trestním řízení. Úř. věst. L 280, 26. 10. 2010, s. 1—7 (BG, ES, CS, DA, DE, ET, EL, EN, FR, IT, LV, LT, HU, MT, NL, PL, PT, RO, SK, SL, FI, SV)

Zvláštní vydání v chorvatském jazyce: Kapitola 19 Svazek 010 s. 213 – 219
Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX:32010L0064>

STADLEROVÁ, Vendula, 2016. Zákon o soudních tlumočnících je plný chyb, vytýkají instituce Pelikánovi a doporučují přepracování. In: *Česká justice* [online]. 29. 8. 2016 [cit. 15. 2. 2017]. Dostupné z: <http://www.ceska-justice.cz/2016/08/zakon-o-soudnich-tlumocnicich-je-plny-chyb-vytykaji-instituce-pelikanovi-a-doporucuji-prepracovani/>

The South African Translator's Institute, 2007. Who we are. *South African Translator's Institute: "SATI – Bridging language barriers"* [online]. [cit. 17. 3. 2017]. Dostupné z: http://translators.org.za/sati_cms/index.php?frontend_action=display_text_content&content_id=1651

The World Factbook 2013-14 [online]. Washington, DC: Central Intelligence Agency. Poslední změna 12. 1. 2017 [cit. 6. 3. 2017]. Dostupné z: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/index.html>

TNA Reporter, 2016. Day 2 of Krejcir sentencing. In: *The New Age*. [online].
TNA Media (Pty) Ltd, 23. 2. 2016. [cit. 30. 3. 2017]. Dostupné z:
<http://www.thenewage.co.za/day-2-of-krejcir-sentencing/>

TŘEČEK, Čeněk, 2015. Krejčíř je vinný v pokusu o vraždu i vytunelování Čepra. Dostal 15 let. *iDNES.cz* [online]. MAFRA [cit. 1. 2. 2017]. Dostupné z:
[http://zpravy.idnes.cz/rozsudek-nad-krejcirem-v-kauze-cepro-dvq-
/krimi.aspx?c=A151127_084806_krimi_cen](http://zpravy.idnes.cz/rozsudek-nad-krejcirem-v-kauze-cepro-dvq-/krimi.aspx?c=A151127_084806_krimi_cen)

Usnesení č. 2/1993 Sb. předsednictva České národní rady ze dne 16. prosince 1992 o vyhlášení LISTINY ZÁKLADNÍCH PRÁV A SVOBOD jako součásti ústavního pořádku České republiky. In: *Poslanecká sněmovna parlamentu České republiky* [online]. Parlament České republiky, Poslanecká sněmovna [cit. 8. 2. 2017]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/docs/laws/listina.html>

Úřad vlády České republiky, 2017. *Materiál – Portál aplikace ODok* [online]. [cit. 15. 2. 2017]. Dostupné z: [https://apps.odok.cz/veklep-
detail?p_p_id=material_WAR_odokkpl&p_p_lifecycle=0&p_p_state=normal&p_p_mode=view&p_p_col_id=column-
1&p_p_col_count=3&_material_WAR_odokkpl_pid=KORNABSAQ3B6&tab=d
etail](https://apps.odok.cz/veklep-detail?p_p_id=material_WAR_odokkpl&p_p_lifecycle=0&p_p_state=normal&p_p_mode=view&p_p_col_id=column-1&p_p_col_count=3&_material_WAR_odokkpl_pid=KORNABSAQ3B6&tab=detail)

Vyhláška k provedení zákona o soudních tlumočnících a soudních překladatelích, 2017. In: *Materiál – Portál aplikace ODok* [online]. [cit. 16. 2. 2017]. Dostupné z: [https://apps.odok.cz/veklep-
detail?p_p_id=material_WAR_odokkpl&p_p_lifecycle=0&p_p_state=normal&p_p_mode=view&p_p_col_id=column-
1&p_p_col_count=3&_material_WAR_odokkpl_pid=KORNABSAQ3B6&tab=d
etail](https://apps.odok.cz/veklep-detail?p_p_id=material_WAR_odokkpl&p_p_lifecycle=0&p_p_state=normal&p_p_mode=view&p_p_col_id=column-1&p_p_col_count=3&_material_WAR_odokkpl_pid=KORNABSAQ3B6&tab=detail)

WATSON, Amanda, 2014. State top gun guns for Krejcir. *The Citizen* [online]. The Citizen, 14. 5. 2014. [cit. 2. 4. 2017]. Dostupné z: <http://citizen.co.za/news/news-national/177279/state-top-gun-guns-for-krejcir/>

Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. ©AION CS 2010-2017, 8. 1. 2009 [cit. 15. 4. 2017]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40>

Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád) ve znění pozdějších předpisů. In: *Sbírka zákonů*. 29. 11. 1961. Dostupné z: aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=1101. Ve znění pozdějších předpisů. Dostupné z: <https://portal.gov.cz/app/zakony/zakonPar.jsp?idBiblio=30139&nr=141~2F1961&rpp=15#local-content>

Zákon č. 322/2006 Sb., ze dne 25. května 2006, kterým se mění zákon č. 36/1967 Sb., o znalcích a tlumočnících. In: *Sbírka zákonů*. 25. 5. 2006. Dostupné z: aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=4945.

Zákon o soudních tlumočnících a překladatelích, 2017. Vládní návrh. In: *Materiál – Portál aplikace ODok* [online]. 25. 1. 2017 [cit. 16. 2. 2017]. Dostupné z: https://apps.odok.cz/veklep-detail?p_p_id=material_WAR_odokkpl&p_p_lifecycle=0&p_p_state=normal&p_p_mode=view&p_p_col_id=column-1&p_p_col_count=3&_material_WAR_odokkpl_pid=KORNABSAQ3B6&tab=detail

Anotace

Autor: Bc. Michaela Rudolfová

Katedra: Katedra anglistiky a amerikanistiky Univerzity Palackého v Olomouci

Název česky: Soudní tlumočení: Radovan Krejčíř před jihoafrickým soudem
(případová studie)

Název anglicky: Court Interpreting: South Africa Vs. Radovan Krejcir (Case Study)

Vedoucí práce: PhDr. Veronika Prágerová, Ph.D.

Počet stran: 66 (130 včetně příloh aj.)

Počet znaků: 122 229 (214 707 včetně příloh aj.)

Počet příloh: 4

Anotace:

Tato práce se zabývá aktuální situací soudního tlumočení v České a Jihoafrické republice a analýzou průběhu závěrečného jednání v procesu s Radovanem Krejčířem u soudu v Jihoafrické republice, respektive průběhu soudního tlumočení během tohoto jednání. V teoretické části jsou nejprve stručně popsána specifika soudního tlumočení a etika této profese. Dále se práce zabývá otázkou role soudního tlumočnicka a jeho postavením u soudu. V závěru se zaměřuje na rozdíly mezi Českou republikou a Jihoafrickou republikou, a to především v oblasti legislativy věnující se soudnímu tlumočení a v otázce aktuálních problémů soudního tlumočení v těchto zemích. V části praktické se jedná o případovou studii, kde bude podrobně popsán průběh výše zmíněného soudního jednání na základě veřejně dostupného videozáznamu, v práci samotné bude použit transkript. Práce se zaměří na účastníky soudního jednání, prostředí soudu, a především pak na projevy účastníků a tlumočený projev, který je analyzován pomocí porovnání výchozích promluv účastníků a následného tlumočení. V závěru práce jsou uvedeny výsledky této analýzy v porovnání s poznatky uvedenými v teoretické části.

Klíčová slova: soudní tlumočení, zákon o soudních tlumočnících, Radovan Krejčíř, Jihoafrická republika, role soudního tlumočnicka, etický kodex soudního tlumočnicka, kvalita tlumočení, případová studie

Abstract:

This thesis deals with the current situation of court interpreting in the Czech Republic and South Africa and analyses the final hearing in the case of Radovan Krejcir vs. South Africa, more precisely the court interpreting provided during this hearing. The theoretical part describes the characteristics of court interpreting and the codes of ethics used in this type of interpreting. In the next chapter, the thesis discusses the issue of the role of the court interpreter and its specifics. The final chapters of this part focus on the differences between the Czech Republic and South Africa regarding the legal regulation of court interpreting and the issues the interpreters in these countries are currently dealing with. The analytical part, the case study, deals with the final hearing with Radovan Krejcir and starts with a description based on an audiovisual recording that is accessible online and a transcript of this hearing. The thesis focuses on the participants of this hearing, the environment and mainly the speech of these participants and the interpreting. The interpreting is analysed through a comparison between source utterances of the participants and target utterances of the court interpreter. The final part of this thesis compares the results of this analysis with the findings discussed in the theoretical part.

Key words: court interpreting, Act on Court Interpreters, Radovan Krejcir, South Africa, the role of court interpreter, Code of Ethics for Court Interpreters, quality in interpreting, case study